

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa angelica de casibus conscientiae

Angelus <Carletus>

[Nürnberg], 10. Feb. 1492

Damnatus - Duellum

[urn:nbn:de:bsz:31-300937](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300937)

uis de reg. iur. Sed si spaliter p custodia mercede accipet. teneret etiaz de leuissima. vt in. d. glo. qua limita. vt. j. Locatio. S. xxij. Quid si neget dolo vel negligentia amisse q's p babit: Rñ. Inno. vbi s. q. ipe custos. ar. ff. d. ede. l. si q's. S. vl. Et hoc vez q ad for p'tentiosum. sec' in foro p'scie. vt er dicitis. j. lex. S. iij. Idem dic de custo de carceris. ff. de cu. 7 cxi. re. l. vl. In alijs at casibz regulariter qui doli allegat bz probare. ff. de proba. l. quotiens. S. qui doli.

Annatus p suam ad mortē an possit disponē

d de rebus suis. vide alienatio. S. xxv.

1 **Q**uoniam damnatus ad mortem possit fugere de carcere vel quocūqz die vt. j. fugere. S. ij. 2 **Q**uoniam hñtes de bonis alic' damnati p' crimē eius 7 postea restituti p p'cipē ad bona sua tenētur restituere. Rñ. Be. l. c. q'uis. de reser. l. vl. q' aut restitutio facta p' iudicat iuri q'sito tercio q' ea legitime habuerat. 7 sic nō tenet restituere q' ea hñt q' nō sit integratio in tali casu. 7 iste est casus. d. c. q'uis. 7 in iuribz allegatis in glo. ibidem. 7 faciūt no. p. Bar. 7 Bal. in. l. gallus. S. 7 qd si tñ. ff. d. li. 7 po. Aut p restōez p'cipis tali factā nō p' iudicat nisi ipsi pcedenti. 7 sic reintegrat ad oia q' amiserat 7 sic omnia sunt sibi restituenda. 7 sic pcedunt iura allegata p alia pte. i. d. glo. ar. c. dilecti. de dona. cū ibi no. hoc tenet Jo. d. imo. Et no. q' ista faciūt p legitimo post mortem testatoris. vt nō p' iudicat venientibz ab intestato etiā si nō adierūt hereditatē. q' talis legitimatio est quedā restitutio naturalis. l. si. l. de nata. Secus si ante mortem testatoris. q' p' iudicat. q' nulluz ius adhuc hēbat. l. post emancipatōz. ff. de li. leg. vide etiā. j. g'ra. S. j.

Annificatio vtruz furtiue 7 secrete possit sibi satisfacere. vide. j. furtum. S. xl.

Debitum coniugale ideo dī. q' p' pena mortalis p'ci viri vroz 7 vroz viro petenti reddē tenent

f'm cōiter doc. 7 aplm. j. Coi. vij. nisi ex rōabili cā excuset 7 assignatur a doc. vij. cause p'p' quas non tenentur reddere. **P**rima dī p'hibitio sancte ecclie. Nam p' interdium ecclie est p'ci mortale actus p'ingalis. Ecclie si aut p'hibet ne q's p'sumet m'rimoniu certis tpi bus. de quibz. j. Matrimoniu. ij. impedimēto. ij. Silt p'hibet ecclia ne ante bñdictionē p'ungatur qñ quis ducat eā q' alteri nō fuit p'incta p' m'rimoniu. vñ f'm Rod. cognoscens ante bñdictionē vbi est cōsuetudo q' bñdicatur peccat mortaliter. Quidam tñ vt dicit Rñ. in. iij. di. xxvij. q. vl. i. fi. dicunt hoc esse vez respectu actus petendi non respectu actus reddendi. q' reddens nō peccat f'm Tho. in. iij. ca. di. Ego vo istud de benedictōe limito vez nisi ex rōabili cā moueret ad petendū puta p'pter fornicatōz emittandā cū nō possit contineri. vrozem ducere vt benedicat nō possit p'pter votem bñdam. 7 bñdī. q' nec tñc mortaliter peccaret. nisi esset scādalum in patria. ar. coz. q' di-

eam. j. inobediētia. in p'ine. Albertus etiam dicit q' dictum Rod. est nimis durz. 7 hoc etiaz videt sentire Inno. 7 d. Anto. in. c. j. de spon. q' h' p'suetudo hēat vim legis. tñ lex nō obligat ad mortale nisi sit p'ceptua. de elec. c. generali. l. vl. 7 sic nō v' q' peccet mortaliter qñ etiā simpl' p'umaret ante benedictionē. nisi vt dixi esset scādalum. Et ideo vbi nō iminet scādalū p'sulendum esset istis spōsis qui faciunt multa peccata mortalia ante tēpus p'ductionis q' nō notum est matrimoniu in patria p'sumarent. ex quo ducere nō possunt p'pter votem habendam.

Sed nunqd totiens peccat mortalit' quotiens erigit sine rōnabili cā ante bñdictionē tenēdo opi. Ro. R. q' nō nisi p'ia vice. nisi nouo p'temptu erigat. Ex quo sequit' q' possit in isto casu negare debitum sine p'cto nisi seruet statutu ecclie.

Secūda cā dī impotentia qua q's non pōt reddē debitum salua incolumitate sui corpis. q' f'm Rñ. in. iij. di. xxxv. ar. j. q. j. de. non obligauit vix mulieri p' ordinem nature rectum que p' p'ius attendit ad actum nutritiue quo p'seruat p'p'iu induriduum. q' ad actum generatiue qui ordiat ad p'seruatōez spū 7 iō non tenet ad actum generatiue in imortabile p' iudicium incolumitatis corpis p'p'ij.

Quoniam tenet reddere debitū leproso? Rñ. f'm Rñ. in. iij. di. xxxij. ar. iij. q. ij. q' sic h' nō tenet cohabitare. q' nō est sic piculū in reddēdo sicut in cohabitando. vide. j. leprosus. S. ij.

Quoniam furioso vel fatuo sit reddendū? Rñ. f'm Rñ. vbi s. q' q'ntiens q' pōt reddi sine piculo p' p'ie persone tenetur.

Quoniam reddens se impotentē ad reddendum peccat? Rñ. f'm Rñ. l. i. iij. di. xxxij. ar. j. q. j. q' ille q' nō illicito scienter reddit se impotentē peccat mortaliter. nō aut ille qui mō licito. puta ieiunādo. oia dō bona intentione. si tñ sit rōnabile obsequiū. q' q'uis se reddat minus potentem. non tñ totaliter impotentem.

Tercia cā dī crimē adulterij. vñ vir vroz ad ultere. vel econuerso nō tenent si innocens est reddere debitū. f'm Rñ. in. iij. di. xxxv. ar. j. q. j. q' licz quo ad vinculum nō possit tñ pōt eam dimittere q' ad cohabitationē 7 thoz. fallit. hoc in. viij. casibus. Primus si ille sit fornicat'. xxxij. q. vj. c. j. 7. c. pe. 7 vl. de adul. 7. c. significasti. de diuor. Secus si vroz vi opp'ssa sit. ca. cā. q. v. ita ne. Terc' si crederat maritum p'babilit' mortuū. xxxij. q. j. cū p' bellicam. Quart' si alter sub spē mariti cognouit eam. xxxij. q. ij. in lectū. Quintus si marit' tradidit eam adulterandaz p'f'm inuitā. de eo qui co. p'san. vzo. sine discretōem. Sextus si maritus post adulterium cognouit. 7 tolerauit eam. ar. xxxij. q. ij. si q's vrozem. Septimus si matrimonio in infidelitate p'cto vir dedit vroz libellū repudiij 7 vroz alteri nupsit. q' si puereret vir tenetur eā accipere. gaudem'. de diuor. Octauus f'm aliquos si vir abstinento p' voluntatem vrozis ei occasione dedit. xxxij. q. ij. si tu. Et placet nubi. licet cōtrariū teneat glo. ibidez.

- 8 **U**trum peccet exigendo debitum scienter ab adultero innocēs. vel reddendo? R. fm Ri. vbi s. q. ij. q. aut est correctus: vel patius corrigi. et sic nō peccat. Si vō sit incorrigibilis. tenet eum dimittere. et sic peccat mortaliter cognoscendo. ter. est in. c. si vir. de adul. et in. d. c. si quis vxorem. siue sit manifestum siue occultū: dūmodo sciat ipsa. Quem ter. sic limito intelligēdum: qm̄ innocētū nō iminet piculū fornicatōis et denegādo debitū. cōuerteret adulter. s; qm̄ ex denegatione efficit peior: et redditione nō facit tot pctā. et innocenti sit euasio fornicationis non video mortale pctm̄ exigere et reddere. Quod etiam tenet Dgo. de castro no. in. iij. dist. xxxij. q. j.
- 9 **U**trum possit vir vxori adultere necia misstrare? Rn̄. q. nō. si negando emendaret. qz vnl? esurienti panis tollit cum de cibo secur? iusticiam negligit. v. q. v. c. nō omis. et male meret? dz egestate laborare. l. bona fides. ff. depo. S. j. et de alijs penis adulterij. vide s. adulterium. S. iij.
- 10 **U**trum teneat innocēs ad pceptum ecclie reddere adultero debitū? R. q. si adulterū pōt pbare p. paucos dies nō tenet. ar. c. solet. de sen. ex li. vj. si vō nō pōt pbare tenet. ar. x. q. iij. c. j. Et idē in casib; in qto separi pōt matrimoniū. vt. j. mrimonium. iij.
- 11 **Q**uarta cā dī votū em issum ab ambob; de cōi sensu. vt. j. matrimoniū. iij. impedimēto. v.
- 12 **Q**uarta cā dī honestas. puta qz pccit in ecclia vlt in publico. qz non tenet sibi reddere debitum nisi honesto mō. j. Coz. xiiij. Omnia honeste et fm ordinem fiant in vobis.
- 13 **S**exta cā est scandalum. Nam vbi esset scandalum cōsummare matrimoniū ante adhibitas aliq; solēnitates fm̄ mozem patrie nō tenet reddere aū illaz obfuantiam nō tñ mortaliter peccaret reddens. s; bene exigens si sine rōnabili cā faceret. vt s. d. i. S. j.
- 14 **S**eptima cā est religio quaz q; vult intrare. qz nō tenet reddere s; dz sibi statui tpus infra qd̄ ingredi teneat. c. ex publico. de puer. p. iij. vñ si nulla istaz cāz inest p̄cto matrimonio p vba de p̄nti tenet exactus reddere.
- 15 **U**trum non reddens petenti. qz non vult p̄cipe excuset? R. q. nō. A foriori peccat mortalit̄ qz ex ira vel alio malo sine nō vult reddere.
- 16 **U**trum teneat petere? R. Ri. vbi s. q. nō. qz nemo tenet vti iure suo. qd̄ vez credo nisi in casu qm̄ nō petendo alter caderet in aliq; mortale quis tunc tenet.
- 17 **U**trum teneat reddere nō petenti? R. Ri. vbi s. q. ij. q. sic non tñ petenti exp̄sse s; etiam petenti p aliq; signa p q̄ coniecturat alterz affectare sibi reddere debitū iugale. als si nō petit tacite vlt exp̄sse non tenet reddere. Auertere aū alterz ne pctat nō licet nisi cū debita sanctumonia. Vñ dicit Aug. de an. chona qz si ex negatione debiti alter scādaliaz nō excusat a mortali denegans. qd̄ limita nisi ex aliq; causa p̄dictariū faciat.
- 18 **U**trum p̄cto matrimonio cū vna dandessine

et publice postea cum alia teneat prime reddere debitum? Rn̄. q. si nō p̄t reddi sine scādalo. puta qz ecclia excōicat eum et h̄mōi qz tenetur nō reddere quia ab om̄i specie mali est abstinendum. j. thessa lo. vl. als. sic.

Sz nunq̄d cobabitabit cum scda ad pceptum 19 ecclie. Rn̄. q. sic. et necia misstrabit si mō p̄t facere si ne piculo coit? seu adulterij cū dicta scda. qz qm̄ cū piculo pbabili. tñc patiatur excōicationē et nō cobabitet s; necia admistrabit separat? qntū p̄t cū prima etiam nō cobabitabit qm̄ sine scādalo cobabitare nō p̄t. et sibi imputet q sic p̄rit. Et idē cōsulentum est tali qz patriā mutet vbi cū prima sine scādalo cobabitare possit.

Utrum act? mrimonalis sit pctm̄? Rn̄. fm Alex. 20 in tertia pte in sum. in vj. pcepto qz non. Sed sit pctm̄ fm eundē scda scde. tractatu de adul. qm̄ puatur istis circumstantijs.

Prima dī recta intēno puta qz excedit fines ma 21 trimonij factus? est q̄cūq; alia vlt cā etiam si nō est sua coiret. vlt p̄stuit ibi finē vltimū. et sic ē mortale pctm̄. xxxij. q. iij. onigo. et c. liberoy. Auerte tñ qz hoc intelligit qm̄ hoc actus cogitarot sit mortale. qz actib; non habim; meremur vlt demeremur fm̄ pe. de pal. in. iij. di. xxxij. q. iij. D; ḡ intēno si stere infra limites mrimonij si talis actus dz esse si ne peccato hoc est qz nō cognosceret si nō esset sua legitima vxor. et idem dic de vxore erga vir. Sufficit tñ fm Ri. in. iij. di. xxxij. q. pe. qz actus vel habitus hanc intēndem habeat.

Seda dī cā. Nam ex triplici cā sine pctō exigē 22 et redditur. etiā cū merito ex p̄mis duab; prima plus p̄reande. scda debiti reddēdi. tertia fornicationis vitāde cōiter tñ tenetur qz sit pctm̄ veniale exigere cā fornicatōis vitande in se. vide glo. in. c. q̄cqd. xxxij. q. ij. Alia ex cā cognoscere est pctm̄ alē qm̄ mortale. aliq; veniale. vt in. S. sc̄nti patebit.

Utrum si fiat cā satīade libidinis sit pctm̄ mortale? Rn̄. qz canonistaz. xxxij. q. iij. i. c. onigo. et c. 23 liberoy et theologoz i. iij. dist. xxxij. et xxxij. fuit diuersa opi. Aliq; tenet qz sp̄ est pctm̄ mortale coitus iugalis cā satīade libidinis. Et dī qm̄ puenit voluptatem et cogitatōz manib; puocando et calidis vtendo vt possit pluries coire. s; magis cōit tenet qz nō est pctm̄ mortale. dūmodo si nō esset vxor s; faceret. et d. c. onigo. et liberoy exponit qm̄ ita finaliter qnt̄ delectatōz qz etiam si nō esset vxor nō curaret. Et hec opi. ē magis rōnabilis. qz apls dicit h̄eat vnusq;sq; suam p̄pter delectatōz in ea et nō in alia querēda p̄pter fornicatōz vitandam nec seq̄e qz ponat ibi finem. qz nō vltimū. Hanc san. Bo. Ri. et Ale. et cōiter theo. tenet et placet. qz p̄ ista sc̄nda opi. est ter. Aug. j. ad Coz. vij. in pn. vbi dicit iugalis p̄cubit? generādi grā nō h; culpam. p̄cuspicientie vō satīade. s; tñ cū iunge h; culpam p̄p̄t hōi fidem venialem. hec ille.

Utrum cognoscere vxorem cā sanitatis sit licit? 24 tñ? Rn̄. Ri. in. iij. di. xxxj. ar. iij. q. ij. qz fm q̄sdaz sic. vel forte p̄t dici qz sit veniale pctm̄ et hoc veri? et sequitur Tho. in. iij. di. xxxij.

Debitum cōiugale

- 25 **T**ercia dicitur modus debitus naturalis. Et hoc dupliciter. Primo quo ad vas. quod si fiat extra et ibi emittatur semine indubitanter est mortale gravissimum. xxxij. q. vij. c. adulterij. Secundo quo ad modum standi naturalis. quod quidem est ut mulier iaceat in dorso vir autem in ventre incubat ei. quod sic facilius accipiunt mulieres nisi per accidens impediatur. Deviatio autem ab isto est lateralis cubitus et maior sedentis. et inter maiora stantibus: vel utroque suppediente. maxima horum est eorum quod retro more iumentorum. hunc ultimum modum quodammodo distincte reputant mortale licet in vase fiat. Pe. de pal. vbi s. Hen. boich. in. c. inquisitioni. de sen. ex. tenet quod suppressio mulieris sicut est mortale nisi aliqua necessitate vel rationabili causa fiat. puta infirmitatis. vel periculi abortus. quod sic pueritens usum et ritum sacri scieter etiam in accidentibus peccat mortaliter sicut tales. Blo. Ray. tenet quod quilibet deviatio a modo naturali si fiat causa voluptatis amplius sic querende solium quod est peccatum mortale. Tho. vo. in. iij. dist. xxxij. in lra dicit quod quidam dicunt fore signum mortalis percipiente aliquo. Aliquod vero peccatum veniale. Aliquod nullum quod ex iusta causa puta infirmitatis. vel propter periculum plis suffocade. Alber. in. iij. dist. xxxij. dicit quod nihil eorum quod facit maritus cum uxore servato vase debito finem se est mortale. si potest esse signum mortalis percipiente. Tu vero detestaberis omnes istas deviationes et periculosas fore declarabis et persuadebis ut desistat quantum poteris. nisi iniam non precipitabis. quod uxor permittit ut in ea homo delectetur propter fornicationes vitandam. Et id hoc tenebis quod quilibet quod opus incipiat et quodcumque fiat. dummodo in vase debito semen emittat et taliter quod mulier retinere cum possit non erit mortale de se. Secus si mulier taliter stare quod et hoc semine retinere non possit. quod est mortale. Quis vir in vase emittet. et finem hoc peccatum predictos docet.
- 26 **S**ed quod de ea quod fricatioibus osculis et tactibus delectatur non intendendo venire ad actum coniugalem si finem in his ponere: k. Pe. de pal. vbi s. tenet quod est peccatum mortale. si ego non credo nisi se vel alterum ad pollutionem extraordinariam provocaret. et sic tene per ea que sunt dicta sunt.
- 27 **Q**uid de illo quod ante propletos actus se retrahit nec semen emittit etiam extra vas ne habeat plures filios: k. Pe. vbi s. quod non peccat mortaliter nisi ex hoc mulier ad seminandum provocaret. Idem dicit de eo quod ne habeat filios abstinet. quod si appetere non plures hic quod possit pascere. nec tenet actum inchoatum consummare uxore non petente. Et eadem ratione videtur finem eundem posse dici de muliere quod postquam est cognita a viro vadit statim ad mingendum. vel se cito erigit ut emittat semen ne percipiat. Sed de hac opinione valde dubito propter. c. aliquo. xxxij. q. ij. quod videtur innuere quod sit peccatum mortale. si posset dici quod d. c. loquitur quod quod ex sola voluptate hoc facit vel quod postquam preceptio est facta quod abortum. si Pe. intelligit quod hoc sit ex rationabili causa. puta quod non potest eos pascere et huiusmodi. et antequam percipiat in ventriculo matris. et sic posset teneri licet sit periculosa. Dare autem vel recipere venena sterilitatis omnino est mortale.

vt in. d. c. aliquando.

Quarta dicitur tempus debitum. Nam tempore festi orationis et communionis est abstinentium.

Utrum peccet mortaliter qui erigit sine reddito tempore solennitatis: k. fm. permittit docto. in. iij. dist. xxxij. q. non. Limitat san. Bo. ibidem. ar. ij. q. ij. nisi conscientia obliget. quod credit mortale vel nisi interveniat sacre diei preceptum. Ale. in. scda sede. in tractatu de adulterio tenet quod si cognoscat propter delectationem. s. explendam. quod est mortale. Quod verum credo quod intervenit preceptum sacre diei propter talem delectationem satiamdam. Et sic concordat glo. que in summa. xxxij. q. iij. cum Ale. concordat. als non. quod circumstantia que non cadit sub speciali prohibitionem non potest mutare speciem peccati nisi ut dictum est quod ratione preceptum. Nam nullo iure cavetur quod de precepto non cognoscat uxorem in festo. h. c. xxxij. q. iij. sunt de consilio. vbi intenti. et sic etiam tenet Ri. in. iij. di. xxxij.

An possit communicare qui reddidit: k. fm. Ale. vbi s. et Sco. in. iij. di. xxxij. quod sic. nec de necessitate precepti tenet abstinere. si non debet propter reverentiam sacramenti de bono consilio. nisi forte solennitas aliud suaderet. ut dicitur de pollutione. j. Eucharistia iij. s. xxx. Idem tenet glo. in. c. sciatis. xxxij. q. iij. de exigente. dummodo non causa satiamde libidinis exegerit. si tu breviter dic. vt in. d. s. xxx. cum sequentibus.

Quinta dicitur qualitas persone cum qua est concubitus. vt non sit menstruata. vel vicina partui.

Sed nunquid peccat mortaliter qui cognoscat tempore menstrui: k. quod casus dubius est in docto. h. salvo meliori iudicio mihi videtur distinguendum vt colligo ex dictis ac rationibus theologorum in iij. di. xxxij. Aut ex tali coitu potest fieri generatio probabiliter: aut non. Si non. vt puta quod tener vel sterilis vel fluxum habet et huiusmodi. et tunc non est peccatum mortale. nec in exigente. nec in reddente finem permittit docto. Nec ob. quod illud Leui. xv. et Ezech. xvij. dicitur preceptum morale. quia non est mortale respectu turpitudinis. als est peccatum mortale etiam quando habet continuum et ad quantumcumque cuiuscumque turpitudinis ire. quod est contra docto. permittit. Est ergo respectu periculi plis morale solum. facit. c. intelligentia. de verb. sig. Si vero potest fieri generatio probabiliter. vt cum non habet continuum fluxum. vel est debite etatis etiam distinguo. aut considerat periculum plis. s. quod possit generari leprosa que alio tempore generaret sana. et permittit propter suam delectationem habendam. et sic peccat mortaliter tam exigens quam reddens isto modo. Aut licet contemnat periculum plis. tamen erigit vel reddit propter fornicationem vitandam in se vel in alio. non principaliter propter delectationem. et sic non peccat mortaliter taliter exigens vel reddens. quia tenetur homo magis diligere salutem suam vel proximum quam bonum corporis proximi. aut non considerat periculum

plis nec de generatione. 7 tunc si erigit causa fornicationis vitande in se vel in alio vel debui reddere si no peccat mortaliter licet concipiat ples leprosa. qz cu det opera rei licite licz no debita diligentia profuerit. tu no reputabit ad mortale. ar. coz que no. in. c. inebriauerit. xv. q. j. Si autem solus erigit causa libidinis vel reddit. tunc ex futuro enatu cognosceat si peccauit mortaliter vel no. qz si ples generabitur leprosa reputabit mortale. qz dedit opera rei illicita. ar. c. j. de psump. Si vo no generet leprosa erit veniale. Ideo ante euentu debet confiteri tanq de mortali. c. iuuenis. de spon.

53 Quid de erigente tpe partu vicino. Rr. Ri. in. iij. dist. xxxij. ar. iij. q. ij. qz si sine piculo abortus vir pot carnaliter copulari sue vxori pgnanti pot erigere sine mortali 7 mulier sibi tenet reddere. qz matrimoniu no solu est in officiu. s. etiam in remediu. Si aut no pot sine pbabili piculo abortus. non debet nec reddere nec erigere. imo fm pe. de pal. vbi s. peccat mortaliter ta reddes qz erigens. quia no curat occidere animam paruuli vna cu corpore. Aduerte qz maius est piculu abortus in principio conceptus. Ro quia quis fm Auicene. matric mulieru post impregnatione claudat. tamen ex delectate mouet aliqui 7 aperit. 7 sic materia nodu pfecte coagulata disperdit 7 effundit. 7 ideo vituperat hic accedentem ad pregnantem in. d. c. origo. No tamen erit peccu mortale ex qz nodu est formatus si hoc non intendit.

54 Quid immediate post partu possit erigi? Rr. Ri. vbi s. ar. iij. q. j. qz no de congruo donec sit purificata non tamen de necessitate est abstinendum. Limitat pe. de pal. vbi s. nisi mulier esset ex partu infirma 7 esset ei piculu mortis vel aggrauatis infirmitatis. 7 placet. Et. c. ad ei. v. di. 7. c. si ca. xxxij. q. iij. 7. c. origo. xxxij. q. iij. 7. c. non solum. vij. q. vij. loquuntur de honestate.

55 Sexta dicit conuenientia loci. quia no debet fieri in loco sacro. unde si est consecratus locus peccat mortaliter ta erigens qz reddes ppter contemptu sacramenti fm Ale. vbi s. si no sit necessitas ppter qua no possit cognoscere in alio loco. vtpote qz violenter sunt reclusi p longu tps. quia tunc esset de bono consilio abstinere no de pcepto. c. cor. Ri. in. iij. Sed pe. de pal. vbi s. tenet indistincte qz est mortale. Sed no credas ei nec valet eius ro. s. qz nulla sit necessitas sicut in vna. immo maior qz qz stet iuxta igne longo tpe 7 non calefiat nec ena alia ro sz qz loc polluit. qz pollutio nocturna in somnis ena polluit. 7 tamen no est peccatu. Ideo tene cu Ale. 7 Ri.

Ecanus idem est qd archidiaconus. 7 ideo dicitur supra Archidiaconus.

Ecima Alia predialis. s. de his qz pueniunt ex pdijs. Alia psonalis. s. de his que pueniunt ex negociatione artificio. scien. milita. venatione et hmoi industrijs psonaz. Alie mixte. sicut qz pueniunt de animalibz 7 eoz feni qz partim sunt pdiales a pdijs unde viuunt prim psonales ppter

custodia et eoz cura de hoc b. in. c. ad aplice. 7 in c. pastoralis. de deci. 7 de parochijs. c. fi.

Quid sint de pcepto dande tpe gratie? Rr. Ale. 7 in. iij. pte sum. qz sic. qz cum necessitas est 7 petuntur a ministris ecclesie vel ena si no petuntur: dumodo sit consuetudo regionis. vt in. c. puenit. s. melius in. c. in aliquibz. de deci. in. fi. di. Ille qz ppe decime necessario soluende sunt qz debentur ex lege diuina. vel consuetudine approbata.

Sed nunqd consuetudo excuset a solutione decimarum? Rr. vt colligo ex Ale. vbi s. Solutio decime vno modo est de iure nature et morale. s. inquitum conscientia dicitur qz deus honorandus est de ppria substantia 7 qz aliquota ps substantie detur ad sustentationem mistroy dei. 7 hec fuit semp in pcepto. vnde Sen. xvij. sacerdotibz egypti cibaria ex horreis publicis ministrabant. Aliomodo dicit iudiciale pceptum inquantu determinat certam. s. decima parte danda ministris fm rationes equitatis mutue distributionis vt sit equitas dati 7 accepti inter seminante spualia 7 tpalia dantem fm qz possibile est. 7 hec fuit in lege in pcepto simpliciter. Exo. xxij. 7 Numeri. xvij. Ante legem vo fuit de consilio. vtz Sen. xvij. vbi iacob vouit decimas qd facere non potuisset si fuisset in pcepto Tercio mo solutio decime est qd ceremoniale quantum ad aliquam significationem sicut et oia antique legis facta fm illud. j. Coz. x. Omnia in figura congebant illis. Qui em decima dat que est perfectio nis signu. eo qz denarius numerus est perfectus. qz primus limes nueroy vltra que numeri no pcedunt. s. reuertunt ab vno noue pibus reuerant ptestatur quasi in quoda signo ad se ptinere impfectione. pfectione vo que erat futura p xpm ee expectanda a deo. vnde cu iudicialia hodie non obliuunt nisi put papiunt ab eo qui potest. patet qz isto scdo modo decime sunt de iure positio. put vo sunt ceremonialia hodie prohibent. Et in hoc c. cor. Ri. in. iij. dist. xvij. et. s. T. bo. scda sede. q. lxxvij. Et hoc tene. licet Inno. in rubrica de deci. et Hosti. teneat qz simpliciter sint de iure diuino morali et naturali. Qd no est veru nisi vt dictu est Et in hoc decipiuntur multi canoniste. Cuz ergo querit an consuetudo excuset a solutione ipsaz. Di co qz si sacerdos qz ministrat spualia penit ppter indigentia et sustentatione no excusat ppter consuetudine quin teneat dare tam pdiales qz psonales quia nulla consuetudo pot ptra ius naturale 7 morale. viij. di. que c. tra. Similit no pot consuetudo excusare quin ho teneat ex aliquota parte substantie sue honorare deu. Excusare aut pot consuetudo et excusat in alijs casibus si sit pscripta. Nam qz detur sacerdoti no indigenti decima ex institutione 7 pcepto ecclesie solui est tpe gratie. Et hoc videtur innuere No. in. c. a nobis. de deci. cuz dicit qz consuetudo excusat a decimis ena pdialibus no soluendis cu no petunt. p qua facit. c. non est. eo. ti. qd esse non potest si esset pceptum morale. Nec ob. xij. q. j. s. his ita. 7. xvj. q. j. reuertuntur. 7. c. de cume. 7. c. in sacris. et. q. vij. decimas. 7 de decimis parochianos. et in. c. tua nos. 7 in. c. tua nobis. et

e. cū non sit in homine. z. c. in aliquibus. in quibus dicitur qd a deo sunt institute vel diuina lege precipiuntur. qz ibi accipit lex diuina p lege mosaica. vt pz. xij. q. j. S. bis ita. que quide filios grē nō ligat. nisi quo ad moralia. vt pz dist. v. S. j. z. vj. dist. S. bis ita. z de puri. post par. c. vnico. vel nisi vt dixi iudicialia p̄cipiant ab ecclesia vt facit in decimis. vt in ti. de dec. in multis. c. z in aliquibus alijs. vt pz de iniurijs. c. j. xij. q. iij. z. vj. z tūc licet sit p̄ceptum legis diuine date moysi. nō tū obligat vt tale h̄y p̄ceptū ecclesie. Et idō male rēp̄bendūt aliq̄ canoniste theologos. q̄ dicunt decimas nō esse de iure diuino: qz nō negāt quin fuerit p̄cepta a deo in lege veteri h̄ qz nō obligāt vt lex diuina in q̄ntū sunt iudicialia p̄cepta. h̄ solū vt p̄cepta ecclesie. In q̄ntū s̄t sunt a iure nālī z morali bñ sunt de iure diuino debite etiā hodie. Et idō cōclude qd si minister ecclesie indiget p̄pter sustentationē z penit qd nō excusat p̄pter cōsuetudinē cōtrariā. Si autē nō indiget tenet soluere fm qd p̄suetudo se h̄y vt decimam vt vigeſimā aut trigēsimā aut si nihil soluit excusatur. dñmōdo cōsuetudo sit p̄scripta p ea q̄ dixi supra cōsuetudo. Sanctius tū esset eas integre soluere. z pro hoc facit. c. a nobis. de deci. vbi dicit qd quilibet tenet soluere decimas: nisi a p̄statione earū specialiter sit exemptus. quod quide esse non posset si essent simpliciter de iure diuino. ar. iij. di. erit. facit etiā qd no. Arbi. xvj. q. j. z sequit̄ Pa. in. c. in aliquibus. de deci.

5 **Q**uā papa possit dispensare ne quis decimas soluat: Rñ. Ale. vbi s̄. qd p̄ceptū de decimis in q̄ntū est iudiciale p̄t ecclesia ordinare qui z q̄s debeant recipere z q̄ soluere. sicut fecit in multis religiosis. vt supra dictū est. Et h̄ intelligit rōne necessitatis vel vtilitatis. aliter non debet facere.

4 **S**ed querit̄ qñ dari debēt: Rñ. vt dī i. c. cū homines. de deci. qd statim fructibus collectis. Et hoc qd ad p̄diales. quo ad p̄sonales debent solui in fine anni. Sicut dic qd fm p̄suetudinē p̄scriptā sunt soluende. z si pereunt. peribunt illi q̄ est in mora. als nō. h̄ cui debent.

5 **D**e quibus debēt solui: Rñ. qd de omnibus fructibus terrarū. arborū. animalū. piscationū venationū. sicutū. pensionū. molendinorū etiam aduentū balnearū. fulloniorū. lapidicinarū. methallariorū. Itē de negocijs z artificijs z ceteris bonis. vt colligit̄ xvj. q. j. et. q. vij. z de deci. in multis. c. h̄ hodie cōsuetudo seruanda est.

6 **Q**uā de illicite acq̄sitis: Rñ. Alex. vbi s̄. qd i p̄sonalibus est distinguendū: aut transferri dominij in acquirentē. z sic tenent dare. h̄ ecclesia non debet recipere q̄d iū p̄sona est in scelere nevideat approbare eius mores. h̄ si corererit poterit recipere. sic in meretrice z bystrione. z h̄mōi. Si autē dominij nō transferri. sicut in vsura. furto. rapina. et h̄mōi. sic non tenet: nec ecclesia p̄dē recipere. Si vō decime sunt p̄diales indistincte qlibet tenet quātūcumqz peccator: z iudeus z inuasor. z ecclesia p̄dē recipere quia nō dant̄ intuitu p̄sone. h̄ quasi ex censu debito p̄latorū. facit. c. de terris. de deci. Non tenentur iudei soluere p̄sonales decimas cū nō p̄cipiant

sacramēta: nec audiunt diuina. ar. dicto. capitū. de terris.

Qui tenent dare decimā: Rñ. Alex. vbi s̄. qd oēs 7 laici t̄s pauperes q̄ dimites. Itē etiā iudei d̄ p̄dij d. c. de terris. vt s̄. i. S. p̄cedenti. xvj. q. vij. decimas Item clerici de rebus patrimonij sui: nisi deseruiat illi ecclesie cui debentur eodem. c. ij. Item Ale. dicit. qd vbi esset p̄suetudo qd de fructibus possessionū ecclesie possent testari in morte. similiter tenerent de ip̄is ad decimā. Et sic intellige. c. ij. de deci. Item religiosi nisi sint exempti p̄uilegio sedis apostolice sicut sunt monachi albi. tēplarij. hospitalarij. z hie rosolomitani z multi alij de quo. no. in. c. suggestū cū multis. c. se. de deci. Dicit tamē Ale. vbi supra. qd p̄uilegiū de nō soluendis decimis non liberat eos quin teneant soluere in tribus casibus. p̄m̄? cum pactione tenent. quia p̄uilegiū nō reuocat pactum p̄cedens nisi fieret mentio sp̄alis in eo. vt in. c. ex multiplici. de de. Secundus cū parochialis ecclesia cui debebant enormiter leditur. ar. d. c. suggestum. Tercius cū eas soluendo tacite renunciant p̄uilegio. sed de hoc vide glo. z doct. in. d. c. suggestum.

Si cui debeāt dari: Rñ. qd p̄diales debēt dari 8 illi ecclesie in cuius parochia p̄dium sitū est. vt in. c. quoniam. de deci. z in. c. si. de parochijs. nisi aliud habeat cōsuetudo. vt in. c. j. z. ij. et. in. c. commissum z multis alijs. c. de deci. Personales vō debēt dari ecclesie parochiali in qua audiuit diuina vt vbi recepit ecclesiastica sacra. j. q. j. c. questi. Adire vō debēt dari. vbi cōsuetudo est vel si nō est cōsuetudo. si pascunt i vna denē illi parochie. Si vō partim in vna partim in alia diuidant. facit qd no. in. c. ad apostolice. de deci. z Pa. no. diffuse in. c. cum contingit eo. ti.

Quā soluēdo ei qd de iure ecclesie nō tenet h̄ de facto excuset: Rñ. qd nō si scit. nisi ex iusto metu excuset vel nisi p̄ tolerantia ecclesie q̄ cum nō p̄dicat videt cōsentire. fm Rodo. Et hoc vltimū verū nisi placeret eis ecclesiam fraudari.

Quā clericus qd habet sufficiens patrimonij 10 vnde viuat fm statū sue p̄sone possit decimas recipere: Rñ. Ale. vbi s̄. qd sic. vt pcurator in necessitates pauperū vel vtilitates ecclesie expēdēdas nō autē in vsus p̄prios cōuertēdas. immo si in p̄prios vsus conuertit cōmittit sacrilegium si in malos incurrit iudiciū. facit. c. quoniam. in si. xvj. q. j. et ca. pastor. j. q. ij.

Quā decime possint p̄scribi: Rñ. qd laici nullo mō possunt p̄scribere. vt eis soluant. de p̄scrip. c. causam. Sed clericus si parochia habet possunt de p̄scrip. de quarta. Si vō nō habent nō possunt Similiter z de religiosis dicendū est. ar. eoz que no. in. c. placuit. de p̄scrip. z in. c. cū contingat. z. c. se. de deci.

Cui soluet qd antiq̄tus nō soluit z nunc vult satisfacere: Rñ. qd nō ei qui p̄scripsit. sed ecclesie parochiali fm Rodo. z Ray. Quod verum credo si ecclesie parochiali tunc erāt soluēde. als secus.

Quā sacerdos parochialis possit remittere decimas nō solutas tpe p̄terito. Rñ. fm Rodo. qd sic. i

totū vel in partē. ergo impoſterū vult abſtinere
z facere debitū ſuū. S; mihi vi q; nō poſſit. niſi ſit
paup; cui remittunt. ar. c. ſi. xvj. q. j. q; cū ſint pau-
perū nō pūit in nō pios vſus cōuertī. Nā z ſuper
alimētis legatis nō valet trāſactio ſine iudicis au-
ctōitate. l. cū bi quib; ff. de trāſac.

14 **Q**uōmodo et quō religioſi tenent facere cōſcien-
tiam et predicare de decimis. vide Excoicatio. vij.
caſu. cluij.

nec tenent fructus computare in ſortem; dummo-
do huiusmodi decime nō pertineant ad alias ec-
cleſias. ſed ad ſuas. quia ſi ad alias phibet vt in. c.
interdicimus. de deci.

19 **Q**ue eſt remuneratio fidelit; ſoluentū decimas
20 **R**ū. q; multiplex. Prima abundāna fructū. Se-
cunda ſanitas. de quib; Malach. iij. z in. c. reuer-
tūmini. z in. c. decime. xvj. q. j. Tercia bonitas pri-
cipatus. xvj. q. vij. maiores. Hoc tollit filius qd
non accipit xps.

Defensio Vtrū ſit licita ad ſue p-
ſone tuitionē ne ledat;

Rū. q; ſic. vt i. l. vt vim. ff. de iuſti. et iu.
z ibi Bar. z Bal. z alij in. l. ſcientiā. S

qui cū aliter. ff. ad legē. aquil. etiā religioſis ſine li-
centia ſuperioris. quā licētia cōmode haberi nō pōt.
fm Jo. de lig. in tractatu de iuſto bello. **R**ū quia
hoc cōpetit de iure naturali. di. j. ius naturale. z q
ad actus naturales religioſi nō cenſentur mortui.
xvj. q. j. c. placuit. d. ij. l. deo nobis. L. de epiſ. z cle.
z etiā aduerſus ſuū ſuperiorē pōt; quis ſe defende-
re. ar. c. ex pte. de accu. Et hoc vix ſi ille ſ quem ſe
defendit iniurioſe vult eū ledere. q; ſi iuſte z ordi-
ne iuſtitię ſeruato pcederet nō poſſet ſine peccato
ſe defendere. alſ ſic. dūmodo fiat defensio cū mo-
deramine inculpate tutele. Iſtus em̄ duob; cōcur-
rentibus. ſ. q; ſit ad repellendū iniuriā z cū mode-
ramine inculpate tutele licet. Aduerte hic q; nō li-
cet pculſio repercutere etiā incōtinenti. q; hoc eſſet
vīdīcta. l. non eſt ſingulis. ff. de re. iu. niſi timeret
de pculſione geminata. faciunt notata p Juno. in
c. olim. de reſti. ſpo. z qd nota. in ſum. xxiij. q. j. fa-
cit. l. iij. in pn. ff. ad. l. aqil.

2 **Q**uōmodo et quō religioſi tenent facere cōſcien-
tiam et predicare de decimis. vide Excoicatio. vij.
caſu. cluij.

2 **Q**ue eſt remuneratio fidelit; ſoluentū decimas
20 **R**ū. q; multiplex. Prima abundāna fructū. Se-
cunda ſanitas. de quib; Malach. iij. z in. c. reuer-
tūmini. z in. c. decime. xvj. q. j. Tercia bonitas pri-
cipatus. xvj. q. vij. maiores. Hoc tollit filius qd
non accipit xps.

15 **Q**uōmodo et quō religioſi tenent facere cōſcien-
tiam et predicare de decimis. vide Excoicatio. vij.
caſu. cluij.

16 **Q**uōmodo et quō religioſi tenent facere cōſcien-
tiam et predicare de decimis. vide Excoicatio. vij.
caſu. cluij.

17 **Q**uōmodo et quō religioſi tenent facere cōſcien-
tiam et predicare de decimis. vide Excoicatio. vij.
caſu. cluij.

18 **Q**uōmodo et quō religioſi tenent facere cōſcien-
tiam et predicare de decimis. vide Excoicatio. vij.
caſu. cluij.

in. c. significasti. el. ij. de homici. qd dicit interuallū
quā relictā prima se diuertit ad alia nō necessaria.
Secus si comedit vel bibit. v. cōgregat amicos z
hōi. ff. de ver. obli. l. cōtinu. pmo. k. ff. de duo.
re. l. duos. §. vltimo. l. vñ. vi. l. j. Et cū hoc sit a
iure cōcessum nō requirit auctoritas superioris nisi
de bono cōsilio. nec incidit talis in excoicationē si
p̄sona a qua aufert esset ecclesiastica etiam si in p̄so
nam immittit manū quā alias recuperare nō pote
rat. vt colligit in. d. c. olim. z de appel. c. significa
uerunt. nisi a p̄posito modum excedat. vt in. d. c.
olim. in. fi.

3 **Q**uālibet de populo possit quēlibet defen
dere impune? k. Bar. in. l. si q̄s in seruitutē. in fi
ff. de fur. z in. d. l. vrom. z ibi. glo. z xxiij. q. viij. §.
j. in glo. z l. y. z p̄. in. l. j. l. vñ. vi. q. sic. Consi
luit tū Bar. in. d. l. vrom. ad tollendū omne dubiū
q̄ faciat sibi mādari vt ip̄m defendat clamādo de
fendite v. currite z similia. vt notat Bal. in. d. l. j.
quia tūc fm oēs licite z impune. facit in argumen
tum. l. graccus. l. de adul. Aduerte tū q̄ irregu
laritatem non effugit qui pro alterius defensione
alium occidit. De quo vide infra Homicidū. ij.
§. iij.

4 **Q**uid dī moderamen inculpate tutele? k. glo.
i. d. l. j. multū laborat. Sed Bar. ibi. z in. l. furem.
ff. ad. l. come. de sic. dicit q̄ inculpata tutela est id
facere sine quo alit se defendere nō pōt sine piculo
p̄sonē vel rerū. Vñ nō dī pati q̄ dāmficet in aliq̄
si damniū est irrecuperabile. als secus. vt in. d. l. fi
rem. Ex quo infert q̄ etiam si nō possum effugere
quin me pcutias nisi te interficiā. q̄ licite te interfi
cio. quia cū iniuria p̄sonalis sit maior q̄ realis. vt
in. l. in seruo. in fi. ff. de penis. z p̄pter realem irre
cuperabile possum te interficere. vt in. d. l. furē. er
go fortius p̄ personali. facit glo. de resti. spo. olim.
el. j. ad fi. z glo. in. c. significasti. el. ij. de homici. Et
istud tenet f̄lo. in dicto. §. qui cum aliter. Bal. vō
in dicta. l. j. dicit. q̄ tria debēt esse vt sit moderamē
Primū eq̄litas vt si cūz ramis. cū armis. vt. ff. de.
vi. z vi ar. l. j. §. vñ. vi. Sed ego hoc credo verū
quā potest repellere quia parius vir cū armis pōt
se defendere a magno q̄ cū pugno forte euz interfi
ceret. ar. iij. q. vij. §. tria. Scdm̄ t̄pis vicinitas. q̄a
si post esset vindicta. contra. c. seditionarios. xlvj.
dist. Tercū talis z tanta quāta est necessitas. Ad
de. Quartū q̄ intentio sua ferat vt se defendat. qz
actus ex intentione nomen accipit. nō ex eo qd est
per accidēs. i. p̄ter p̄positū in actibz moralibz. Vñ
duo effectus ex vno actu possunt venire. puta pro
p̄cie vite cōseruatis et inuadentis occasio. Si ergo
intenderet occasione vt finē sic nō liceret sine pecca
to mortali. Si autē suam defensionē. sic denomi
nabitur defensio nō occasio. cū nō debeat denomi
nari actus moralis ab eo qd est p̄ter intentionē. cū
sit causa per accidēs. vt p̄t. v. etbi. c. iij. Et sic non
erit peccatū.

5 **Q**uid si excedit modū? k. fm. Inno. Host.
z do. Anto. in. c. olim causam. de resti. spo. q̄ si exce
dit a p̄posito sic tenet de damno. Si autē nō a pro
posito sic nō tenetur ad aliquā satisfactionem. nisi

forte ad cautelam. facit. l. si ex plagis. §. tabernari
ff. ad. l. aquil. nec excoicationem incurrit. vt
nota. in dicto capitulo olim. el. pmo. z dicto capi
tulo significasti. el. secundo. licet Ray. dicat q̄ est
tutius q̄ petat absolutionē vel dispensationem. et
est bonum quando cōmode potest haberi. Dicit
tamen dñs Anto. in dicto capitulo olim. q̄ qui in
sequitur percussorem de facto z vulnerauit nō de
bet puniri vt dolosus. sed ut culpabilis. quia incō
sultus calorvicio calumnie caret. l. j. §. queri possy
ff. ad tur. iij. questio. iij. §. mundum. ter. est in. l. si
adulteriū. §. imperatores. ff. de adul. glo. xxiij. q. j.
§. primo.

Exfunctus

vide. j. Mortuus.

Degratio

duplex quedā ver
balis. quedā actua

lis. Et hec actualis sit sic. quā clericus in
dut v̄stibz sicut si in officio esset despo
liatur cū verbis ad hoc cōgruis. vt habet in. c. de
gradatio. de penis. libro. vj. Et dicit Be. in. d. c. q̄
actualis degradatio est executio verbalis depositi
onis. p̄pterea tenet q̄ pōt fieri sine numero ep̄oz.
sed nō verbalis. quia oportet fiat a proprio ep̄isco
po z sit debitus numerus ep̄iscopoz. vt in. d. c. in
ter. z in glo.

1 **Q**uā verberans clericū degradatū sit excom
municatus. fuerit opi. Sed placet mihi opinio
glo. in dicto capitulo degradatio. q̄ verberans de
gradatum actualiter non sit excoimunicatus. s̄ de
gradatum verbaliter sic. z est securior opinio. Di
cit tū Pa. in. c. ad abolendā. de hereti. verū est nisi
post verbalem sequat incorrigibilitas. quia tunc
perdit etiā fm vnū intellectū. c. cū non ab homine
de indi. z absqz alia traditione posset cōp̄mi per
iudicem secularem.

2 **Q**uā iudex secularis possit iudicare degrada
tum actualiter? k. fm. no. in. d. c. degradatio q̄ q̄
uis tutius esset vt traderet z p̄ iudicē ecclesiasticū
tamen ex quo actualiter degradatus est pōt p̄ ter.
p̄fati capituli.

3 **Q**uā degradatus cōficiat celebrādo? k. fm. In
Archi. de conse. dist. iij. in. c. ostenditur. q̄ sic. Et
ista ē verissima opinio. qz character a deo imp̄sus
in anima. p̄ hominē non potest auferri. Licet glo.
l. distine. dixerit contrariū in. c. accedens z multi
alij.

4 **Q**uā degradatus teneat dicere officiū si est in
sacris? k. fm. Rodo. q̄ sic. qd p̄batur p̄. c. volen
tes. de cele. mis. quia ex quo omnibz ordinatis p̄ci
pitur. z iste ordinatus sit z characterē habeat licet
degradatus officiū dicere tenet. nō tamē debet di
cere. Dominus vobiscū z similia q̄ ad dignitatē
ordinis p̄tinent.

5 **Q**uis potest restituere degradatū depositum?
k. fm. q̄ solus papa. c. j. z ij. l. di. Sic z p̄les p̄uicē
nō potest restituere quē damnauit. ff. de questio. l.
j. in fi.

Electatio

in cogitatione vtrū
sit peccatū mortale.

vide supra Logitatio. §. ij.

Delegatus est is cui a summo pō

mittit̄ cā: quo ad ecclesiasticos. sicut dico d̄ impatore et alijs dñis: quo ad secularia

1 **Quis p̄t delegare?** Rñ. q̄ q̄libz ordinaris et q̄libz q̄ ex ordinaria iurisdictione aliqd p̄t.

2 **Quis p̄t esse delegat?** in ecclesiastico foro: Rñ. q̄ delegat? pape non p̄t eē q̄s: nisi sit in dignitate p̄stitus: aut canonic? ecclie cathedralis. vt in. c. statutu. de rescrip. li. vi. et q̄ h̄eat ad min? .xx. annos. nisi ex certa scia papa cāz p̄mitteret nō erit in dignitate: vel minor. de offi. dele. cū vigesimū. et de elec. cum in cunctis. Alioz p̄t q̄libet esse q̄ nō p̄hibet. Vex est q̄ cause sp̄iales. vt de decimis. de iure patronat? et h̄mōi non p̄nt delegari laicis. h̄ de n̄as tñi. de iudi. decernimus.

3 **Utrum Guardiani ordinis n̄i minorz et prior res frat̄z mendicantiū h̄eant dignitatē?** Rñ. Be. in. c. nullus. d̄ elec. glo. hic tenet q̄ sic. et id p̄nt esse delegati pape. facit q̄ no. Pa. in. c. cām. de iudi. et in. c. cum olim. de ma. et obe. et Lar. in. de. ij. de rescrip. et ibi glo. Pa. in. d. de. ij. distinguit de prior. q̄ aut h̄ supra se in monasterio superior. sicut q̄ est sub abbate. et iste non h̄ dignitatē h̄ ille q̄ nō h̄ supra se superior in monasterio h̄ dignitatem quous non sit p̄petu? sufficit q̄ possit esse.

4 **Quid p̄t delegari?** Rñ. q̄ q̄dam p̄nt ad ordinē ep̄alem. vt p̄secrare. ordinare. et ista delegari nō p̄nt non h̄nt illum ordinem. alia oīa p̄nt delegari nisi p̄hibeant a iure hec h̄nt. de of. or. qd̄ sedem. de cōse. ec. aqua.

5 **Quid p̄t delegat?** Rñ. Be. i. c. p̄ntium. d̄ testi. et glo. in. c. solet. de sen. ex. lib. vi. q̄ dicit q̄ delegata p̄t̄s ē stricti iuris. et id id solum p̄t qd̄ est ei commissum et sine quo cā expediri nō potest. de offi. dele. c. j. et c. prudentia. et l. ad legatum. ff. de peur. et id p̄pter qd̄ facilius expediri posset cā non venit. nisi ex p̄sse cōmittatur.

6 **Utrum delegat? possit subdelegare?** Rñ. q̄ delegat? a p̄cipe p̄t subdelegare. no. Inno. in. c. pastoralis. de of. dele. facit. l. j. ff. de of. eius. cui man. ē in. et c. sup̄ qd̄nū. et c. si. eo. ti. Et h̄ vex nisi q̄ certū misterium ei p̄mittit. Limitat Inno. in. d. c. si. de magno ministerio. sicut p̄dicare crucē. dispensare cum irregulari p̄n̄az in iungere. absoluerē excoīcatos et h̄mōi. vel q̄ p̄ rescriptū v̄ba p̄p̄hendit q̄ est electa industria. vel fides ei? sicut q̄n d̄. Et fidim? de tua industria. vel p̄sonaliter exequis. v̄l q̄n nego cium nō est bene expedibile p̄ aliū. fallit in legato sedis ap̄lice q̄ etiam in p̄dictis p̄t subdelegare. vt in. d. c. si. patet. Delegat? aut ab inferiore nō p̄t nisi sit delegat? ad vniuersitatē cāz. ff. de iu. l. cū p̄tor. S. j. ff. q̄s et a q̄ ap. l. j. S. j. vel nisi hoc sibi sp̄aliter p̄cedat fm̄ Jo. an. p. c. is. cui. d̄ offi. dele. li. vi. vel nisi q̄n vnum articulum totū cause p̄mitte ret. de. j. de of. dele.

7 **Numqd̄ poterit subdelegare nō erit in dignitate. neqz canonico ecclie cathedral?** Rñ. q̄ nō. vt cōiter tenet in. d. c. statutum.

8 **Quid de snia duoz delegatorum discordantiū.**

Rñ. q̄ depēdet ex delegante vt acceptet quā voluerit. sec? in snia arbitroz ex p̄promisso. q̄ n̄ tenet sibi p̄sidentes loco pape in p̄alto generali nisi oēs p̄sentiant in actu gerendo nihil faciūt. q̄ vni? p̄d̄cto infiat totū. no. Pa. in. c. nō est. de regula. et in c. pe. de sta. mo. Sec? in snia duoz ordinariorz discordantiū q̄ tenet p̄ eo. nisi in cā mirimonij libertatis. et testi. et h̄mōi. fauorabilibz. q̄ tūc tenet p̄ acto re. vt in. c. vl. de sen. et re iud. intellige si agit vt mirimonij et h̄mōi teneant. aliter valeret. p̄ eo q̄ vtrva leat agit: vel se defendit.

9 **Utrum q̄s teneat acceptare subdelegatōz in casu quo subdelegare p̄t?** Rñ. Inno. i. c. pastoralis. de offi. dele. q̄ sic. nisi q̄n p̄stat q̄ delegat? malicio se se exponat. vt in tex. p̄fati. c. pastoralis. nam tūc nō tenet. et si vellet eum cogere iusta est appellatio eius. secus si nō p̄staret. Et est d̄ia inter delegatū a p̄cipe et ab inferiore. q̄ delegat? a p̄cipe p̄t cogere oēs. etiā si non sunt sui fori. Et q̄ p̄ sua iurisdic. l. ij. ff. de mu. et ho. l. munez. S. iudicandi. exceptis aduocatis q̄ alibi q̄ in foro suo recipere iudiciū non p̄nt cogi. Et de aduo. diuer. iudi. l. sancimus. in si. Delegat? ab ordinario nō p̄t cogere h̄oīez alteri? fori. ff. d̄ iuris. om. iud. l. vl. ff. d̄ tu. et cu. da. ab his. l. j. de of. or. pastoralis. in prin. et i glo. p̄fati. c. pastoralis. de offi. dele.

10 **Ubi p̄t cognoscere delegatus pape. vide s. cōmissio.**

11 **Quā expirat iurisdicō eius?** Rñ. re integra expirat p̄ scientiam mortis delegantis. l. et? q̄ in p̄. ff. si cer. pe. de of. dele. gratum. Item p̄ mortē illius p̄ quem mandat re integra. de rescrip. significauit. et multis alijs modis. vt in. c. q̄n abbas. de of. dele. et in multis alijs locis que omitto.

12 **Quō p̄t absoluerē excoīcatos a se. vide s. absolutio. ij. in prin. et S. j.**

13 **Quid si delegat? nō vult facere fidem de mada to suo. et p̄pterea aliq̄s nō vult ei credere cū nō teneat. vt in. c. cū in iure. de offi. dele. et cum excoīcat Rñ. fm̄ doc. in. d. c. q̄ nō tenet. q̄ delegatus non h̄z auctem excoīcandi. nisi q̄n esset sibi rebellis. et cum talis non sit ex iurisdictionis defectu. nulla est excoīmunicatio.**

Ementia si est p̄seuerans et cū

d̄ cū in ip̄a p̄missum. xv. q. j. aliq̄s. xxxij. q. vij. quemadmodū. et ab irregularitate. vt in. de. vnica. de homi.

1 **Utrq̄ q̄ aliq̄n fuit demēs possit p̄moueri ad ordines. vide s. corpe viciatus. S. vij.**

Emoniacus an possit p̄mo

d̄ neri vide s. corpe viciat? S. vij. Quō i dubio possit p̄bari an q̄s sit demoniacus? Rñ. q̄ si p̄. xxx. dies carnibz indifferenter vesci cogat. et maxime edimis que demones puocant. vt h̄ in. c. ij. vij. q. ij. in tex. et in glo. si nullam senti et lesionem appebit q̄ non sit demoniacus.

Denūciatio

Denūciatio quadruplex. p^{ri}ma euāgelica. q^u ab euāgelio sumpta. Mat. xvij. 7. req^uirit. vi. P^{ri}mu^m q^u sit frater. s. xpian^{us}. xj. q^u iij. ad mensam. h^{ic} infidelis posset denūciari si p^{ro} legem nature. v^{el} p^{ro} legem eoz in mortalib^{us} offendit. q^u papa h^{ic} iurisdic^{ti}o^{ne} in eos in istis casib^{us}. de q^u i. iude^{us}. s. xvij. als nō. Scdm q^u p^{re}cedat secreta monitio in q^u vt emendet vel desistat obsecrandus est. Tercium q^u pctū nō sit oino occultum. h^{ic} q^u possit p^{ro}bari p^{ro} testes. q^u si eēt oino occultum nō b^{er}et locum. 7 sequit^{ur} Pa. in. d. c. nouit. d. iud. ij. q. j. si peccauerit. imo si etiam vn^{us} solus testis esset nō poss^{et} denūciari ad p^{ro}uiaz imponēdaz. Quartū q^u si non desistat. vel emendat se ad eius monitōz adhibeat testes q^u scūt. vel cū q^uo possit eum p^{ro}uincere. Qui tū q^u si se nō corrigit dicat p^{ro}latō 7 denūciat. Sextū q^u p^{ro}bet se eum bis monuisse. vt. j. dicam.

Qu^odrum q^ulibet teneat ad supradictā denūciationē. Rū. doc. cano. i. d. c. nouit. 7 si peccauerit varie loquit^{ur}. Sz v^{el} mibi ddm p^{ro} p^{ro}cordia. q^u si loq^umur put est solum fratna correctio. sic tene opi. Archi. in. d. c. si peccauerit. q^u est omib^{us} de p^{ro}cepto. fm q^uo dixi s. Correctio fratna. 7 ista correctio solum p^{ro}cedit ab actu charitatis. 7 ista p^{ro}prie nō d^{icitur} denūciatio euāgelica. nec requirunt supradicta. Si v^o loq^umur de denūciatōe p^{ro}prie euāgelica. 7 tūc distiguo fm Inno. in. d. c. nouit. q^u aut loq^umur de pctōe p^{ro}petrato q^uo recipit augmentū vel multiplicatiōē. seu p^{ro}tinuatōz mali. 7 etiam de p^{ro}petrādo. 7 sic quilibet q^u credit se eam posse p^{ro}ficere sine graui detrimento. puta q^u nō oportet eum desistere a negocijs suis. vel incurere inimicitiam. vel aliud piculum tenet de p^{ro}cepto. xij. q. v. c. hoc v^{el}. Quod verum intelligo q^u talis est p^{ro}lat^{us} p^{ro} quem finis hui^{us} denūciationis obtineri possit q^u est vt vel ille emendet. nam si vellet ad aliud p^{ro}cedere p^{ro}lat^{us} pctōe emendando se. nō p^{ro}st de iure fm doc. in. d. c. nouit. q^u p^{ro} istam viam nō querit nisi p^{ro}uiaz pctū. vel si corrigi nō vult ad terrore alioz excoicet 7 talis p^{ro}uideatur q^u ceteri timeant. Si v^o talis nō sit p^{ro}lat^{us} vel nō possit sine graui damno eaz p^{ro}sequi. sic nō tenet nisi solū q^u ex officio h^{ic}. cui d^{icitur} lxxij. dist. Error cui nō resistit approbat 7 c. cū silib^{us}. Si v^o loq^umur de pctōe p^{ro}petrato q^uo nō h^{ic} p^{ro}tinuatōz. sic dico q^u solum tenent q^u h^{ic} ex officio. Rō q^u hoc p^{ro}cedit ab actu iusticie ad instruendum alos p^{ro} exemplum. q^uo quidē p^{ro}tinet ad supiores. xj. q. iij. p^{ro}ci pue. 7. xij. q. iij. duo ista.

Qu^odrum denūciatōz euāgelica sp^{irit}u debeat p^{ro}cedere admonitio. d^{icitur} qua s. dicit^{ur} est: R. q^u si pctū est publicum nulla req^uirit monitio fm Archi. in. d. c. si peccauerit. iuxta illud. Peccantem corā omib^{us} argue. xlv. di. h^{ic} illud. Si v^o pctū est occultū 7 tardatio denūciationis inferret nocumentum p^{ro}ximo tpale vel spūale. puta traditio ciuitatis. he resis infectio. 7 h^{ic} mōi. similiter sine monitōe denūciabit. nisi p^{ro}stet q^u ad eius monitōz desisset. Nam q^ulibet d^{icitur} corrigi vt si p^{ro}st eius fama non ledat. Si v^o non sit nocumentū p^{ro}ximo nisi ipsi peccati solū

debet p^{ro}cedere duplex monitio. vna p^{ro} monentes solum que p^{ro} iuramentum ipsius h^{ic} p^{ro}bari. Alia p^{ro} monentem 7 vno teste vel duob^{us}. 7 p^{ro} ipsos p^{ro}bat. Limitat Rū. in. iij. di. xix. ar. iij. q. j. q^u cōcordat cū supradictis. nisi p^{ro}babiliter crederet nō p^{ro}ficere p^{ro} secreta monitōz. h^{ic} potius ille irritaret p^{ro} corrigentē 7 p^{ro}monitus subterfugia quereret vt corrigi non posset. iuxta illud p^{ro}uenerbi. ix. Noli arguere de r^osozem ne oderit te. quia non debet tunc monere. al^{ia} s. ic.

Qui admittunt ad hanc euāgelicam denūciationem? Rū. fm glo. in. d. c. si peccauerit. 7 nouit. q^u admittuntur omnes infames. mulieres miores nisi p^{ro}maneat in crimine. sicut etiam ad testimoniū. Limitat Inno. in. d. c. nouit. si solum p^{ro}uiaz de crimine querit. vt d^{icitur} fieri in ista. 7 non alq^uo tpale nec directe. nec incidenter. q^u tūc tñ legitimu testes admittunt fm eundem Inno.

Qu^odrum sit ordo iuris seruādus in ea? Rū. fm 4 Innocē. in dicto. c. nouit. q^u non. ar. c. j. de dolo et contu.

Secūda d^{icitur} canonica q^u a canonib^{us} innēta est que tū h^{ic} ortum fm Inno. a lege veteri. Et ista est duplex. Quedam spūalis p^{ro}petens illi soli cui^{us} interest h^{ic} bonum p^{ro}latum. 7 sit vt q^u de beneficio amoueat 7 req^uirit trina monitio fm cōmuni^{us} doc. 7 facit glo. ij. q. vij. c. quapropter. Alia est generalis 7 publica. Et hec fm Inno. etiaz locum h^{ic} in crimib^{us} p^{ro}petratis si crimina recipiūt augmentū p^{ro} multiplicatōz actuum. vel p^{ro}pter p^{ro}tinuatōz iniurie als non. nisi solum de p^{ro}petrandis. 7 de hac h^{ic} de iureiurādo. c. que admodū. in fi. Quo v^o ad p^{ro}petrāda h^{ic} de de spō. impu. c. ad dissoluendū. xij. q. v. hoc videt 7 non oportet in ista generali p^{ro}cedat secreta monitio fm glo. in dicto. c. ad dissol uendum.

Tercia d^{icitur} iudicialis. Et hec est duplex. Quedam publica que. s. p^{ro}petit ex officio puro in q^u non requirit monitio. h^{ic} iudex ex officio suo 7 p^{ro} denūciationem suoz officialium in ea. p^{ro}cedit 7 hab^{et} locum tñ in notarijs. vt in. l. ca. q^udem. l. de accu. 7 solum iudex q^u habet mez vel mixtum imperium tales denūciatores cōsumere potest. vt in. l. j. s. quies quoq^{ue}. ff. d. off. p^{ro}. v. Quedam p^{ro}uiaz que p^{ro}petit leso p^{ro} suo interesse. Et ista q^uq^{ue} in foro ciuili 7 de plano expedit. etiam si non p^{ro}cessit monitio vt q^u ille q^u p^{ro}ponit non potest agere. puta q^u fuis^{us} vel potestati alterius subditus. insti. de his q^u sunt sui vel alie. iur. s. pe. ff. de offi. p^{ro}. vi. l. j. s. q^u aut. Et idem dic de religiosis conuenerib^{us} de iniur^{is} stis grauaminib^{us} suoz p^{ro}latoz. Item de his que spectant ad forum venale vt iusto precio vendantur. Idem de rusticis opp^{ro}ssis. In foro autem canonico requirit triplex monitio fm Mo. 7 cōmunit^{er} docto. in. d. c. nouit. h^{ic} Pa. ibidem tenet sufficere binam. sicut in euāgelica. Et hoc credo v^{el} q^u debet p^{ro}cedere monitio: nisi timor impedit eam. Et licet iudex ecclesiasticus indistincte admittat denūciatōz euāgelicam. non tñ istam. nisi q^u crimē est ecclesiasticum de sui natura. vel rōne

pacis vel iuramenti. vel crimen notorium nō au-
dit in foro seculari. vel qñ est miserabilis psona q̄
eā pponit. Item qñ ppter potentiam se nō pōt in-
uare in foro seculari. q̄ eius dñs vel tyrannus. Et
hec differt ab euangelica. Primo q̄ non admittit
nisi ille cui interest. Item ille cui interest nō repel-
lit p̄textu criminis. Item in ista nō recipiunt nisi
legitimi testes. Item in ista nō solū requirūt vt cor-
rigat̄ pctñ vt in illa. s̄ etiā vt res restituat̄ z lesus
fuer̄ indemnus. Item in ista pcedit iudicialit̄. vñ
danda est i scriptis fienda litis p̄testatio. z finia in
scriptis ferēda nō in illa. s̄ ista expediat̄ de plano
z iō dī iudicialis. q̄ in iudicio fit z iudicialit̄ pce-
dit̄ s̄ nō vsq̄zuaq̄z. in illa vō non. Et de hoc vide
Pa. in. d. c. nouit. diffuse.

7 **Q**uōd formabit libellus. seu denunciatio in ista iu-
diciali? Rñ. fm Inno. i. d. c. nouit sic. Dñe iudex
talit̄ tenet libz meum p̄ cōscientiam z in periculū.
anime sue cum ad me pertineat. Ideo peto officii
iuramentum vt cogas eum ad penitentiam z re-
stitutionem.

8 **Q**uarta dī regularis. q̄ fm diuersas religiōes
z religiosoz p̄stōnes expedīt z pceditur simpli z
de plano. z non potest appellari fm Jo. an. facit. c.
rephensibilis. de ap. Et ad istas vltimas nemo ob-
ligatur. nisi quando a suo prelato cogitur. vt infra
patebit.

9 **U**trum teneatur quis denunciare alicui eius
peccatum qđ ipse qui p̄miserit ignoratur. vide s̄.
coercitio. ij. s̄. vj.

10 **U**trum prelato precipienti denunciandum pec-
catuū alterius teneat̄ subditus obedire nisi fuata
forma euangelica? Rñ. si pctñ ē publicum. vel in
nocumētū p̄mū fiendum. dic q̄ sic. vt s̄. p̄ter
in p̄. Idem dic qñ nō sperat̄ correctio. licet non
sit in nocumētum. vt s̄. dictum est. s̄. j. Si vō pec-
catum non est ad nocendū p̄mū z occultum et
sperat̄ correctio si secrete corrigat̄. vt p̄mūter d̄
p̄sumi nisi sint signa pbabilia in p̄mū. tunc dico
fm Ri. vbi s̄. q̄ publicam denunciationem d̄ p̄-
cedere secreta monitio ex p̄cepto diuino. p̄ qđ pla-
tus non potest p̄cipere. nec subditus obedire. z si
frater se corrigi debeat desistere a publica denun-
ciatōe. Et sic intellige. ij. q. j. si peccauerit. ij. q. vij.
accusatio. Nam ex p̄cepto dei teneor si possum si-
ne detrimento boni sp̄ialis illius quem corrigo fa-
mam ipsius non ledere. quia p̄ciosior q̄ tempo-
ralia. z valet ad bona temporalia vt d̄ testi. c. testimo-
nium. z de excof. p̄e. inter dilectos. Item ad bona
spiritualia. quia multi timore infamie a peccato re-
trahunt̄ qui quando se infamatos p̄siderant. sine
freno peccant. Vnde glo. super illud Mat. xvij.
Vade z corripe eum t̄c. dicit. ne publice correctio
verecundiam perdat qua p̄dita in peccato rema-
neat. Secretam autem denunciationem non est
necesse p̄cedat monitio. Et ideo siue secrete mo-
nerim. siue non. siue secrete correxerit se ad meaz
monitionem siue non teneat̄ secrete denunciare p̄-
lato precipienti. quia valet ad p̄cauenda pecca-
ta recidiuij. nec est in fame fratris p̄iudicium si

ialis est prelatus. qualis esse debet. Ratio est quia
quilibet tenet obedire suo prelato in his que per-
tinent ad eorum officium z non sunt contra deum
vel animam. sed sic obedire non est contra deum.
immo fm deum z intentionem euangelicam. in
qua non solum dominus intendit peccatorem cor-
rigere. sed etiam correcto de reciduo p̄cauere.
quia non est opus valentibz Mat. ix. z sic platos
medicos voluit esse. Est etiam de his que perti-
nent ad officium prelatoz. Vnde Ber. li. de di-
spensatione et p̄cepto. c. v. dicit. Regularis pro-
fessio qua se minor sponte subdidit maiori eque af-
ligat. et communis equidem pacti reor. vtrūq̄z ne-
cessitate teneri. vnum fidelis cure. alterum fidelis
obedientie. Cura autem non est tñ ad curandū
sed etiam ad p̄feruandū a peccato. quod fieri
non potest. nisi peccator correctus in quo est pro-
mitas derelicta cognoscatur. nec potest cognosci ni-
si per te qui solus nosti. ergo teneris dicere ad bo-
num fratris tui. Vnde videmus q̄ semel lapsus
in pctñ carnis facit̄ relabit̄. imo vix retinet̄ huius
sine est Aug. sup leui. v. c. z. xxij. q. v. s̄. hoc videt̄
Item Bual. in sum. Buli. de mara. z cōmunit̄
omnes doct. ordinis nri. z san. Tho. in quoli. Si
tñ p̄ signa valde pbabilia z p̄sumptiones quasi
violentas crederet̄ q̄ prelatus ex illa denunciatio-
ne fratrem infamare vellet. tūc crimen occultum
fratris iam veraciter correcti sibi denunciari non
debet. Et hec que de denunciatione publica dixi ve-
ra fm san. Tho. scđa scđe. q. xxxij. ar. vij. in graui-
bus peccatis. non in leuibus que fame nō derogāt.
Nec ob. his dictum Aug. in regula q̄ dicit. q̄ pec-
catum fratris prius debet ostendi p̄posito q̄ te-
stibus. quia vt dicit Ri. vbi s̄. q. ij. ibi loquit̄ fm
q̄ p̄positus est singularis persona que potest et
debet p̄desse magis q̄ alius quilibet. s̄ ostendere p̄-
lato tanq̄ ecclesie. i. sicut in loco iudicis residentis
debet sequi testium inductionem. vt dictum est in
p̄mū. huius ca.

11 **Q**uid de eo q̄ iurauit denunciare omne crimē
qđ scierit? Rñ. q̄ tale iuramentū d̄ interpretari vt
denunciet modo debito. facit. c. ex parte tua. de de.
non resi. cum similibz. Et ideo si loq̄mur de denū-
ciatōe publica. sic nō potest. nisi p̄mū monuerit
peccatē. Secundo q̄ possit pbare eius dictum
Tercio q̄ monuerit eum p̄ite vno vel duobz per
q̄s possit pbare monitionem et q̄rto. q̄ noluerit
se conuertēre. q̄ istis deficientibz si reuelaret face-
ret̄ p̄ius diuinum. z sic peccaret mortaliter. vt no.
theo. z canoniste. maxime in. d. c. si peccauerit. qđ
limita vey de omni peccato occulto qđ non habz
nocere p̄mū. vt dictum est s̄. Si vō loquamur
de denunciatione secreta fienda prelato. tūc dic q̄
teneat̄ siue pbare possit siue non. siue monuerit in-
distincte. si mō prelatus sit qualis esse d̄. al̄s non.
vtputa. q̄ crudelis. q̄ bestialis. vel diffamator et
hmōi. q̄ in tali non d̄ nisi vt pius pater orando.
monendo charitatiue inducendo fr̄em ad corrigē-
dum. z si non pōt dimittat eū deo z apte. pbat̄ in
d. c. si peccauerit.

Depositum

12 **¶** Quid si iuravit vel promisit non denunciare? Rñ. qd si intendebat qm̄ promisit vel iuravit qd etiā ad p̄ceptū suspensiois. vel etiā sine p̄cepto suspensiois in pctō p̄mittēdo nō reuelare. mortalit̄ peccauit. p̄mittēdo ⁊ tenet nō ostante iuramento ⁊ p̄missione denūciare in casu in q̄ denunciatio cadit sub p̄cepto. In alijs aut̄ casibz in quibz ē de p̄silio nō tenet h̄ bene p̄t denūciare. n̄ obstatē tali iuramento vel p̄missione ne sine pctō fm̄ no. xxi. q. iij. in multis casibz.

13 **¶** Vtrum ep̄o vel alio superiore p̄cipiente ut quibz q̄ scit q̄s fecerit tale furtū teneat reuelare sub excoīca tione la te sine sit reuelandum q̄cqd aliq̄s scit? Rñ. vt colligo ex sup̄. adictis. ⁊ p̄ ea q̄ dicā. j. in q̄sntio. §. j. qd aut̄ ep̄s bz infamatus aliq̄ne d̄ aliq̄ ⁊ qd nō plene p̄bat̄ admonet ut q̄ scit dicat. tūc indistincte tenet deponere q̄cqd scit. h̄ nō p̄cesserit monitio ⁊ h̄ nō possit p̄bare. qd tūc nō venit ut denūciat. h̄ vt testi ficet de eo qd scit. facit. c. j. de testi. co. ⁊ qd ibi no. fallit hoc in p̄ntibz ⁊ filijs q̄ nec etiā volētes ad testimoniu aduersus se inice admittit̄. tex. est in. l. pentes. l. de testi. ⁊ iij. q. iij. §. itē pentes. ⁊ intelli gitur solum de ascendētibz ⁊ de descendētibz nō de collateralibz fm̄ glo. in. d. §. itē. Nec ē dñt̄ p̄pellit̄ vroz d̄ vroz. nec foer̄ aduersus genēz p̄uignū. so b̄nū. sob̄nū. ⁊ ex sob̄nūis natū. ⁊ eos q̄ in priori gradu sunt. vt. iij. q. iij. §. itē. l. iij. ponit̄ i. l. lege in lia iudicioz publicoz. ff. d̄ testi. vbi dicit glo. sob̄ni ⁊ sob̄nūe s̄ q̄ ex femis. puta p̄sob̄nūis defecēdūt sicut p̄sob̄nū q̄ p̄sorum. vt in. l. d̄ §. §. iij. ⁊ vj. Nec limito qm̄ p̄cedit̄ criminalit̄. s̄c̄ h̄ civilit̄. vt. j. familia. §. vij. Si aut̄ nō extat infamia d̄ aliq̄ne h̄ in generali inq̄rit̄ q̄s fecerit tale qd. vt sit cōter. sic te net̄ tale admonere. fm̄ ordinē euangelicū vt p̄uideat ⁊ emendet qd fecit ⁊ satisfaciāt ep̄o p̄cipienti. al̄s si noluerit tūc si p̄t p̄bare tenet reuelare. aliter erit excoīcat̄. h̄ si p̄bare nō possit nō tenet. Ita te net̄ glo. in. c. sacerdos. de pe. di. vj. ⁊ vj. q. j. c. si oīa ⁊ q. ij. placuit. ⁊. d. c. si peccauerit. ij. q. vj. plerūqz facit. c. si sacerdos. de offi. or. Et rō est qd tūc requirit̄ ut denūciator n̄ vt testis. qd no. qd sepe venit i pra ctica. Et p̄ hoc infert̄ Job. de pla. in. l. d̄ pub. iudi. qd puniens illū qui scit aliq̄ne omisit̄ crimen lese maiestatis. qd nō denūciauit. cū probare nō pos set qd tenet ei ad om̄e damniū. ⁊ idē tenet Bal. in qdaz p̄silio. qd incipit. Quāqz allegata sint multa. vñ qm̄ d̄ qui scit. intelligitur de scia probabili. l. qui accusare. l. de eden. facit. l. n̄is. l. de calū. Si tñ esset talis p̄lat̄ q̄ secrete promide vellet. deberet si bi secrete tanq̄ p̄i dicere. xxi. q. v. c. hoc vj. h̄ cum cōit̄ requir̄ vt p̄cedat iudicialit̄. nō tenetur nisi d̄ eo qd p̄bare p̄t. Et fm̄ l. limita qd. j. dicā. furtum §. l. j. ⁊ vide qd dicaz. j. familia. §. vij.

Depositum est qd custodiendū alicui datum est. vt

ff. depo. l. j. in prin.

1 **¶** In quibz p̄sistit depositū? Rñ. glo. in. c. bona fides. eo. ti. qd in rebz mobilibz. ⁊ se mo uētibz. nisi forte vbi a pluribz res q̄ est in cōtrouer sia pro sequestro deponitur. vt in. c. examinata. de iudi. ⁊ in. l. licet. ff. depo.

2 **¶** Vtrum dominium ⁊ possessio trāsseratur i de positariuz? Rñ. qd non. h̄ remanet apud deponē tem. d. l. licet.

3 **¶** De q̄ culpa tenet depositari? Rñ. qd regular ter nō tenetur nisi de dolo ⁊ lata culpa. qd cōter sit q̄a deponentis tñ. vt in. d. c. bona fides. ⁊. d. l. j. §. vl. Sed in duobz casibz tenetur etiā de leui. Pri mus si mercedē accepit pro custodia. d. l. j. §. si q̄s fuim. ⁊. d. c. bona fides. Sc̄s si puenit ut tenere tur. d. l. j. §. si pueniat. vbi d̄ p̄ctus ex pueniēde le gem accipiūt dummodo nō cōueniat ut nō teneatur de dolo. qd hec puenitio est d̄ bonos mores et d̄ bonam fidem. ⁊ rō non est seq̄nda. d. §. si pueniat. Et in tribz casibz tenet de leuissima. P̄m̄ si cau sa depositarij apud eum sit res deposita. Secun dus si deposito se obtulit. intellige qm̄ diligentissim um excludit. Tercius si puenit. vt in. d. l. j. §. se pe euenit. De casu fortuito nō tenet. nisi fuerit in mora restituendi. vel ex pacto conuenerit. d. c. bona fides.

4 **¶** Vtrum ecclesia teneat p̄ deposito facto p̄lato ecclesie si perijt? Rñ. qd nō. vt in. c. j. de depo. nisi sit versum in vtilitatem ecclesie. vt ibidem. Secus si factum fuisset p̄lato cū consensu capituli. ⁊ alijs solennitatis q̄ requiruntur ut obliget̄ ecclesia. qd est factum ecclesie depositū tūc. ⁊ sic tenet. Aliqui tamen tenent. qd si depositum sit factum apud sa cristam deputatum ad custodiām vasoz ⁊ depōi toz a p̄lato ⁊ toto capitulo ecclesia tenet. vt in glo. in. c. j. eo. ti. Similiter quando p̄latus est cōsue tus bene administrare ⁊ gubernare bona ecclesie p̄sumetur in vtilitatem ecclesie conuertisse. Ita dicit Archi. in. c. hoc ius. x. q. ij. ⁊ Bar. i. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ⁊ latius p̄ Bal. in aut̄. hoc ius. l. de sacro san. cc.

5 **¶** Sed quis p̄babit vsum i vtilitatem ecclesie? Rñ. qd ille q̄ dicit. l. c. q̄. ff. de p̄ba. fm̄ Imo. in. d. c. j. ⁊ dicit sp̄ale hoc in deposito ⁊ in mutuo. vt in. d. au ten. hoc ius. §. is creditor. x. q. ij. Sed in deposito nō credo ego vez nisi qm̄ p̄ eius satisfactōne opoz teret vendere res immobiles eccle. h̄ qm̄ potest satis fieri de fructibz non oportet p̄bare versum in vti litatē eccle. vt in. d. §. is creditor. Similiter nec in alijs p̄ctibz excepto mutuo. vide opi. diuersas i. c. quibusdam. de fideiuz.

6 **¶** Vtrum depositarius possit res suas p̄ponere depositis qm̄ ambas saluare nō p̄t? Rñ. fm̄ diffi cōdem positaz s̄. p̄modatū. §. xvj. Et h̄. d. c. bona fides. videatur velle cū esse in dolo si casu aliq̄ bz saluas suas depositis p̄ditis. intellige vez quo ad p̄sumptoz que cessat in foro anime.

7 **¶** Quid si depositum reddat h̄ deterioratū? Rñ. qd tenet qm̄ reddituz nō sit. vt dicit tex. in. d. l. j. §. si res deposita. qd intellige si dolo deterioratum sit vel etiā culpa. qm̄ de culpa tenebat̄ qd tunc tenetur restituere. vel totā extimationem si deterioratio ta lis sit qd inutile factum est deponenti. aut si non saltem quanto deterius. ar. coz. q̄ no. in. l. j. in p̄a. ff. de edil. edi. l.

8 **¶** Quid si heres aut alius distraxit deposituz? Rñ. qd tenet qm̄ tenetur restituere. vt in. d. l. j. §. si res deposita. qd intellige si dolo deterioratum sit vel etiā culpa. qm̄ de culpa tenebat̄ qd tunc tenetur restituere. vel totā extimationem si deterioratio ta lis sit qd inutile factum est deponenti. aut si non saltem quanto deterius. ar. coz. q̄ no. in. l. j. in p̄a. ff. de edil. edi. l.

etiam mortuo? Rñ. q̄ si dolose fecit tenetur, si autem igno- rans re depositam & bona fide distraxit non tenetur nisi de eo quod ad eum pertinet. Similiter dicitur in comoda- to. ut in l. j. §. ultimo. & l. h. & si non sit heres. ff. eo. ti. Quod si minus vendidit vel precium nudum ex- egit sine dolo tunc actiones tamen prestabit deponen- ti. aut comodati. ut in l. ij. ff. depo. Si vero rem pos- sit redimere & prestare. nec vellet non caret culpa. l. dolo. ut l. plane. ff. depo. juncta. l. dolus. ff. man. Et ideo tenetur.

9 **Q**uod depositarius possit renocare depositum sem- per quando vult? Rñ. q̄ sic. d. c. bona fides. etiam si depositum esset ut sibi redderetur certo tempore. ut in d. l. j. si deposuero.

10 **Q**uod sit reddendum depositum quod peti- tur? Rñ. q̄ regulariter sic. ar. d. §. si deposuero. & d. c. bona fides. immo denegans committit furtum & con- demnatus suo nomine efficitur infamis. l. depo. l. qui depositum. Et nota suo nomine. quia si procuratorio tutorio. curatorio vel defensorio nomine procedatur non efficitur infamis. ut in l. furti. §. si quis aliter. ff. de his qui non infamantur. l. fallit tamen hoc. l. q̄ teneat redde- re in quatuor casibus. Primus quod quis gladio deposito efficitur furiosus. & sic eum peti. non tenetur etiam si iuratus semper reddere quod petet. xxij. q. ij. ne quis. Secundus si deponens post depositum fuit deportatus & bona eius publicata sunt. quia in publicum deferendum est depositum. non ei qui deposuit. ut l. bona fides. i. prin. ff. depo. Tertius quod fur & dominus concurrunt in- petitione. quod dominus proponitur. d. l. bona fides. Quar- tus quod fur deposuit apud dominum cui surripuit. vel apud proprietarium. ut in d. l. bona fides.

11 **Q**uod causa compensationis possit retineri depo- situm? Rñ. q̄ non ut in d. l. bona fides. Et est singu- lare in deposito. licet in alijs sit secus. per regulam xxij. q. vij. dñs. Quod verum est de compensatione directa. sed de compensatione indirecta loquendo be- ne potest fieri in conscientia simpliciter de quibus- cunq; ut supra Compensatione. §. ij. licet quo ad formam contentiosum foret distinguendum presertim quod dolo- se denegat facere debitum.

12 **Q**uod depositarius possit uti re deposita. Rñ. q̄ non. alibi committit furtum. ut l. qui furtum. ff. de cond. fur. fallit hoc in duobus casibus. Primus si pecu- nia non obliquata deponatur. l. quintus. ff. depo. Secus si signata. l. si sacculus. ff. depo. Et idem dicitur de quibuscunq; que consistunt in numero. pondere & mensura eadem ratione. Secundus si putavit dominum per- missurum. ff. de fur. l. qui re. in prin.

13 **Q**uod aliquis possit rem suam apud alium depositam furtim accipere? Rñ. fin. sanctus Thoma. scda sede. q. lxxvj. ar. v. q̄ non. quia gravat depositarium ad restituendum vel se ostendendum immunem. & ideo si facit tenetur eum releuare. Quod vix intelligi nisi ipse depositarius scivisset rem depositam iniuste deten- tam a deponente vel nisi vero domino eam peten- te simul cum usurpatore eam sibi denegasset. quod cum iniuste eam teneat videtur quod sane peccato furtim possit sibi auferri. ar. l. an alle. l. de fur. & l. bona fi- des. ff. depositi.

14 **Q**ui credendum est quod depositum non est ostensum

depositario seu tabernario. vtruta. quia deposuit bursum vel sacculum plenum. tamen non ostendit quod erat intus & quantum? Rñ. Dat. in de. ne in agro. de statu mo. in. §. sane. q̄ non credit deponenti nisi p- bet. neq; stabitur eius iuramento quia iuramentum non datur nisi quod procedit semiplena probatio. ut in c. si. quod metus ca. vide. §. Maura. §. j.

Quomodo teneatur tabernarius & nauta & bu- ssumodi de his que deponuntur apud eos. Vide. §. Maura in prin.

Quid teneatur deputatus ad custodiam librorum vide. s. Custos in prin.

Derisio fm. s. Thoma. scda sede. q. lxxv. est cum aliquis malum alicui

Derisio dicitur quando de personis vel defectum in ludum vel risum ponit ut erubescat & verecundetur.

Et propterea differt a conuicio seu contumelia. quod sicut finis ipsius est ut tollat honorem. sic deridens intendit & erubescat. fit autem derisio in verbo cachinno & sic est derisio. Aliquod sit naso rugato. & sic est sub- sannatio. Aliquod factis. & sic est illusio. tamen in fine idem sunt. ut non. glo. super ps. Qui habitat in celis iridebit eos.

Quod sit mortale peccatum? Rñ. q̄ s. ibidem q̄ sic. q̄ irridendo oino p̄cipit alicuique & tam vilem existimat ut de eius malo non sit curandum sed pro- ludo habendum & tanto grauius quanto magis tene- tur reuereri eum. Unde irrisio dei est grauissimum pec- catum. Scdm locum tenet irrisio sanctorum & sacramen- torum. Tertium parentum & platorum. propterea cayn fuit maledictus. ij. q. vij. sententia. xv. q. v. c. j. Quartum iustorum que grauis est quia multi a bene agendo re- trahuntur. Irridere autem de malo proximo inquam- tum est leue seu paruum & sine notabili vilificatione proximi vel perturbatione erit veniale peccatum fm. Ale. scda sede. ti. de derisione.

Desperatio est quando ex falsa ex- timatione propter pec-

Desperatio dicitur quando de cata que fecit vel bona que omisit despe- rat de dei misericordia. credens deum non posse sibi parcere vel in gratiam reci- pere.

Quod sit grauissimum peccatum? Rñ. q̄ ex parte nra est grauius quam odium dei. quod propter spem renouamur a malis & introducimur ad bona persequenda. ideo sublata spe homines infrenate labunt in peccata. & a bo- nis retrahuntur. Vnde glo. super illud Prover. xxvij. si desperaueris. Nihil execrabilius desperatione quam quod habet & in generalibus huius vite laboribus & quod peius est in fidei certitudine constantiam perdit. & Ibi. de sum. bo. Perpetrare flagitium aliquid mors est. despera- re est descendere in infernum. Odium tamen dei quod pertinet ex eo quod voluntas hominis diuine bonitati priuatur fm se est grauius peccatum. sicut infidelitas. Et intellige quod est gra- uissimum peccatum quod homo scienter & aduertenter tenet quod deus nolit peccare penitentibus & gratiam dare redem- ptibus. quod sicut motus spei qui conformiter se habet ad exti- mationem veram laudabilis est & meritorius. sic motus oppositus. scilicet desperationis qui se conformat extimationi false de deo est viciosus & mortale peccatum & grauis- simum. secus si desperatio esset in subito & indelibe-

rato motu. cum aliquotiens ex cōplexione nature
causetur. quia esset veniale vel nullū peccatuz. bec
ex Tho. scda scde. q. xx. 7 Alle.

2 Desperatō aliqui prouenit ex accidia quia ppter
tristitiam quā concipit erga bonū desperat posse p
se v' per aliū illud pficere. Aliqñ pcedit ex luxuria
qua hō deditus v'lectationib' veneris fastidit bo
na spūalia 7 nō sperat ea quasi bona ardua. Aliqñ
ex auaricia q̄ hominē qui habet multa restituere li
gat vt desperet. Aliqñ ex nature cōplexiōe. qua hō
melancolicus incidit in eam.

3 Quid sit de aliquo desperanduz in hac vita?
Rñ. q̄ non. c. nemo. de pe. di. vij. xxvj. q. vj. c. is q̄
tempe. 7. c. si p'sbiter. 7. c. agnouimus.

Detractio est aliene fame p occultata verba denigratio. Et

dicitur occultata respectu eius de quo dicitur. q̄ in eius absentia pferunt. 7 differt
fm Tho. scda scde. q. lxxij. a contumelia. q̄ contu
meliosus p aperta verba dicta in faciē intendit de
rogare honori. Detractor vō in absentia proximi
eius famā ledit. Et sic patet q̄ in motu quia iste oc
culte. ille aperre. 7 in fine differt. quia iste famā ille
honorem auferre intendit.

1 Quot modis sit detractō. Rñ. fm ale. scda scde
tractatu eo. q̄ septez modis. Primus est occultati
uus qñ qd esset manifestandū necessario ad hono
rem 7 salutem animarū nō vult p'palare. Vñ Sil
bertus. Branis inqt rapacitas cū verā alteri glo
riam 7 si mēdacio nō corripis silentio p'teris. Se
cundus est negatiuus. s. cū negat scienter alterius
bonū. s. dicendo nō est vez q̄ talis sit bonus. Ter
cius est deprauatiuus. s. cū dicit bonū factū. h ma
la intentiōe seu q̄ secuta tot scandala sunt 7 hōmō
p' illud. xj. q. iij. c. De q̄ dicitur 7c. Quartus est ve
nenatiuus. s. cū mala immiscenē bonis sicut sit cōi
ter q̄ dicit prius bona postea addūt mala 7 hōmō
Quintus ē publicatiuus. s. cū occulta peccata ma
nifestat his quibus nō debet aut ordine quo nō de
bet. Sextus ē augmentatiuus. s. addēdo vel ex mō
loquendi aggrauādo factū. Septimus ē inuētiu
sq̄ falsa crimia imponendo. siue p'dicti modi fiant
verbis clari siue obscuris. siue signis vel literis.
aut alio mō equiualemt. q̄ factis 7 signis loqmur
de spon. cum apud. 7. c. tuc.

2 Quid sit peccatuz mortale? Rñ. vt colligo ex
doctrina Alex. vbi. s. 7 Tho. vbi. s. q̄ tripli dī q̄s
detractor. Primo mō solum formaliter deprauat. 7
hoc est qñ ille q̄ dicit. occultat. negat 7c. quedā que
de se non sunt in infamiā. p'rimū. h mī ea intentione
vt diffametur. 7 talis semp peccat mortaliter. facit
c. cū voluntate. de sen. ex. cū similibus. Nō tenet tñ
ad restitutionē fame. Secōdo modo dī q̄s detractor
materialiter tñ. 7 ē ille q̄ nō animo infamādi. h ex
loquacitate vel alio mō indebito occultando negā
do verba p'fert in infamiā. p'rimi. 7 si talis occult
tatio. negatio 7c. de se infamant. puta q̄ sunt p' ho
nestatē vite 7 mox 7 apud illū. vt illos quibus oc
cultat. negat 7c. sequit infamiā p'rimi p̄ que taliter
detrabit. tñc mortaliter peccat. ar. c. sepe cōtingit. 7
c. bi. q. l. di. Si vō de se talia non infamant. puta q̄

possunt intelligi ita de culpa veniali sicut de morta
li. sicut cū quis dicit. talis ē magnus supbus. adul
ter. auarus. iracūduus 7 hōmō que possunt accipi 7
pro primo motu qui est venialis. 7 etiam p pecca
to mortali. tñc non peccat mortaliter talis pferens
ex loquacitate. q̄ si p'rimi audientes scandalizant
est eis imputandū. cū faciant p̄ illud. estote miseri
cordes. de reg. iur. q̄ in melio:ē p'tem debebat in
p'tari. Idem dicendū in his q̄ sunt modice impo
tantie. puta peccata venialia q̄ cōiter non infamāt
Idē sūt dic fm Seo. in. iij. di. xv. q. iij. de eo qui
ex loquacitate dicit se audiuisse aliq̄ mala infama
toria. p'rimi. Rñ. q̄ talis ex natura actus nō aufert
illi famā in opinione audientis. q̄ qui cito credit le
uis est corde. dūmō aliqd nō addat quo prouocent
tur audientes ad credenduz. quia tñc esset mortale
fm Land. vbi. s. Similiter si ille cui dicit habebat
eum p' scelerato. q̄ iam infamatus erat apud eū de
alijs 7 si non de isto. Tercio mō dicit q̄s detractor
materialiter 7 formaliter. qñ scz occultat vel negat
vel dicit verba infamatoria 7 cum intentione infa
mandi. 7 talis sine dubio magis mortaliter peccat
q̄ raptores reruz. vj. q. j. ex merito. 7. c. deteriores.
Et q̄ detractio sit mortale peccatuz ex se. facit. c. ac
cusatio. ij. q. vij. 7. c. nemo pitor. xj. q. iij. 7. c. homi
cidioz. de pe. di. j. 7. c. dericus. cl. ij. xlvj. dist.

3 Quid sit detractio sine abstrulit famā
p'rimi. teneatur ad restōnem? Rñ. fm omnes doc. in
iij. dist. xv. q̄ sic. sicut q̄ res rapuit alienas. Distin
gue tamen sic. aut occultatio negatō 7 similia de sui
natura erant infamatoria 7 ea occultauit. negant
7c. ei qui bonā opinionē habebat de p'rimo. ex q̄
bus nūc malā habet nec scuit aliūde. 7 sic indistin
cte tenet. s. si dixit veruz sine mendacio excusando
p'rimū. s. q̄ male dixit. 7 q̄ non credat si occulta
uit reuelando 7 hōmō. Si vō imposuit falsum di
cendo se mendaciter dixisse. etiā si deberet remane
re infamatus. q̄ magis tenet seruare famam iuste
proximo q̄ iniuste sibi. vnde si in publico dixit re
tracter in publico. si in occulto. i occulto. fallit. hoc
in septez casibus. Primus qñ sequeretur maior in
famatio. v'puta q̄ non amplius forte recordant. 7
p'pterea q̄ vult restituere famā. dicat deeo malo
qd dixi de tali. nō credatis. nec specificet quid. Se
cundus casus qñ restitutio nō posset fieri sine peri
culo. p'babili alicuius mortalis peccati vel mortis
corpalis 7 hōmō. quia tñc cū tale malū sit p'ponen
dum fame nō tenetur. Aduertendū tamē fm doc.
q̄ qñ restitutio fame nō potest fieri. infamator tene
tur ad aliquod equiualems in rebus. ar. c. ecclesie
sancte marie. vt li. pen. ni. imo. Tercius qñ dixit
his quibus debebat. puta p'dato p' denūciationez
aut accusationez. vel his q̄ poterant p'desse nō ob
esse. Quartus qñ talia de sui natura non erant in
famatoria. puta quia poterāt interpretari in peccatū
veniale. Quintus qñ dixit se audiuisse nihil ipse ad
dendo ex quo credulitatē faceret. 7 sic nō tenet ad
restitutionem fm Seo. in. iij. 7 Landul. 7 Asteñ.
Addit tamen Asteñ. q̄ si sequat infamiā nihilomi
nus tenetur q̄uis simpliciter dixerit se audiuisse ni
hil addendo. Scotus vō dicit q̄ videtur durum

dicere qd erant genus peccati venialis qm ex inconsideratione talia refert. Tertius casus est qm ille cui dixerat scivit per aliam viam postea. vtputa qd tuc erat secretum. nunc publicatu est per alios. Septimus quando ille omnino erat infamis. saltē apud illos cum quibus detraxit de eo.

4 Quidam ille q infamavit primum indirecte. s. negando crimen sibi impositum ab accusatore in iudicio. aut denunciatoe teneat. R. fm Sco. vbi. s. q non tenetur peccatu suu in iudicio confiteri. nisi modo r ordine de quo. s. Confessio delicti. Et id sibi imputet qui accusat de quo non potest probare. Concor. Ri. ibidē. ar. v. q. iij. Debet tamen per verba sobria excusare eum dicendo nō credatis q maligne peccerit sed sic credebat aut aliquis eum seduxit r hndi.

5 Quidam audiens detractionē peccet mortaliter. R. fm Tho. scda scde. q. liij. ar. iij. q consentire p audientiam deractioni potest esse dupliciter. Vno modo directe. qm. s. quis inducit aliū ad peccatum detractionis. r placet ei ppter odium qd habet ad eum cui detrabitur. r sic est equale peccatu cum detractione. Et ideo si detractione erit mortalis. sic r auditio. ad Ro. j. Non solū q faciunt sed qui consentiūt. facit. c. non solū. xj. q. iij. Alio modo consentit qm indirecte. s. qm nō resistit cum resistere possit. Et hoc contingit aliqui. nō quia peccatu ei placeat. sed ppter timorē humanū vel negligentia. aut verecundiam r tunc aliqui est mortale. puta quia platus q tenetur cōpescere vel ppter scandalū. aut quia proponit timorē humanū charitati dei. als veniale est. Concor. Ale. vbi. s.

6 Quidam infamans seipsum dicendo aliqua mala q nō cōmisit peccet mortaliter. R. q si facit ppter tormenta evitanda. sicut faciunt illi q ad tormentum ponūt nō peccat. s. licite fieri pōt. qz talis cōfessio facta tali metu nō valet. nec etiā si fiat contra aliū. Sed si nō fiat ex tali metu peccat mortaliter. r tenetur retractare. ar. c. non sunt audiendi. xj. q. iij. Glo. tamen. in. c. j. xv. q. vj. tenet q etiā si facit ppter tormenta peccat mortaliter. Sed ei non credo q nō est mendaciū pnciosum. nisi forte in casu qm ratificaret post tormēta ex qua ratificatiōe esset occidendus ipse. vel aliis dānificandus. quia sic mortaliter peccaret r teneretur retractare quo ad id qd false dixit de alio. sed quo ad id quod dixit de se si ppter dolorem tormentoz quem timeret iterum sibi infligi potius pēligeret mori q ipm pati. credo nō teneretur de necessitate retractare.

Diaconus debet assistere sacerdotibus r ministrare

in omnibus que aguntur in sacramentis xpi. predicare euangeliz. donare pacem r annunciare. xxv. dist. plectis. S. ad diaconū. r xxiij. di. in multis capitulis.

1 Quidam possit dispensare corpus xpi. R. q nō. de conse. dist. ij. p. nemi. nisi necessitate cogente de iussu epi vel p. biteri. xxiij. dist. presente. vel si longe esset eps vel p. biter r necessitas cogeret posset sine alia licentia. ea. di. c. diacones.

2 Quidam diaconus indutus ad cantandū euange-

lium possit cantare in choro. R. In. c. in sancta romana. xxiij. di. tenet q non. r si facit excommunicatus est. ve in. d. c. Sed verius credo q illa p. b. bitio tñ locū habeat in ecclesia romana in cardinali propter verbum ibi positū in hac sede immo credo mereatur si ideo cātat vt chozum adiunet. quia forte pauci sunt. Si vō faceret quasi contempnens officium suum vel ex iactantia. sic peccaret. Et ita posset intelligi dicta prohibitio p. f. c. quo ad rationem prohibitionis. sed non quo ad penam excommunicationis quia solum locum habet in cardinali. vt supra dixi.

Quomodo vitur stola. Vide infra Sacerdos. S. v

Faletica dissuadet in. c. nōne. r in. c. vno. r. S. hinc etiam. xxvij. dist. per totum.

Jes festus qm incipit. R. vt colligit ex glo. in. c. quoniā. de feri. r glo. in. c. pronūciandū. de conse. distinc.

ij. q. diuersis respectibus diuersis horis incipit. Quo ad officiū incipit in vesperis. quo ad esuz carniū incipit a cene termino. Lūmā nisi p. traheret vltra mediā noctē cena r qm dies sequens est dies ieiunij vel sexta feria. quia sicut quo ad ieiuniz incipit in media nocte. sic r abstinentia carnum. Et dicitur terminus cene mediā nox quādo dies ieiunij vel sexta feria. sequitur fm. Pa. in. d. c. quoniā. Quo vō ad cessationē ab operibus seruilibus fm. Pa. in. c. j. de ferijs incipit fm consuetudinem patrie. facit. c. quoniā. eo. ti. Et ideo si est consuetudo q incipiant festare in mane. tenenda est. dummodo cessent vsqz ad aliud mane. si i sero. sic serua. Vnū tamen est notandū q licet consuetudo possit veterminare qua hora sit incipiendū festū. nō tamen potest diminuere quin ad minus p. xxiij. horas non cessemus ab opere serulli semel in ebdomada. quia isto modo est de iure diuino. quod consuetudo nō potest diminuere. licet posset augere vl' declarare. potest etiam consuetudo augere vt faciamus festum plus q per. xxiij. horas. vt patet in. d. c. quoniā. Quod limita. nisi auget taliter q sabbatū videre mur festare. quia tunc non valet. ar. c. quidam. de apo. Incipit etiam dies alijs respectibus alijs horis. s. nihil ad cōscientiā. Et ex p. dictis patet qd dicendum de barbitonsoabus r alijs artificibus qui laborant vsqz ad mediā noctē vel vsqz mane diei festi. quia licet sint inducendi vt desistant. nō tamen condemnandi de mortali. ex quo sic est cōsuetudo. dummodo protrahant festuz postea vsqz ad sequens mane. ita q per. xxiij. horas ipm seruent quod nota.

Quidam die assignata ad aliquid faciendū alicui teneatur sine alia monitiōe. R. q sic. quia tūc dies interpellat pro homine. de locato. c. potuit. L. de contraben. r co. sti. l. magna. L. de iur. empbi. l. ij. facit. c. ij. de concef. preben.

Quot miliaria continet quelibet dies. R. q i iudicijs fm leges. xx. vt. l. j. ff. si qd cau. r. ff. de vbo. signifi. l. in itinere. r quodlibet miliare habet mille passus. r quilibz passus. v. pedes. vt. d. l. in itinere

in tex. 7 in glo. Sed in contractibus standū ē arbitrio boni viri. vt attenda qualitate 7 conditione p mittentis limitet. vt. ff. de verb. ob. l. cōtinuus. §. cū ita. Sed glo. in. c. nonnulli. de rescriptis. vult q̄ attendamus cōmunem vsū loquendi fm̄ quē assi gnabuntur miliaria. Et ideo si consuetudo est q̄ dentur. xxv. illi stabitur. 7 de illa intelligentur rescripta. sed iudicio meo arbitrio boni viri est relin quendum. qui tamen a cōmuni consuetudine re cedere nō debet cū sit optima interpret legū. de cō sine. c. cū dilectus. ff. de legi. l. si. de interpretatione. nisi sit causa euidentis aliud dicendi.

Diffamatio

vide. s. Deactio. Et no. q̄ pōt quis implorare officū iudicis vt cōpellat dif famantem cessare. 7 iudex tenetur. vt in l. diffamari. C. de inge. 7 ma. nō. Inno. in. c. conq̄ rente. de offi. ord. p̄pterea dicit tex. in. d. l. diffamari statum ingennoy. siue errore. siue malignitate quo rūdam p̄niquū est. i. valde iniquum.

Infidatus

an possit occidi im pune. 7 rebus spoli ari vide. s. Assalinus. §. ij.

Ingnitas

est fm̄ Archi. in. c. j. de consue. lib. vj. admini stratio rex ecclesiasticarū cum iuriditio ne. p̄pterea habere dignitatē est fm̄ Pa. in. c. de multa. de pben. habere iurisditōnem. l. quo ad for. contentiosuz etiā in modicis causis fm̄ Pe. de ancha. in. c. si dignitatē. de preben. sicut archi presbiteri in ecclesia pictauiensi qui excōmunicant suspendunt 7 absoluit. vñ quilibet rector seu prior ecclesie collegiate dicit habere dignitatem. vt notat Pau. in. c. j. de elec. 7 in. c. ne in agro. de sta. mo. 7 domini de rota decisione. d. xvj. p̄ hoc facit tertus in. c. indēnitibus. de elec. lib. vj. vbi abbaissa dī habere dignitatem. Hoc tenet Car. in. c. ij. de re scrip. 7 ibi est glo. que dicit hic esse approbatā opi. abbatis in hoc. Limitat Innoc. in. d. c. de multa. si est perpetua. allegat. c. ij. de sta. mo. §. si. 7 licet non sit perpetua dummodo possit esse p̄petua sicut ē in ministris ordinis minorū sufficiat. Mā dī esse perpe tua quod est in potentia perpetua. vt no. Car. i. d. de. ij. tex. est pro hoc in. c. clericos. in. v. p̄petuā. iun eta glo. de coha. de. 7 mulie. Item dī dignitas si in ecclesia vbi est reputetur pro dignitate 7 habeat ad ministratiōē temporalū rex p̄petuā. licet nō sit nu merata inter dignitates ecclesiasticas fm̄ Innocē. ibidē. Ministri autē q̄ sine penitus iurisditioe ex ercent officū aliq̄. sicut pcuratores. sindici 7 sacri ste. q̄ pulsant campanas nō hnt dignitatem etiam si essent perpetui. secus si haberēt iurisditioē. ff. de offi. pro. celsa. l. vlti. fm̄ eundē Innoc. Similiter dī dignitas que appellat aliquo nomine de dignitati bus iuris. vt archidiaconat⁹ 7 hmoi. etiā si nō exer ceret officū fm̄ Inno. ibidem. Et q̄b⁹ patet q̄ vi car⁹ epi nō habet aliquā dignitatē fm̄ Pa. vbi. s. 7 differt a psonatu dignitas. q̄ psonatus fm̄ Ar chi. vbi. s. ē q̄dam prerogatiua in ecclesia sine iurisditioe vt habere stallum honorificū in choro. in. c. in optionibus in p̄cessionibus in vocab⁹ dandis 7

similib⁹ plus q̄ alij sui ordinis canonici 7 non tāq̄ alij in dignitate constituti. q̄ms fm̄ Inno. vbi. s. aliq̄ accipiatur pro dignitate. Officiū vō fm̄ eun dem Archi. vbi. s. est administratio rex ecclesiasti carum sine iurisditioe. sicut sindici. procuratores. castaldi de quibus. j. q. iij. saluator. Itē vicedomi nus 7 similes q̄ sicut pice habent referre. tunc hnt officium non dignitatem.

Utrum successor in dignitate teneat ex cōtractu inito cū predecessore suo? Rñ. Pan. in. c. j. de pba. q̄ sic. si fuit initus nomine dignitatis. etiā si fuerit initus cū subdito suo. Ita tenet Ly. i. l. digna vor. L. de legi. 7 Jo. an. 7 cōmuniter sequentes. etiā si talis sit papa vel imperator. facit. l. cesar. ff. de publi ca. 7 etiā q̄ talis obligatio est de iure naturali cui p̄nceps submittitur. facit de. pastoralis. §. ceterū. de sen. 7 re iudi.

Utrum dignitas possit appeti vel queri? Rñ. q̄ dignitas ecclesiastica nō. immo ip̄o iure efficitur in dignus. 7 debet repelli. j. q. vj. sicut is qui. Digni tas vō secularis si est dignus 7 aptus pōt appeti 7 peti ab eo q̄ pōt eam dare etiā mediante pecunia. dūmō palam detur 7 petat. vt. ff. de pollici. l. j. §. j. ff. de decurio. l. eos. 7 ff. de offi. p̄cto. l. barbarius. in p̄nci. Secus si clam. vt. L. ad. l. iul. repe. l. si. in prin. ibi nō ambitu. vel precio. Similiter licet dare pecuniā vel petere vt cōfirmetur. vt no. glo. singu laris. in. d. l. eos. facit p̄ his oib⁹ glo. in. l. vnica. ff. ad. l. iul. de ambitu. Similiter licet emere militiam. ff. de ac. emp. l. creditor. §. inter venditores. Quod limita si q̄rit vt p̄sit. nō vt p̄sit. quia sic peccat. de q̄ vide. s. Ambitio. §. j. 7 infra Officiū. §. j. 7. iij. Aristo. m. j. poli. c. vj. dicit q̄ licet appetitur p̄nci patus si tria concurrant. p̄mo q̄ habeat amores ad p̄sistentē politā. Secōdo potentia maximoy ope rū principatus. Tercio virtutē 7 iusticiā in vnaq̄ q̄ polita eā que ad politā p̄tinet. vnde fm̄ euz licet scienti se habē p̄dicta tria appetere principatum p̄ pter vtilitatem reipublice. sed non licet ei cū petere vnde dicit. ij. poli. c. vj. Non bene statutum ē ip̄m petere q̄ principatu dignificabitur.

Utrum quis possit habere plures dignitates ec clesiasticas simul. vide. s. Beneficiū. §. xxxij. cum sequenti.

Utrum eps possit dispensare cū eo q̄. xx. hz annū solū. vt possit hie dignitatem ecclesiasticā sine cura animay? Rñ. q̄ sic. c. p̄mittimus. de eta. 7 quali. lib. vj. Officiū quantūcūq̄ vtile dicitur dignitas q̄ fit p̄ncipe mādante. tex. est in. l. nemo p̄fectus. L. de digni. Et sic verificatur. l. vnica. L. de man. pn. vbi dī q̄ nulli credatur se mandato p̄ncipis ve nisse nisi in scriptis ostendat. 7 additur. nec vllius dignitate terreri. siue tribuni. siue notarij. siue co munitis proferat dignitatem. hec ibi.

Slapidator

dicitur p̄lar⁹ qui alienat 7 male expendit q̄ debet deponi rñ. q. ij. aplicos. 7. xvij. q. iij. nullus res.

Utrum suspecto de dilapidatiōe debeat dari co adiutor? Rñ. q̄ sic. vide in. c. venerabili. de offi. del. 7. in. c. licet. Wely. §. quia vō. de symo.

Diligere deum debemus ex toto corde &c. de pe. dist. ij. s. charitas e. vide. s. charitas.

Utrum teneamur diligere inimicos?

R. S. Bo. in. iij. di. xxx. q. iij. r. v. q. est affectus & effectus dilectionis duplex. Primus innocentie quo volumus nocere. & isto modo e in pcepto. vñ qli bet tenetur non optare eis malū inqñtū malū e. i. p se. possumus tñ per accidens optare eis malū. puta. si credimus q sit expediens sibi vl' ecclesie vl' cōmunitati. sed inferre quo ad effectū nō h. nisi sit officialis cui cōpetit & zelo iusticie faciat vel in casu p nullo a iure. Alius est affectus & effectus beneficentie. Et hic est duplex quidam a charitate elicatus q quis optat alij summū bonū vel bona spūalia. scz grām & gloriā. & iste e in pcepto erga inimicos. Quidā est a charitate imperatus q quis optat alij bonum tpale & pspertatē transitorā & iste non est in pcepto nisi in casu necessitatis. e tamē pfectōnis optare talia inimico nisi per accidens inquantū putantur ei vel alijs nociva vel si est inimicus ecclesie. aut cōmunitatis qz tunc esset impfectionis optare sibi bona temporalia. Intellige tamen fm Alex. i. iij. pte sum. tractatu de charitate. q est pceptum affirmatiuū qd nō obligat ad semper. i. cū nō sumus i cōsideratione. aut dominimus. sed solū p loco & tpe qñ de hoc cogitamus vel necessitatis casus occurrat. Limita etiam pdicta fm S. Bo. vbi. s. q. v. & Ric. ibidem. ar. j. q. j. in effectibus specialibz h quo ad effectus generales tenet qz de pcepto diligere inimicos. puta cū qz orat in generali. p populo. p. dicat facit elemosinā generalē & hmoī. qz tenet nō excludere eos a talibz. & etiam tenetur ad effectum salutationis fm Ri. ibidē que cōterj. impenditur nisi in casu qñ timeret eos puocari ad malū aliqd vel aliud inconueniens oriri.

Utrum teneamur remittere signa rancoris? **R.** fm Ri. vbi. s. q. ij. q sic si petit veniā. Actionē autem nunq. vel dic fm Alex. vbi. s. q. e rancor qui committatur appetitū vindicte & hunc dimittere est pcepti vt. s. patet. & est punitio quaz comittatur zelus iusticie. & hanc nullus tenetur remittere de necessitate. Nota. tamē q sunt quedam signa ppinq que gerunt probabilem suspicionem rancoris. vt cum quis nūq. vult loqui iniurianti vel cū obuiat diuertit vel torto vultu respicit & hmoī. & talia nūli licet tenere. siue ante satisfactiones siue post. quia ab omni specie mali est abstinentiduz. nā. ex talibus signis patet inimicia. facit. c. ij. de renū. lib. vj. & l. dolum. l. de dolo. vide quod no. m. c. cuz adrian? l. iij. di. vbi glo. vult qz qñ quis aliū nō salutat psumitur esse inimicus. quā limitat Pa. in. c. repellātur. de accu. verum qñ erat solitus salutare. Sunt alia signa remota. vt nō conuersari amicabile non facere sibi mutua seruitia. nō continue conuersari & hmoī. & si hoc facit vt magis viuat in pace. & ille magis cognoscat delictum suū nō peccat. als petēti veniā & satisfaccienti pro posse non poterit sine peccato veniali tamē ista denegare. vide de hoc. j. Iniuria. s. vj. & vij.

Utrum diligere mūdum sit peccatū? **R.** fm Ale.

scda sede. tractatu de auaricia. q. ij. q aut diligit ad necessitatē. & sic nō est peccatum. Vnde Beda sup Jo. ij. vtimini mūdo ad necessitatem non ad voluptatem. Aut diligit ad voluptatem & superfluitatem & sic est pbitū. Et h ordinate qz possit amare mūdū. tñ difficile est qñ est occasio peccatorū. Aut diligitur mūdus vt finis in eo pstituat & p se & licet nō sit in eo aliquid appetendum ppter se. tñ extimat in eis sufficientia cū nō sit. & sic cadit sub pbitōne talis dilectio & istis duobz modis dicitur Nolite diligere mūdū. j. Jo. ij. & nomine mūdū intelliguntur temporalia. Est etiaz diligere mūdū. i. longo tpe velle stare in mūdo ppter delicias. & sic e veniale peccatū. sed perpetuo velle stare nō pōt eē sine mortali peccato. si est deliberatio volūtas fm Pe. de pa. in. iij. di. xxj. velle stare ppter plongari solum non est peccatum. sed si vt magis mereat & melius operetur est meritatum.

Diligentiam qualem tenet qz ponere in rebus alienis. vide. s. cōmodatū. s. xj.

Jocosis est vbi epus. xvj. q. iij. c. quicunq.

Discere debet quilibet anteq. doceat. xxij. dist. c. bis. i. g. in fine. & xxvij. dist. relatū. & lxx. di. c. in sacerdotibus. & xvj. q. j. si clericatus. & qui recusat discere diaboli membz est. xxvij. dist. nullus. & sacerdotes debent semp sacris literis intendere. similiter predicatores. xxvj. dist. i. c. ecce. & xxvij. dist. i. c. ignorantia. etiam senes. & Aug. dicit se libenter a iuniorē addiscere. xxij. q. ij. li habes. circa mediū.

Disciplina est vltix male vite. xxij. q. v. c. ad fidem

Utrum amat filiu aut seruū qui cū non disciplinat. ca. q. c. nō putes. mali sunt flagellandi non interficiendi. xxij. q. v. c. j. & ij. & p totaz q. facit elemosinam qui per disciplinā corrigit. tly. dist. & qui emendat. Cum misericordia est temperanda. c. disciplina. tly. dist. i. & circa effusioē sanguinis. ar. de rapto. c. in archiepiscopatu. vide. s. Correctio. j.

Discordia vtrū sit peccatū; moztale? **R.** fm Th. scda

Utrum scda. q. xxvij. arti. j. q discordia est peccatum inquantum concordie cōtrariā? Quod quidem potest esse dupliciter. s. p se aut per accidens. per se. i. cū scienter & ex intentione. sic accipitur p se in humanis actibus & motibus dissensat a bono diuino & bono primi in quo tenetur pferire. & tunc est mortale ex genere suo. ppter contrarietatem ad charitatem. & hoc est qñ cognoscit tale quid fm rōnez esse fiendū. tamē nō vult alijs assentire ne videat sequi opinionem alioam tanq minus sapiēs. vel ex odio. aut displicentia ad aliū cui queritur prouideri vel alia ex causa. Et sic intellige c. oblatōnes dissidentū. xc. dist. & c. abijt. xj. q. ij. & c. ysmael. di. lxx. Limito hoc in rebus alienis impoortante. als esset veniale. sicut in pueris patet. Primi etiam motus huius discordie sunt veniale

Dispensatio

peccatū propter imperfectionem actus. Quando autē discordia est p accidens qd ē qñ in actibz humanis est preter intentionem. sicut cum vnus dicit bonū tale quid. alius opinatur contrariū. tunc nō ē peccatum nisi sit cū errore circa ea que sunt de necessitate salutis. vel cum pertinacia indebita. quia caritas est voluntatum vnio. non opinionū.

Secretio est mater omnium virtutum. j. q. v. presentium.

De offi. custo. c. j. Est necessaria in prelato in corrigendo. l. di. pōderet. predicato ri. xliij. distin. si rector. §. ultimo. Confessori. xxij. q. iij. bis qui. de pe. dist. j. quem penitet. de pe. 7 re. c. omnis.

Dispensatio est iuris cōmunis relaxatio facta cuz cause cognitione ab eo q ius habet dispē sandi fm glo. j. q. vij. §. multoz. als ē. §. nisi rigor. et addit dispēare est diuersa pēare. Nā omnia hec de qbus ibi sit mentio pēare debet q dispēare vult. Et q sunt illa infero in qstione sequenti. et ideo fm ber. in li. de dispensatione et precepto prelati sine causa rationabili vel saltē dubia. sed pro sola voluntate dantes licentiam veniendi contra legem sunt dissipatores non dispensatores.

1 Que sunt cause legitime dispēandi. Rñ. vt col ligo per totam. q. vij. prime cause sunt sex. Prima tempus ibidem. c. necessaria. 7. c. quod pro remedio nam defectus nostri temporis quibus non solum merita sed corpora ipsa defecerunt districtōis illius nō patitur manere censuram. xxiiij. dist. fratemitatis tue. Secūda vtilitas valet vt alij facili⁹ reuertantur. xxij. q. iij. ipa pietas. 7. j. qst. vij. tali. Tercia qualitas psonę 7 meriti 7 scientie. d. c. tali. 7. c. didici. cum alijs eque dignus non sit. Quarta religio. lxxvij. di. e. monachus. de sen. ex. cum illoz Quinta multitudo rōne scandali vitandi. l. distinctione vt constitueretur. Sexta necessitas dicto capitulo tali.

2 Utrum dispēatio necessario requirat cause cognitionē. Rñ. Pan. in. c. diuersis de clericis coniugatis. q. in principe non. sed sufficit sola ipius voluntas. in his que sunt iuris positum solum. vt no. Inno. in. c. cum ad monasteriū. de sta. mo. h. in inferiorē sic. vt no. glo. in. d. §. nisi rigor. vnde si fiat sine cognitione cause est dissipatio non dispēatio 7 venit puniendus. quia egit contra legem. vide bonam glo. in. c. ij. de scil. vbi plene nota. docto. tenet tamen quo ad eum qui dispensauit quia non pōt contravenire neqz eam reuocare ex quo egit actum in quo potuit dispēare licet nō teneat quo ad superiorem. vt notat glo. in. d. c. diuersis.

3 Utrum dispensatus sine causa legitima sit tutus quo ad deum. Rñ. vt colligo ex Inno. in. d. c. cum ad monasterium. 7 Pan. in. c. non est voti. de voto. q. aut loquimur de papa aut de alijs. Si de papa aut loquimur in his que sunt iuris diuini vt in voto. iuramento 7 huiusmodi. 7 sic non potest dispēare sine iusta causa. aliter dispensatus non est tutus quo ad deum. Si autē subest iusta causa tenet dispēatio 7 est tutus etiā in voto. castitatis

7 proprietatis fm Inno. vbi supra. Si dō loquimur de his que sunt iuris positum potest sine causa 7 est tutus in cōscientia. qz eius est destruere cuius est condere. nec princeps tenetur legibz suis ligari. l. digna vox. l. de legi. Limitat tamen Pa. de pluralitate beneficiorum in qua non potest sine causa legitima. 7 ita tenet Job. an. in. c. de multa. de pben. quia omnia bona ecclesiarum sunt dei. vt. in. c. cuz et eo. de elec. li. vj. Et ideo nō est tutus taliter dispēatus de quo dic vt supra. Beneficium. §. xxxv. et ex quibus inferit Pa. q. non est tutus religiosus cū quo dispēat sine causa iusta vt transeat ad latiorē religionem. Similiter si p̄sicitur ecclesie curate causa legitima non subsistente. puta quia non est aptus ad officium predicandi. vt exercitiū cure Vnde dicit glo. singularis in. c. monachi vagantes xvj. q. j. q. religiosus promotus ecclesie seculari nō vt proficit sed vt p̄sicit peccat mortalit̄. quia facit cōtra votum suum. Si loquimur de alijs a papa. sic clarum est q non est tutus quo ad deum. nec quo ad ecclesiam. vt no. Inno. vbi supra quia cuiusqz alio a papa conceditur dispēare intelligit qz hec faciat ex causa legitima. 7 ideo debet fieri cum cause cognitione. quod nō bene.

4 In quibus potest dispēare papa. Vide infra 4 papa.

5 In quibus casibus potest ep̄s dispēare. Rñ. qz glo. in summa. l. di. 7 in. d. §. nisi rigor. 7 doc. l. c. at si clerici. de iudi. satis confuse loquuntur 7 contrarie. Sed tu dic clare. q aut dispēatio est in faciendo contra canones vel concilium. 7 sic non potest. nisi hoc ei expresse a iure concedat. c. cum dilectus. de tempo. or. Et sic intellige opinionem que dicit q nō potest nisi ea concedatur expresse. vt in. c. cuz dilectus. Et sic collige q ep̄iscopis conceditur dispēatio in omnibus criminibus minoribz aduulterio. Nam peccans moraliter notorie notorietate iuris non potest pmoueri. xxv. di. primū itaqz. in glo. 7 promotus deponitur. l. dist. qui semel. 7 id indiget dispensatione que ep̄iscopis in criminibus minoribus adulterio conceditur generaliter. vt notatur in dicto capitulo. at si clerici. conceditur etiā in aliquibus maioribus. vt de heretico 7 scismatico. l. di. presbiteros. in glo. Item in sacrilego. l. dist. si quis presbiter. Et quomō in istis 7 multis alijs dispēat. infra subijciam. In tribus tamen casibus potest ep̄iscopus dispēare contra canonē 7 conciliū licet ei expresse non concedatur. Primo ratione p̄suetudinis vt quia cōsuetudo p̄scripta habz vt dispēare possit. c. fina. de consue. xj. q. j. quicūqz consuetudo em̄ facit valere dispensationē que alia non valeret. argu. de celeb. missa. permissos. cum suis concord. 7 argu. de transac. ca. si. Secundo ratione magne necessitatis vt vtilitatis de nouo emergentis. 7 inexcogitate tempore constitutionis quia tunc ep̄iscopus potest dispēare. vt tenent domini de rota 7 Jo. de ligna. in dicto capitulo at si clerici. 7 sequitur Pan. ibidem. 7 bal. nota. in. l. omnes populi. ff. de insti. 7 iure. 7 barto. in. l. si hominem. ff. mandati. Ponit exemplum q in ciuitate perusij fuit factum statutū ne quis deserret arma

etiam priores possent dare licentia potandi ppter bigam civitatis qua de nouo habet. et ena ita mere. q: est casus nouus non preuisus a statuendo etia si iurassent seruare illud statutum. vt no. bald. in. R. L. qui ad bo. pos. et barro. in secunda constitut. L. S. quibus. facit. d. l. si hominem. vbi procurator ex noua causa prohibet speciali procuratori: ne exequatur manumissionē sibi commissam. et bene vt ibi. Et quibus concludo episcopū posse dispensare in gradibus prohibitis in matrimonio quādo impedimentū ē occultū. et ad papam nō potest haberi recursus et separatio non potest fieri sine notabili scandalo. sicut sepe euenit in mulieribus que cognite fuerunt a consanguineis viri anteq̄ contraherent matrimonium. Tercio quando canō dicit dispensationem posse fieri. licet aliter exp̄sse non indulgeat q̄ tunc episcopus potest. argu. e. nuper. de senten. ex. Ita tenet Joan. de ligna. et Jo. cal. et originaliter fuit dictum Inno. in capitulo dilect. de temp. ordina. quia frustratoe intelligeretur de papa qui semper potest indulgere. et hoc etiā tenet glo. in capitulo postulasti. de de. exco. Aut dispensatio est super eo quod iam ē factum vt tolleretur. et sic potest episcopus nisi prohibeatur. vt in dicto capitulo nuper. ar. ad hoc. xxij. q. v. hoc videtur et sic. Intellige secundā opinionem illorum q̄ dicunt q̄ episcopus potest dispensare nisi in casibus vbi exp̄sse prohibetur sibi. Sed vt clarius scias quādo ei conceditur et quomodo et quādo ei prohibetur. hic recolligo que ad forum conscientie ptinent quasi pro tabula rotius istius summe. Et primo q̄ modo dispensat cum apostata. vide supra Apostasia. S. vj. et infra. Irregularitas p̄mo. S. xxvij. Itē in bis baptizato. vide Baptismus. vij. et x. et Irregularitas p̄mo. S. xxvij. Item cum eo qui recipit beneficium de manu laici. vide beneficium S. xij. Item in clerico coniugato vt habeat beneficium. vide beneficium. S. xv. Item in illegitimo vt habeat beneficium ibidem. S. xvij. cum multis S. se. Item quomodo quis habeat beneficia plura ibidem. S. xxxvij. Item in bigamo. vide bigamia. S. ix. Item vt quis contrahat matrimonium sine bannis. vide supra clandestinum. S. primo. Itē cum clerico existente in studio ne promoueatur ad sacerdotium et super residentia. vide clericus. vij. S. v. Itē in viciato in corpore vt promoueatur. vide de Corpore viciatus. S. j. Item in quibus criminibus dispensat. vide Crimen. S. quinto. Item in dignitate cum eo qui habet vicesimum annum. vide supra Dignitas. S. quarto. Item in pugnante in duello. vide Duellum. S. primo. Item in etate quomodo potest dispēare. vide Etas. Item quomodo dispensat cum homicida. vide Homicidium ij. S. j. et S. ix. et Homicidium. v. S. j. et ij. et iij. Itē cum eo qui est in bello iniusto. vide Irregularitas p̄mo. S. v. Item quomodo dispēat cum infami. vide infamia. S. xij. Item quomodo dispensat cum prelatis ne ab officio amoueantur quando procedit inquirendo. vide infra inquisitio. S. ix. Item quomodo dispensat cū illo qui ligna p̄ hereticis comburendis posuit. vide irregularitas. j. S. xvij. Item

quō dispensat in eo q̄ ordinat in excoicatione etia vide ibidē. S. xxij. Item cū eo qui duos ordines sacros vno die accepit. ibidē. S. xxij. Item cū accollito q̄ ministrat ad baptismū bis vni collatus. vide ibidem. S. xxij. Item quō dispensat cū eo q̄ suscipit ordinem ab ep̄o excoicato. vel q̄ resignauit ep̄atu ibidē. xxxj. Item quō dispensat cū eo qui suscipit ordines extra tempora debita. ibidem. S. xxxv. Item cum eo qui ministrat in ordine quē non habet. ibidē. S. xxxvij. Item cum publice penitente. ibidem. S. xlix. Item cum illegitimo. ibidem. S. liij. Item in impedimentis matrimonij. vide matrimonium. iij. impedimento. xvij. S. iij. Item in solenniter penitente. vide infra Penitentia. S. v. Itē quomodo dispensat cū ordinatus a schismaticis vide Schisma. S. iij. Itē quomodo in simoniacis in ordine vel in beneficio. vide infra Simonia. vj. S. ij. et iij. Item in alia simonia ibidem. S. v. Item cū sortilegis. vide Soris. S. iij. Item quomodo dispēat cum pugnante in toameamentis. vide infra Torneamentum. S. vltimo. Item quomodo dispensat in voto sancti iacobi et hierusalem. vide infra Votum. iij. S. sexto. Item in voto castitatis. ibidem. S. ix.

¶ Vtrum ep̄s in casibus in quibus dispēare potest possit hoc facere sine capitulo? R̄. Archi. in. c. is qui. de si. p̄f. tenet q̄ non. sed ego teneo cum glo. in. c. cum ex eo. de elec. li. vj. q̄ sic.

¶ Vtrum abbas vel alius prelatus religiosorum possit dispensare cum suis subditis? R̄. q̄ nō nisi in quatuor casibus a iure. vel regula. aut per privilegium conceditur. vt no. Innocē. in. c. ij. de eo qui sur. or. susce. et do. Anto. in. d. c. at si clerici. et ibi dicit Pan. q̄ ē cōmunis opinio.

¶ Sed in quibus casibus conceditur abbati vt dispensare possit? R̄. q̄ in decem. Primo in nouicio vt amoueatur ad sacros ordines. lxxvij. disti. monachus. Secōdo cū apostata monacho. vt possit ministrare et accedere ad alios ordines. ar. l. di. c. si. nisi ē apostasia sit ordinatus vt de apostatis. c. fina. q̄ ad papā tūc ptinet vt ibidē. Tercio cū illegitimo monasterij intrante vt amoueatur in. c. j. de fil. p̄f. Quarto q̄ nō cōfiteantur et eucharistiam sumant semel in mense. de. p̄ma de sta. mo. Quinto q̄ monachus detur in capellanū ecclesie parochialis. si ep̄i et populi consensus accedat. lxxij. dist. c. j. et xvj. q. j. doctos. cū multis alijs caplls. Sexto q̄ monachus habeat pp̄a cellas. j. scriptā monasterij et cā. xvij. q. ij. nullus. xx. q. vlti. c. si. ad si. Septimo in ieiunijs. abis. et esu carniū. silentio. et operibz manū ad que tenetur monachus. vt de conse. dist. v. non mediocriter. et c. carnem. et c. nūq̄. de sta. mo. c. cū ad monasterium. Sed Hostiē. in. d. c. cum ad monasterij. de esu carniū. videtur tenere q̄ nō pt. h̄ p̄ ipm est glo. Inno. et Pa. in. d. c. cum ad monasterij. immo dico plus q̄ potest dispensare in omnibus regule. exceptis tribz votis per ar. a contrario in. d. c. cum in si. Limitat Pan. ibidem. dummodo sit dispensatio. nō dissipatio. vtputa pro necessitate et alijs de quibus supra. S. primo. Octauo in irregularitate de qua supra Abbas. S. xij. Nonno in

observantibus regule remittendis. xx. q. vlti. c. fi. in glo. de conse. di. v. carnē. saltē in his que nō sunt de substantia. ar. de vi. 7 bo. de. deus. Pro cuius declaratione notandū fm alex. q. in regula beati Benedicti quedā sunt pure spiritualia. vt charitas. humilitas. 7 cetera virtutes. Et in istis nō pōt abbas disponere. Quedā sunt ptim spūalia 7 ptim corporalia. vt cantare. psallere. orare 7 hmoi. 7 de istis pōt abbas disponere nō tñ fm libitū voluntatis. s. fm q. bonuz 7 equuz viderit expedire fm occurrentia qd pprie ē dispēfare. Quedā vō sunt q. sunt i obseruantijs corporalibus. puta comestio carniuz. fractio ieiunij 7 hmoi. 7 tñc si a tali regula pceptūtur. vel phibent nō pōt abbas ea mutare. nisi fm q. cōuenit charitati. vt dicit beatus Benedictus in regula. i. q. subit rōnabilis causa als non. Ratio. quia licet abbas pfit subditis. regula tamē pcest abbati 7 subditis. 7 ideo eius obedientia pponenda. 7 cū dī in regula beati Benedicti. q. oīa de dispositōne abbatis fiant intelligitur de illis de quibus regula expse nō pceptit. vel phibet. Si tñ abbas mōacho multū laboratū cognita necessitate psonē. pceptat q. carnes manducet. d. sibi obedire. alit si ex sola voluntate pceptat. nullo mō d. sibi obedire. vñ beatus Benedictus in regula. Quidū militant charitati immobiliter fixa sunt pcepta regule. ita. s. q. mutari nō pōt nec ab ipis ppositis sine offensa. Quid autē debeat facere talis monachus cui pceptit aliqd qd ē ptra regulā 7 dubitat de cā legitima vel in cōsciētia timet. vide. j. religiosus. s. xxix. Et qd hic dicit Alex. de abbate ferua in qm qz prelato cuiuscūqz religionis si ei pmittit ex regula dispensatō sicut fit ministris fratrum minorū q. pōt dispensare in omībus exceptis tribus votis 7 que sunt d. dei pcepta fm Dir. li. ij. ti. xix. fm q. cōuenit charitati. Et hoc innuit beatus franciscus cū dicit. si qui fratruz scirent 7 cognoscerēt se nō posse regulam spiritualiter observare ad suos mīstros debeat 7 possint recurrere. s. vt dispensentur si conueniat charitati. vt dictum est. 7 sic patet in quibus 7 quando possunt prelati religiosoz dispensare in regula. qd bñ nota.

¶ Quidū potestas dispensandi sit late interpretanda Rñ. fm Pa. in. c. fi. de simonia. q. sic qñ datur potestas dispēfandi nō expressis psonis dispēfandis tanq. principis beneficiuz. Et sic sentit glo. in. d. c. fi. 7 sic intellige Bar. in. l. iij. ff. de verbo. ob. vbi dicit q. si datur potestas alicui legitimandi filiū adulterinū. item incestuosum poterit legitimare adulterinū 7 incestuosum simul. quia in materia largasb simplici veniūt mixta. vt in. l. si ita. ff. de li. 7 postu. Secus si expmerent psonē cum qbz debet fieri dispensatio. ar. in. c. si cui. de preben. li. vj. q. omīs recessus a iure cōmuni est odiosus. vt est tex. in. c. fi. de fili. presbi. li. vj. 7 in. c. qd dilectio. de pfan. 7 affi. Et sic distingue canonistas tenētes d. Bar. in. c. p. venreabile. q. si. sint le. Adde etiam qd dico. s. Beneficiū. s. xx. Aduerte tñ q. licz dispēfatio sit stricti iuris. vtpura q. p. ius est 7 stricte sit interpretanda. qñ. s. expmunt psonē. vt in. d. c. q. dilectio. 7 in. c. j. 7. ij. de fi. pres. li. vj. nihilominus extēdit ad necessaria cōsecutiva. seu ad dependētia ex eo sup. quo est

dispensatū. qñ aliter nō imprimeret actū validum sup. eo in quo dispensatur. vt supra Beneficiuz. s. xxij. facit glo. 7 Pa. in. c. q. in tñ. de preben. 7 glo. in. c. si quis in clero. vij. q. j. qui dicunt q. dispensatus super pluralitate beneficiuz. videtur dispensatus super residentia. vide quod no. Mo. in. c. cū in cūctis. de electione. 7 glo. in. c. non potest. de prebē. li. vj. 7 de hoc vide. s. Mericus. vij. s. j.

¶ Sed nūqd extenditur dispensatio in affinitate ad publice honestatis iusticiā? Rñ. Pa. i. c. nō d. de consan. 7 affi. q. nō nisi in narratione affinitatis vñū cōprehendat aliud fm glo. in arbore affinitatis. Secus est in dispensatione qñ solū gradus remonior est expressus. de quo vide Matrimonium iij. Impedimento. vj. s. vlti.

¶ Quid si impetretur dispētatio tacita veritate vel ex falsa causa? Respō. q. nulla est. vt in. c. ij. de fil. presbite. li. vj. Et idem de qualibet gratia alia. vt no. in. c. ad audientiam. el. ij. de rescrip. 7 ad. c. non potest.

¶ Quidū superior assumendo aliquē ad aliqd officium videat dispensare eidez in impedimento qd habet ad illud? Rñ. Innoc. in. c. preterea. de testi. cogen. 7 in. c. veniens. de fil. pres. videt sibi cōtradecere. 7 glo. in. c. quicūqz. lxxj. distine. 7 in. c. qui in aliquo. li. di. Sed ego sic distinguo. q. aut impedimentum est notoriū superiori. 7 tunc si est pnceps intelligitur dispensatus. si vō est inferior si potest dispensare. 7 subest causa similiter ē dispēfatus. als non. facit pro hoc quod no. Jo. an. in. c. ij. de scif. Aut impedimentum est occultum superiori tanq. iudici. 7 sic non intelligitur dispensatus sed sibi imputet q. illud tacuit. facit. c. cum non ignozes. de pben. 7 tenet Barto. in. l. ij. l. si seruus vel liber. ad decu. aspi.

¶ Quidū potestas dispensandi sup. irregularitate vel illegimitate pcessa a papa alicui duret post mortem pape? Rñ. f. de consilio. lxxvij. q. sic. qz gratia semel facta per papam in personam aliquā non expirat per mortem pape. vt est casus de offi. dele. super gratia. li. vj.

¶ Quidū per mortem illius cui cōcessa erat talis auctoritas expiret dispensatio iam facta. si ille dispēfatus vsus non fuit tali gratia. puta dispensatus fuit vt posset ordines accipere vel in prelaturam eligi. nō accepit ordines nec fuit promotus ante mortē dispensantis non poterit ordinari vel promoueri? R. f. de. vbi supra q. sic. 7 q. non expirat quia dispensatio canonice semel facta ex superueniēti facto nō retractatur. casus est in. c. ex tua. de fili. presbi. facit quod no. de accu. c. de his. beneficia enim concessa intempestiue reuocari non debent. de commo. c. vnico. de regu. iur. decet. libro. vj. facit quod no. de elec. libro. vj. in glo. c. cum ex eo. 7 ibidem in nouella. Job. an.

Disputare de fide publice vlti

culte cuiusqz laico prohibitum est. 7 si contra facit debet excommunicari. de here. cap. iulo quicūqz. s. inbemus quoqz. libro vj. hec quoqz prohibitio fit in capitulo sicut in vno

corpore. eo. ti. in decretalibus. sed in. l. nemo. l. de sum. tri. phibetur ne du laicis h etia clericis publice turbis coadunatis disputare de fide. S. autem Tho. scda sede. q. r. ar. vij. tenet fore illicitu de fide disputare qn qs disputat. aut qz dubitat de fide. z p disputationem experiri vult. quia talis infidelis est. Aut qz disputat cora simplicibus z titubantibz q no sunt solliciti ab infidelibus sicut e in terris fidelium qui tanto firmiter credunt quanto no audiunt motiva z argumenta infidelium. Sed disputare ad confundendu errores. etia coram simplicibz q sunt solliciti ab hereticis vl infidelibz nitentibz corripere in eis fidem. si e sufficienter instructus z aptus ad cofundendu errores. no solu no e prohibitum. immo est necessarium disputare ne tacurnitas esset cofirmatio erroris. pro quo facit. l. qm. l. de epis. z def. z. xxij. q. vj. vides. Similiter licet ad exercitiu cora instructis z firmis in fide disputare. ad qd facit. c. in madanis. xliij. dif. p hac distinctio ne Tho. probanda. vide de hoc. xvj. disti. nos in glo. z Innoc. in. c. ij. de sum. tri.

Divinatio

a perlis fertur inueta c. j. xxvj. q. iij. vnde diuini dicti sunt quasi deo pleni. diuinitate enim esse plenos simulant. z astutia fraudulenta hominibz futura coiectant. vt ibidem.

1 Quot modis fit diuinitio? Rn. vt patet. xxvj. q. iij. S. j. z. c. j. z. q. v. in. c. nec miru. qz multis modis. vnde nucupatur diuersimode. vnde diuini dicuntur aliqui arioli. aliqui aruspices. aliquando augures. aliquando nigromantia z multis alijs nominibus. fm qz diuersimode quis vult scire futura. qz omitto. quia no e necesse. vide ibi si vis. Et de hoc vide. j. Sorres. S. iij.

2 Quod aut demonis pnt scire futura q no habet certam z infallibilem causam. Rn. l. Ho. vbi. s. z elicitur ex. c. sciendu est. xxvj. q. iij. qz ex quatuor. Primo ex in genij acrimonia. vt qn considerat ad qd inclinatur affectio nostra. Secdo ex multa expietia q no considerant in talibus accidentalia. Tercio ex dolosa cautela. qn. l. pponit aliquid facere z pre dicit. Quarto ex aliena doctrina. vt qn pmittitur vt a bono angelo addiscant.

Diuortium

est viri ab vxore vl econuerso legitima separatio. legitima dico. vt non fiat sine lege vel ratione. quia quod deus punit homo non separet. xxxj. q. j. S. sed obicitur. Et dicitur diuortiu a diuersitate mentiu. vel quia hi qui matrimoniu distrahunt in diuersas partes eunt. l. j. ff. de diuor. de quo dic. vt infra Matrimonium quarto.

Diuturnitas

i malo auget peccatu. de consue. c. si dicitur tato grauora sunt peccata qnto diutius infelicem animam detinet alligatam cum suis concordantijs.

Doctores

dicit a docendo. vnde z nomine doctoru veniunt magistri. z econtrario fm Pan. in. c. j. de loca. Vnde tex. in. l. quibus picipua. ff. de

verbo. sig. dicit cuiuslibet discipline pceptores magistros appellari a monendo vel monstrando. z hoc fm etimologiam vocabuli. Nam doctores dicuntur a docendo sicut magistri a magistrando. facit tex. in. pbenio compilationis decretalium vbi papa omnes magistros doctores appellat. sed nomine scholariu no veniunt doctores nec magistri. nisi in larga significatone.

1 Quid interpretatio doctorum necessitet? Rn. fm Panor. in. d. c. vestra. de cobra. cleri. z mulie. qz non. nisi in quantum iure probatur. vel ratone valida. vt no. in. c. j. de postula. puela. de quo vide infra Opinio. S. primo.

2 Quid doctor vl magister possit reprobari. Rn. qz sic. vt est tex. in. l. ij. l. de ptes. z me. no. barto. in. l. sed z reprobari. ff. de excu. tu. in. pan. vbi tex. dicit de medico qz potest reprobari. z est tex. etia de medico in. l. vt gradatim. S. reprobari. ff. de mu. z bono. h no sine causa. l. pomponius scribit. ff. de neg. gest.

3 Quid doctor damnato intelligant z eius opera seu liba reproban? Rn. qz sic. vt patet p. c. fraternitatis tue. de here.

4 Quid allegaciones sint faciende a doctoribus in consilijs? Rn. Pan. in. c. vestra. de cobra. cleri. z mulie. qz in consilio decisio non. sicut nec in sententia. vt dicitur in. c. sicut nobis. in. glo. de senten. z re iudi. secus in consilio postulato a parte. ratio diuersitatis. quia in primo est approbata fides consultoris in secundo non. z ideo non creditur ei nisi quatenus probet.

5 Quid doctor pnotus corruptis doctoribus debeat gaudere privilegio doctoru. Rn. Archi. in. c. de qbulda locis. xxxvij. di. qz non. allegat. tex. in. siml. in. l. vnica. ff. de athletis. facit tex. iuncta glo. i. l. j. l. de ano. cini. li. xj. vbi dicitur qz stipendia sunt tradenda non pro titulis dignitatum vel numero scholariu sed fm merita. z ideo glo. ibidem dicit p ferri debere peritos scholares imperitis doctoribus. intelligit Panor. in. c. cleri. de iudi. de antecessioe non de lectione. Ego credo qz etiam in vtroqz debz preferri.

6 Quis dy pcedere? Rn. Pa. i. d. c. cleri. qz theo. logus. post ipm canonista. post canonistam legista. post medicus. vide ibi si vis.

Dolus

aliqui bonus z licitus z accipitur p solertia. sicut qn qs aliqd simulat ne danificet a pximo vt in. l. j. ff. de dolo. in. tex. z gl. exemplificat de capto a ianuen. q simulauit se pctu qd quide licz vt. ff. de ne. gef. l. ad qd na. S. cu me. z. ff. de leg. ij. l. cu pi. S. titio. z. ff. si qs ob. ca. te. l. q autē. S. si patronus. z de hoc vide. j. Simulatio. Sed coiter dolus accipitur in malo. z sic diffinit in. d. l. j. a laboee dolus malus est omis calliditas. fallacia. machinatio ad circūueniendu. fallendu z decipiendum alterum adhibita. fit tacedo in animo calliditas. vt. ff. de ac. emp. z ven. l. j. fit mentiendo in verbis fallacia. ff. de fur. l. falsus. S. si qs. fit arte verboru machinatio. ff. de ac. emp. z vend. l. iulianus. S. idem. Ad circūueniendum. scz reddendo singula singu

lis. s. circūventionē calliditati. fallentiā fallacie. deceptionem machinationi. ponitur adhibita. s. contra ius et bonos mores ppter differentiam doli boni. hec in glo. ibidē. Et adde fm Be. in. c. si cōpromissarius. v. si vo. de elec. li. vj. q. quis dolose facit qñ scienter rem sibi p̄hibitam facit. differt autē dōlus a fraude quia fraus proprie per facta sit. sed dōlus per verba et facta.

1 **Q**uodrum ignorantia iuris excuset a dolo et p̄ter a pena. ad quā incurrendā requirit dōlus. Rñ. Ly. in regula. Ignorantia. li. vj. q. sic. qz licet iuris error sit lata culpa. non tñ est dōlus. vt. ff. de his qui no. in fa. l. j. vbi est glo. singularis. facit. l. j. ff. de ambig. facit qd no. Bar. in. l. si quis intm. l. vñd vi. vbi dicit q si minor credens sibi licere rez. p̄p̄ā sine cuius auctoritate occupat nō incurrit penam. d. l. si quis. quia nō est in vero dolo. allegat. l. p̄nam l. si aduersus delictū. sequitur do. Anto. in. c. j. de dolo et cōtra. et allegat. l. si ex causa. s. si in cōmissum ff. de mi. et quod no. in. l. j. s. nunciando. ff. de noui ope. nunci. pro hoc q excusat ignorantia a dolo. est tex. et ibi Bal. in. l. h. et si lege. s. scire. ff. de pe. here. vbi error iuris excusat ab inuasiōe ne quis dicat p̄do. Idē tenet Saly. in. l. senatus. l. de his q sibi ascri. aliquid in testamento in secūda columna. est casus. et ibi Bar. in. l. in lege. ff. de sicarijs. idē tenet Ange. in. l. si quis id. s. doli. ff. de iurisditi. om. iudi. vbi allegat Butri. forinus dixisse q etiā ignorantia iuris naturalis excusat a vero dolo. et ad. l. ij. l. de in ius voca. que videtur cōtraria. Rñdet q ibi nō requirebatur verus dōlus sed p̄sumptus et ita tenet dictus But. in. l. regula. ff. de iur. et fac. igno. Limitat hec Ange. in. l. ij. ff. q qsqz inf. vera nisi sit doctor vel assessor cui imp̄. est inf. ignorantia. Et idē Ange. in. d. l. senatus. dicit q creditur alleganti se ignorasse ius ad excludendum dolum. et per consequens a pena que esset imponenda ppter dolum. et dicit ibi esse casum. Et predictis collige q vbi ius vel statutum requirit verum dolum. q ignorans quantumcūqz sit culpabilis non incurrit penam ip̄ius. licet alio modo sit puniendus fm modum culpe vbi vo ius v̄ statutum requirit dolum p̄sumptum. sic ignorans crasse et supine nō excusatur. quia est in dolo p̄sumpto. hoc patet in censuris ecclesiasticis que cum requirant dolum p̄sumptum taliter ignorans eas non euitat. vt patet in. c. vt animarum periculis. de cōsti. li. vj. secus si esset in leui culpa ignorantie. Quod bene nota. qz facit ad multa.

2 **Q**uodrum iniusta causa excuset a dolo? Rñ. q sic. et quēlibet. ita nota. Bal. in. c. vt animarum in p̄ncipi. secunde colūne. de cōsti. li. vj. vbi dicit q perturbans aliquē in possessione ex iniusta causa putans sibi licere. excusatur a pena statuti punientis in cētum qd requirit dolum. p nota. in. l. plagij criminis. l. ad. l. famā. de pla. no. Jo. an. in. ti. de arbitris in additi. ad specul. et q excusat a pena legis etiam iniusta causa. nota. in. c. j. in. fi. de elec. li. vj. Idē Jo. an. et Bal. in. auten. generaliter. l. de epif. et cler. et multis alijs. et sequitur do. Ludo. de ro. columna. l. xvij. in Rubrica de arbitris. Est pro hoc glo. in. l.

vnica. s. si. in magna glo. ff. si quis ius dicen. non obtempera. Est Barto. et Angel. in. l. j. in. fi. ff. de abigeis. Innocen. in capitulo de seruorum. de seru. nis non ordi.

3 **Q**uodrum lata culpa equipetur dolo? Rñ. q nō. vbi requiritur verus dōlus. vt dicit Bar. in. l. in actio nib. ff. de in litem iuran. et glo. in. s. suspectus. isti. de suspec. tuto. vñ dicit Bal. in. l. si quis id. in fina li columna. ff. de iurisditi. om. iudi. q quando delictum circumscribitur per dolum non sufficit culpa secus in his in quibus culpa venit puniēda. allegat. d. l. senatus. et dicta. l. plagij criminis accusatio. Et vt no. Ange. in. d. l. si quis id. s. doli. q vbi fit mentio de dolo requiritur verus dōlus. Vnum tamen notabis q ignorantia affectata que est quādo quis noluit vel dissimulauit scire equipollet scientie. c. eos. de temp. ordi. libro. vj. et ideo est dōlus non culpa.

4 **Q**uodrum pena corporalis sit imponenda sine dolo. Rñ. q nūq sine doli interuentu. glo. et Bart. in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. et d. s. suspectis. et Barto. in. l. j. s. j. ff. si quis te. esse ius li. sue. et Bal. in. l. opera data. l. qui accu. non pos. et casus est in. d. l. in lege. vbi dicit Barto. q in penis corporalibus vel in infamiam irrogantibus lata culpa non equiparatur dolo. et glo. in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. approbata cōmuniter. et Barto. in. l. quod a uerua. ff. de positi. et in. d. l. in lege. dicit q in causa sanguinis status vel fame lata culpa nō equiparatur dolo. ideo verus dōlus requiritur in illis. Ange. tamen in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. tenet contra. et dicit consilium paduanum consuluisse contra Barto. in hoc. sed iudicio meo si consideretur. l. ij. l. de noxa. verior est opinio Barto. et iura que Ange. adducit in contrarium continēt casum specialem.

5 **Q**uodrum incurrat quis sententiā ex cōditionis a iure promulgatam sine dolo. vide. j. Excommunicatio. vj. casu vlti. s. ij.

6 **Q**uodrum quis possit pacisci vt non teneatur de dolo? Rñ. q nō. vt est tex. in. l. j. s. si conueniat. ff. de positi. quia hec conuentio est contra bonam fidem et bonos mores et ideo nec sequēda dicit tex. ibidem.

7 **Q**uodrum quis possit tenere bona alicuius. que ex statuto ad eū venerunt ppter delictum alicuius si ipe dolo se egit vt ille delictum cōmitteret? Rñ. pa. in. c. postulastis. de conce. preben. q nō. et hñ facit tex. ibi in fine. cum sua glo.

8 **Q**uodrum dōlus annullat tractum spūalem. puta votum et hñdō? Rñ. pa. in. c. cum dilecti. de empti. et vendi. q non. nec potest quis exapere de dolo quando fuit inductus ad bonum. quia nō est proprie dōlus. puta dolo induxi te ad religionem. tenet ingressus. facit quod legitur et no. in. c. cū dilectus. quod metus causa. et vide glo. no. in. l. a diuo. ff. de ritu nup. que hoc tenet etiam in matrimonio.

9 **Q**uodrum dōlus annullat contractum temporalē. puta venditionem et huiusmodi? Rñ. q aut dolo per contrahentes dat causam cōtractui. puta dolo

et ab omnia cōia. In statu vo lapse dicitur bonuz esse habere pprium. tñ qz res cōes negliguntur. tum quia cōmunio parit discordiā dicitur vt equū. qdaz esse cōmunia. vt aerē. mare. litora. z quedā approp abilia. sicut sunt ea que in nullius bonis sunt q occupanti conceditur. Et sic intellige dominū reruz esse de iure naturali. quia naturali eqtate inductū est. vt insti. de reruz di. §. singuloy. ff. de acq. re. do. l. adeo. §. cum quis.

Quo acquiritur dominū reruz? R. qz quadrupliciter. Primo auctoritate legis naturalis. vt qz ea q in nullius bonis sunt sunt occupantis. vt insti. de re. di. §. singuloy. Secūdo auctoritate principis q pt ex iusta causa rē alicuius ei auferre z alteri dare. vt no. Inno. z cōiter docto. in. c. que in ecclesiarum de cōsti. z legiste. in. l. si p ius vel pu. vti. vtputa ppter delictū puniendū z hmoi. als non. vt ibidem di. z nō solū principis s; etiā p statuta inferiorz habentuz auctoritatē a principe sic statuēdi. vt in. d. c. que in ecclesiaz notat. Tercio per cōsensum illi cuius est. z istud fit p donationē p mutationem. p venditionem. p mutui datōnem z hmoi. Quarto iure ciuili qd statuit vt vsucapionibus. pscriptio nibus. adoptione. deportatione. cessione. additōne bonoy possessione z hmoi. de quibus omibus habes. ff. de acqui. re. do. in glo. l. j. z insti. de re. di. cum multis titulis seqntibz. z de his q ad nos pertinet. dicam in capitulis suis. Aduerte tamen differētiā inter spūalia z non spūalia qz in spūalibz ex solo titulo sine traditione dominū transit in alium. vt ē tex. in. c. si tibi absenti. de pben. li. vj. tenet Inno. z cōiter approbatur in. c. inter cetera. de prebē. secus in alijs rebus in quibus requirit traditō ad trāslationē dominij nec sufficit solus titulus. nisi in re da ta ecclesie. de quo. j. Immunitas. §. xxxj. Nec sola traditio trāsferit dominū. nisi aliq iusta causa vera. vel putatiue vera pcesserit. l. nūq nuda traditio cū ibi no. ff. de acqui. re. do.

Dominus

aut terre quis dicatur legitimus? Rñ. qz dominū iuste z legitime acqrit aut iusto bello. puta pugnado p infideles. vel p aliquē rebellem auctoritate superioris vel principis. vt. s. Bellū patet. aut p legitimā successionem aut p cōsensum seu electionem populi habentis libertatem sibi eligendi dñm. aut p institutionē principis seu superioris habentis iurisditōez in tali ciuitate aut castro. aut per legitimam pscriptionem cui bona fide factā vel emptōem. pmutatōem. donationem. aut alio iusto titulo. d. qbus in suo capitulo. Qui vo alia via intrat. fur ē z latro. z resignare tenetur si pōt sine notabili piculo animay cozpoz aut rez. tenet etiā ad restōnem omniū redditū qz habuit ab illis locis sic vsurpatis. z vt homicida est iudicandus quantū ad eos quos fecit p se vel p officia les suos occidere vel murlare. licz illi digni fuerint ppter malicia ppetrata. xxxij. q. v. si non licet. nec pōt absolui nisi disponat se ad satisfaciendum z dimittendā si titlū iustificatū habere non potest. ar. de pe. di. v. falsas. Intellige qñ hoc est claz qz babz

iniustū titlū vel nullū. secus in dubio. vel cum dimittere nō posset sine piculo animay cozpoz aut rez. puta quia populus se poneret in seditōe z huiusmodi. sic nō tenet resignare nisi voluntate soluz qñ sciret p certo vel qñ talia nō imminerēt. c. si res xij. q. vj. Idē dic de officialibz quos tales tyranni ponit in officijs qz nec salariū pnt recipere nisi cēt tale officium quod esset necessarium reipublice. vt vtile. quia tunc non peccarent recipiendo. nec salariū restituere tenentur. de quo in. c. in lris. de resti. spoli. z in. c. nihil. de elec. per doc.

Sed nūquid ciuitas pōt sibi eligere dñm? Rñ. fm hdo. in. c. nouit. de iudi. qz nulla ciuitas pōt se dare alicui dño. nec pōt titlūz dominij iustificare. quia hoc esset in preiudiciū impatoris quo ad illas que ei subiiciuntur vel pape quo ad sibi subiectas. Quod verum est nisi ex priuilegio vel consuetudine haberent ius eligendi. quia consuetudo dat iurisdictionem. de arbi. c. dilecti. l. de emā. l. j. z vltima.

Utrum dominis habentibus manifeste iniustum vel nullū titlū teneantur subditi obedire? Rñ. qz nō. Dicit tñ Tho. in sum. qz ad vitandū scandalū suū z alioy bonuz est obedire z reuereri in eis que nō sunt cōtra deū. xj. q. iij. Julianus. s; hñtibz iustū dominij quantūcūqz mali sint tenent. eis subditi obedire in licitis z que eis precipere possunt. j. pe. ij. Obedite dominis vñs si tñ bonis zc. z ad Ro. xij. qui potestati resistit zc.

Utrum dñs possit ponere exactiones suis subditis. Vide. j. Tallia.

Utrum dñs teneat ex facto familie? Rñ. vt colli. 4 go. ex. d. Antio. z Job. de lig. ac. Pa. in. c. licet. de re litu. spolia. z Bar. in. l. ne qd. ff. de incend. rui. z nau. qz sic qñ familia eius deliqt in officio seu ministerio in quo ipse dñs ē prepositus z ipse vtitur ope talis familie. quia sibi imputatur. qui talem elegit. quia honestam debebat ponere. l. j. §. familie. ff. de publi. Similiter tñ tenetur nō criminaliter. vt in. d. l. ne quid. Ex quo patet qz potestas seu rector tenetur ex maleficio suozum officialium. l. si post. l. de assesto. Idē dic de capitaneo qz tenetur ex delicto suozum armigeroy. nauta. hospite z similibus. Ad dunt tamen supradicti doc. qz si officium erat publicum. vt potestatis z huiusmodi sufficit exhibere malefactorum. vt in. d. l. j. §. si. secus si officium nō erat publicum z nauta. z caupones z huiusmodi. l. vnica. ff. de fur. aduer. nau. Si vo familia non deliquit in officio domini. nō tenet dominus quo ad forum iudiciale. sed quo ad cōscientiam sic si est in culpa non corrigendo eaz. nam tenetur verbo z exemplo eam corrigere. z si aliquis eorum est incorrigibilis tenetur eum expellere. nisi quādo presumeret qz efficeretur peior. nam tunc faciat quod potest z excusatur. als nō. quia talibus dicitur. Error cui non resistitur approbatur. lxxxij. distin. error. cum similibus.

Quomodo autem famulo infirmanti debeatur merces. Vide familia. §. ij. Quādo tenetur de robaria que sit in eius dominio. vide pedagogus. §. viij.

Donatio dicitur a dono: quia dono datur. ff. de dona. c. a mortis. l. senatus. §. i.

1 Donatio proprie est quae aliis dat ea merite ut statim velut accipientis fieri. nec villo casu ad se reuerti. et propter nullam aliam causam facit quae ut liberalitatem et munificentiam exerceat. ff. de dona. l. i. in pn. et haec donatio dicitur simplex. vt. l. d. do. nati. ante nup. l. si. §. i. et absoluta. vt. d. l. senatus. §. i. et inter viuos. vt. insti. de dona. §. alie. nec obstat illi verbo villo casu ad se reuerti. l. de reuocan. do. na. l. si. quia illa reuocatio fit potestate legis non contractum.

2 Quot sunt species donationis? Rñ. q. quibus glo. in. l. i. in pn. ff. de dona. dicitur tot quot sunt diuersitates voluntatum. tñ glo. in. l. res. v. v. l. de do. na. inter vi. et vt. tñ tres explanat. Prima dicitur: donatio inter viuos quae simpliciter vocatur donatio. Secunda dicitur: de causa mortis. Tercia dicitur: inter virum et vxorem. de pma hic dicam. de secunda in. c. se. et de tertia in. c. ij. se. Adde alia quae dicitur: propter nuptias. d. q. i. c. iij. se.

3 Donatio que dicitur inter viuos quadruplex est. Alia simplex et absoluta: quae simpliciter quis donat. de qua i. d. l. i. in pn. Secunda est: aditionalis. de qua in. d. l. i. §. ij. que est quae quis donat sub conditione. vt si fecerit vel si venerit et hmoi. Tercia est: modalis. vt. l. d. do. na. sub mō. l. i. et ij. et est quae quis donat vt tale quid fiat et de hoc vide §. Londino. Quarta est: remunerata. de qua in. l. a. q. l. ius. regulus. ff. de do. na. vbi dicitur: non esse mercedem donatoris huius officii magistri remunerati quaedam mercede et propterea ista non reuocatur causa ingratitudinis.

4 Quis non potest donare donatore inter viuos vt sciantur quis potest donare sequenter et cui potest donari? Rñ. q. xxiij. sunt quae donare non possunt. hic non loquor: de donatore quae dicitur remuneratiua. huius tñ de simpliciter: vel conditionali seu modalis.

5 Primus qui non est copos sui mentis: sicut furiosus amens et hmoi. xv. q. i. merito. de. si furiosus. de boni. et l. iulianus. ff. de cura. su. nec cura an sit ei datus curator: quae in pscia: et quae si est sane mens non tenet. facit. l. modestinus. in. si. ff. de do.

6 Secundus prodigus vt in. l. i. ff. de curato. furio. et hoc verum postquam curator est ei datus vel interdita est ei alienatio. vt. l. is. cui. ff. de v. ob. etiam si vere non est prodigus. secus in tutore dato pupillo qui est adultus. et in curatore: quae ista pendunt a natura. sed esse prodigum a declaratione iudicis scdm Bar. ibi. Nec sufficit pcomizatio quae nullus probat cum tali: quia requiritur interdictio que debet fieri ipsi prodigo vel saltem datio curatoris scdm Bar. in. d. l. is. cui.

7 Tercius minor. xxv. annis: nisi ratum habeat post completum. xxv. vt. l. si maior. fa. ra. habuerit. l. vlt. vt. nisi cum auctore tutoris vel curatoris. vt. l. pupillus. ff. de acqui. re. do.

8 Quartus filius familias. vt. l. filius familias. ff. d. do. na. fallit si est filius in dignitate. scdm Inno. i. c. gra. di. de sup. ne. prela. l. i. vi. all. d. l. filius. vt. si filius se natoris vel alterius dignitatis: quae potest: nisi specialiter pater sibi denegauerit. Item si filius familias. ha-

bet liberam peculij administrationem: et iusta ratione motus donet vt matri et similibus coniunctis personis potest: alis non. Item si habet peculium castrense vel quasi. potest: vt in dicta. l. filius familias. inter. et in glo. Item in casibus de quibus in. §. sequenti.

9 Quintus seruus religiosus vel monachus et si miles qui nihil habent proprii. xij. q. i. non dicitur nisi de licentia superioris: vt ibidem. fallit in religiosis et monachis si habent legitimam administrationem. et ex causa legitima donent: sed sine ratione iusta non possunt. d. l. filius familias. in pn. et xij. q. i. quia tñ. Intellige de mobilibus. et que seruando seruari non possunt. vt §. alienatio. Item si de licentia prelati stat in scholis cum consilio maioris partis conventus vel in pegrinatōe vadit. quia potest donare que alij scholares et pegrini honeste rationabiliter facere solent. vt tenet glo. in. d. c. non dicitis. all. l. vlt. et ad mace. l. si longius. ff. de iudi. et etiam donare possunt causa elyrie scdm quod dicitur. Elymosyna. §. vi.

10 Sextus abbas et quilibet alius prelatus religiosus qui nihil dare potest: nisi sicut dicitur est d. filius familias. qui hnt administrationem. l. iij. di. abbati. nisi per statuta. aut consuetudinem aliud caueatur. ar. l. p. hiberi. autē. §. non tñ autē. ff. quod vi aut clam. de his que sunt a prelatu. c. ea noscitur.

11 Septimo vxor: si non habet ultra dotem in elyria: scdm quae dicitur. §. elyria. §. vij.

12 Octauus qui commisit crimen lese maiestatis. l. 12. ad. l. iul. ma. l. vltima.

13 Nonus hereticus. quae ipso iure bona eius sunt confiscata. vt de hereticis. c. cñ scdm leges. li. vi.

14 Decimus qui contrahit incestus. s. inter ascendentes et descendentes. aut nepharias. s. inter collateralales. vel inuitiles alias prohibitas nuptias. quae ipso iure bonorum suorum dominium perdit. vt dicto. c. cñ scdm leges. et in ant. de incest. et ne. nup. in principio. et ibi dicitur procedere in quocumque matrimonio illicito. dummodo fuerit sciens factum. puta consanguineam et ins. s. quod prohibet alias non. s. si sciat ius huius non factum: aut factum huius non ius: quia error iuris excusat a dolo.

15 Undecimus qui in aliqua re cadit in commissum. puta in agro vectigali: ipso vectigali non soluto: vel quando quis occultat merces quarum vectigal est soluendum: quia ipso iure perdit dominium illius rei et huiusmodi. vt no. in. l. commissum. ff. de publi. vbi dicitur. Nam quod commissum est statim deimit esse eius qui crimen contraxit: dominium quoque vectigalis acquiritur fisco. scilicet vel scdm ordinem ciuitatis. scdm glo. ibidem. In isto tamen casu et tribus immediatis precedentibus licite a donatario retinetur quod est ei donatum ante sententiam declaratoriam que requiritur antequam eis possint auferri. vt infra. Pena. §. iij.

16 Duodecimus qui commisit aliud capitale crimen a predictis propter quod bona eius sint publicanda post condemnationem non potest donare: sed ante sic. vt. ff. de dona. l. post contractum scdm distinctio nem supra Alienatio. §. xxv.

Donatio. j.

- 17 **T**ertiusdecimus. Miles qui meretrici vel concubine donare non potest. l. ij. l. de do. in vi. et vx. et p glo. et doc. in l. miles ita heredem. S. mulier. ff. de testa. mili. Idem dic de clerico doctore. et aduocato qui dicuntur milites p no. in l. miles. ff. de sen. et re iudi. Sed l. y. in. d. l. ij. intelligit de milite armate milite non de militibus qui militant luxu. et appellatur milites dignitatis et gaudentes non milites opere.
- 18 **Q**uartusdecimus vir uxori et coheredario pstate inrimonio. de quo dic. vt. j. Donatio. iij.
- 19 **Q**uintusdecimus pater qui filio: filieue: non potest donare aliquid qz pater et filius censetur vna persona. vt. l. de impu. et alijs sub. l. vlt. fallit fm glo. in l. pater. l. d. inoffi. dona. in quatuor casibus. Primus est causa dotis et donationis ppter nuptias. l. p. ponimus filadelphus. ff. semi. her. Secundus est eunt ad castra. nam ei potest res mobiles donare. l. iij. l. fami. her. Tertius est ppter aliquod diurnum vputa p alimentis. Quartus est usufructus que hinc aduocatus: que pater potest donare. Adde qntuz qui vix filius est emancipatus. ar. de re. in inte. c. co fructus. Adde extrum qui donat ppter bumerita fm Bar. in. l. i. l. de colla.
- 20 **S**extusdecimus. quilibet donare prohibet ultra quingentos solidos. vt. l. d. donat. l. pe. in fi. qd est verum sine insinuatione precedenti. Excipiuntur vij. casus. Primus in magistrionulitii qui res mobiles tam suas qz ex spolijs hostiu habitas donare potest militibus. Secundus casus qui quis donat p preparatione domus rupte et ruina vel incendio Tertius in redemptioe captiuoz. hi sunt in. d. l. pe. in glo. ibidem. Adduntur. Quartus in donatioe imperiali. Quintus in donatioe ppter nuptias vsqz ad quantitatem dotis. Sextus in donatioe ca mortis. Adde ego septimii in donatioe in piam cam. vt in l. sancimus. l. de dona. Et licet glo. ibi dem. in. d. l. sancimus. velit qz in piam causam non valeat sine insinuatione nisi vsqz ad octingentos solidos. tu tunc qz valet. sicut tenet Bar. in. l. illd. l. de sa. san. ec. p idempitatem ronis. d. l. pe. Cum insinuatione autem valet vsqz ad quacumqz summam facta indistincte ab his qui donare possunt. vt in. d. l. pe.
- 21 **Q**uid si sit facta donatio duobus d maiori summa qz quingentoz solidoz sine insinuandoe: Rñ. qz non valet. Tex est in. d. l. sancimus. S. ne autez comunione.
- 22 **Q**uid si donatio sit facta in singulos anos eiusdem qntitatis q singulariter non excedit summam: h simul omis sic: Rñ. qz non valet fm Mo. qz est donatio vna. l. senatus. S. fi. ff. de do. ca. mor.
- 23 **S**ed quid si fiat diuisim per plures donatioes ultra prefatam summam? Rñ. Albi. in. d. l. illud. l. de sa. san. ec. qz non valet: qz ad hoc vt cesset necessitas insinuationis. requiritur distantia in tempe. vt. d. l. sancimus. S. fi. fuit enim vnus impetus quem lex per insinuandem voluit refrenare. l. de inof. dona. l. pater. Aliter preualerent verba rei contra. l. ij. in fi. l. coia dele. vbi dicitur. Nos enim non verbis h ipis rebus legem imponimus. facit. ff. d. ca-

stren. pecu. l. si forte. Nam vnus impetus facit plura esse vnum. ff. ad. l. aquil. l. illud. S. fi. extra de or. cog. c. cum dilectus.

Sed nuqd reuocabitur tota donatio si excedat summam facta sine insinuatione: Rñ. qz non. sed solum excessus dictis. cccc. solidis. vt in l. sancimus l. de donatio. et quid valeat solidus. vide. j. Ludus. S. ij. in fi.

Sed quid est insinuatio? Rñ. Albi. in. d. l. illud. qz p suctudo videtur admittere qz insinuatio est per superiorem auctis pstatio qd videt inuere gl. in aut. vt non fiant pignora. S. illud. vñ ad cautelam solent hec verba poni qz coram eo donatio insinuata sit. et ita coiter sit. licet ppter insinuatio sit pstatentis donatiois in scripturis autenticaz redacte apud ppetentem iudicem facta publicatio. et et aucte in publica gesta seu acta facta reductio vt colligit. l. i. bac. l. de dona. iuneto. S. illud. in aut. vt fratrum filij. et in. S. non habente. de defen. cui. et in. S. et b peruenit. vt nulli iudicium. vt sic inter tempus donationis et insinuationis posset deliberare an expe diat. vt in aut. d. appel. intra que tempora circa pncipiunt.

An insinuatio possit fieri die feriato? Rñ. Albi. in. d. l. illud. qz sic. qz non erigit cause cognitioes Ergo quolibet die potest fieri. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. ij. et etiam qz est actus voluntarie iurisdictionis. l. de ferijs. l. actus.

Cui iudicia dicit fieri? Rñ. Albi. in. d. l. illud. qz iudicia loci. l. data. in. fi. l. de donatio.

Decimusseptimus donare non potest qui domum in re quam donare voluit non habent sicut sunt raptores. fures et homicidi. qz nemo plus iuris aliu transferre potest qz ipse habet. l. nemo. ff. de re. iur. facit. l. traditio. in prin. ff. de acqui. re. do. vide aliquas exceptioes in. d. l. traditio. h nihil ad nos.

Decimus octauus. prelati et alie persone ecclesia stice que non possunt res ecclesiasticas mobiles vel immobiles preciosas alienare: sine certa solemnitate. de q supra alienatio. Res autem mobiles prohibetur in vnus in honestos alienare. vide supra Clericus iij. S. iij.

Quod epus potest donare pstruendo monasterio. vide in. c. aplice sedis. de dona. qz paruz ad simplicem confessorem pertinet.

Decimus nonus. illi qui sunt non soluendo creditonibus. vide s. Alienatio. S. xxvi.

Digesimus illi qui ppter causam illicitam donat. puta femine pro meretricio. Sed aduerte qz meretrici publice siue concubine valet promissio siue donatio. fm Bar. Bal. et An. post l. y. in. l. affectionis. ff. de dona. et in. l. ij. l. de condi. ob tur. cam. h glo. in. d. l. affectionis. velit qz valet non quo ad actionem. sed quo ad exceptionem sed reprobatuz a p dictis. sed pro meretricio facta cum nupta. vidua virgine. quod de iure civili punitur non valet promissio. sed donatione facta potior est conditio possidentis. nisi sit miles vt dictum est supra. Verum tamen fiscus posset auferre a milite. vt notat l. y. in. l. ij. ff. de condi. ob tur. causam. et in tex. l. lucus. in fi. ff. de iur. fisca. et ista est vera opinio. licet

alij indistincte velint qd nō valeat. et male. et idem dic de donatione facta p quocumqz qd lege puni et sic intellige. d. l. affectiones.

35 **¶** Dicesimus primus. illi q iudici seu p̄sidi aut alijs officialibus quibus est p̄stitutum salariū suū aliquid donant. siue ante siue post depositū officium p aliquo beneficio tempe administratōis p̄stito nam tam donans q̄ cui donatur p̄uctus q̄ dupli pena p̄lect. vt in. l. fi. l. ad. l. iul. repetun. Intelligit glo. verū q̄ occulte datur. secus si palā p̄pter. l. i. ff. de polli. que est p̄tra. Ifacit p̄ ea tex. in. l. barbarius. ff. de offi. p̄fec. Iudices autē delegati eccl̄astica nihil possunt recipere. nec eis donari. nisi solū esculentū z poculentū qd̄ in paucis diebus possit p̄sumi: et mera liberalitate donatū. Idē dic de p̄seruatore: vt in. c. fi. de offi. dele. li. vi. Idē dic de indice sc̄lari. de q̄bus vide iudex. §. viij.

34 **¶** Dicesimus secundus. Illi qui visitatoribus suis aliqua pecuniā seu eoz famulias. vel quodcūqz aliud munus donare volunt de quo vide. j. visitationem. §. iij.

35 **¶** Dicesimus tertius. illi q̄b p̄ statuta municipalia est prohibitum nisi cum certo modo donare. et si donationem pro animā possit prohibere. vide i. munitas. §. xvi. z. xlvij.

36 **¶** Quidrum donatio possit fieri absentis? R. q̄ sic. si ne mittas qui ferat. siue iubeas q̄ ipse penes se q̄ habet de tuo teneat. sed ignorā non potest. vt in l. absent. ff. de dona.

37 **¶** Quidrum donator teneat de euictōne donatario R. i. glo. in. l. aristo. ff. de dona. fm. Azo. q̄ sic. hodie cū assimuletur venditōi. insti. de dona. §. alie. Sed ipsa gl. distinguit q̄ aut fuit de ea p̄missus et sic tenetur. l. de euic. l. ij. Nam p̄ quauibet causa p̄mitti potest de euictōne. ff. de edil. edic. l. sciendū. Aut non fuit p̄missus. z tunc aut cepit donatō a datione siue traditōne. et nō tenet de euictōne. sed de dolo si intercessit. aut cepit a pactōne vel p̄missione. z tunc agi p̄t. vt in. d. l. aristo. z. l. de iur. do. l. ad res. ff. de ver. ob. l. vbi aut. §. fi.

38 **¶** Quidrum donatum ab eo qui nō p̄t donare sit restituendum de necessitate a donatario? R. i. q̄ sic. sc̄dm q̄ patet per supradicta. z fm. supradictas distinctōnes.

39 **¶** Quidrum donatum ambasiatoribus acquiratur eis vel dominio? R. sc̄dm Bar. in. l. si vo. §. item q̄cquid. ff. solu. ma. z per Ly. in. l. fi. §. sed cū in se. cuudam. l. de fur. z per Sulter. in. l. qui proprio. in. §. p̄turator. ff. de proci. z glo. vtrobiqz. q̄ acq̄ritur ambasiatori si donatur tanq̄ persone. Ifacit l. socium qui. §. i. ff. pro socio. vbi donatum socio occasione societatis cedit donatario non societati ex quo donatū est p̄sone nō societati. secus si donatur ratione officij. quia acquiratur domino. ff. de castren. pecu. l. si forte. z. l. miles. la. ij. Pa. in. c. postulasti. de p̄ces. p̄ben. dicit q̄ in dubio debemus attendere qualitatem doni. et si talis sit res q̄ pot̄ creditur donata domino q̄ ambasiatori. vtputa leo. et huiusmodi tunc acquiratur domino. als nō potest dici q̄ si persona ambasiatoris antea erat nota tunc videatur intuitu persone. Si vo so

lum est nota propter officium sic intuitu officij datum videatur. l. si forte. l. miles. la. ij. l. dotem. §. be reditatem. ff. de castren. pecu.

¶ Quidrum donatur vel legatur isto mōdo: onō vt 40 lego talem terram q̄ est infra tales p̄sinales: que ē xx. iugerū. que tū est. xxx. vel lego vxori meo talia iocalia que sunt p̄cay centum ducatorū. et tū sunt ducentoz: donatarius poterit ne bona p̄scia tenere. R. i. Bal. in rubrica. de emp. et vendi. l. dicit q̄ Jo. an. in addi. ad spe. ti. de emp. z vendi. refert et legatur d̄m suū q̄ fuit Odoard? cōsilio. c. xxxij. q̄ p̄t totū retinere per. l. si fundum. sub cōditōne. §. si libertus. in. ff. de. le. i. l. cū p̄. §. p̄ q̄ filio. ff. de. le. ij. Sed ipse Bal. dicit multū differre. an quis exp̄mat p̄ceptū suū incipiendo a numero vel mensura. vtputa dono tibi q̄tuor modia terre in tali cōfinio. z tūc non veniat plus. vt. l. si quis testamento. in. p̄n. ff. de le. i. An exp̄mat per noia designātia certam specē. vel corpus determinatū. licet postea mensure. q̄ tūc mensura est loco demonstratōnis. que falsa nec viciat nec minuit id cui adijcitur. l. d̄ monstratio. ff. de condi. z demon. facit. l. si v̄ditor. ff. de act. emp. et ven. Idē sequitur Petrus in. c. per tuas. de donat. vbi dicit q̄ si vir legat talia iocalia vxori que extimat centū. q̄ licet valeant dupli nō poterit heres minuire. sed totum habebit. Similiter si minus valent non poterit plus mulier petere. Idem dicit de venditōne seu emptione. Et sic solue. l. pe. in. §. fi. ff. de ac. emp. et vendi. per hanc distinctōem. Vel breuius in emptōe dic. q̄ si p̄cay tarat per modia. non habebit illud plus secus si nō tarat p̄ modia. Idem dic in vendente si est minus. vt teneat sc̄dm predicta.

¶ Quidrum donatio mera possit reuocari ex penitētia? R. q̄ nō. ar. c. verum. de p̄di. appo. facit. d. l. aristo. §. fi. Et ideo dicit Bart. in. l. fi. ff. de condi. ob causam. q̄ donatio est p̄tractus nominatus et no. in. l. iur. gentiū. ff. de pac. in. p̄n. Nam habet nomen elegans: nec reuocatur penitentia sicut alij contractus nominati. vt. l. si pecuniam. in. p̄n. ff. de condi. ob causam.

¶ Quidrum donatio mera reuocet p̄pter aliquam 42 causam. R. vt colligo ex. l. fi. l. de reno. dona. z ex c. fi. d̄ dona. cū ibi no. q̄ sic p̄pter vndecim causas. Prima p̄pter defectum cause p̄pter quam res ē donata. c. qd̄ a te. de cle. cōiug. de quo dic vt infra. §. xlvij. Secūda p̄pter p̄ditōes adiectā. c. vez de condi. appo. de quo dic vt infra. §. xlvij. Tercia p̄pter dan enomitatē. puta cū pater donat tantū q̄ filio hereditas nō remanet. xij. q. ij. si q̄s irascit. dic vt infra causa. x. z. xi. Quarta cū donatarius manus violentas iniecit in donatorē. Quinta si atrocē iniuriā fecerit. l. verbalē aut eū fugauerit vel in carcerem intruserit z h̄mōi. vt differt a p̄cedēti. Sexta cū graue damniū rebus donatoris intulit. puta in tota vel in maiori parte substantie potest etiam esse citra maiorem partem substantie. z ideo erit arbitrium. sc̄dm Jo. an. in. d. c. fi. Septima b̄n inferre p̄sumpsit vite piculum: licet effectus nō sit fecutus. l. ponendo insidias. Octaua si p̄uctus i donatōe positus nō seruauerit q̄s. p̄misit. Idē q̄nqz

Donatio. j.

supradicta immediate habent in. d. l. fi. Adde fm glo. ibidem. Non si donatari? negligit alere donatorem inopem qd intellige scdm Ly. i. d. l. fi. verus si donatio pstitit in magna re seu qualitate. Et sic limita. d. glo. per iura allegata in ea que loquuntur quando libertas est donata. vt. l. alimenta. ff. de liber. agno. et autē. vt liber. decetero. S. illud. ff. d. in re pa. l. diuus. la. i. z. l. ingratus. Vnde donatio facta liberto reuocatur solū ex obsequio non prestito z etiam emptum ab eo ex pecunia donata. vt in. l. i. de reuo. dona. h. non libertas. L. d. libe. causa. l. solo. Sed hoc est speciale in liberto nō in alijs vt ex sola non prestatione res ex pecunia donata emptā reuocet. vt in. d. l. i. no. glo. Qd no. p istis mulieribus et simplicibus que vere omnia donāt z de mum negliguntur alimentarij a donatario. Si vero sit modicum quid donatum non reuocatur donatio ppter alimenta denegata. Et sic intellige gl. in. l. in pdenatiōe. ff. de re iudi. que vult q nō reuocet donatō ppter alimēta denegata. Et nota i p dicitis causis reuocari donatiōes p donatorem nō per heredes etiam si talis ingratiūdo sic commissā in donatorem nō in heredes. vt in dicta. l. ij. S. fi. no. Decima causa ex presumppta voluntate donatoris vt ppter naturitatem filiorum superuenientem. et in hoc sunt varie opinionēs quia videtur iura varia. vide si placet Bart. in. l. ticia. in. S. imperator. ff. de le. ij. Undecima cā est ptra voluntatem donatoris rōne inofficisitatē. Circa qd no. Bar. in. l. si vt allegatis. L. de inoffi. dona. sic distinguētem. q aut donatio est inofficiosa re. z cōsilio. et tunc si est facta liberis reuocā quatenus ē imoderate factum. vt. l. si liqueat. L. de inoffi. do. Si vero sit facta extraneis. sic reuocā in totū. d. c. si quis irascitur. Aut donatō est inofficiosa re solū et sic reuocā semp quatenus est imoderate gestū. Exemplificat Aug. in. d. c. si qd. qd quis irascēs filio exhereditat eū et donat omnia sua eccie. q nō est suscipiendū q inofficiosa re et pūto. Si vero computat rōm filium hīs ipse aliū. vel si hīs duos filios. rōm pputat tertium. v. hīs duodecim. rōm pputat terciūdecimū. z omibz eque relinquit. sic nō facit inofficiose et valet.

43 **¶** Sed quid si fuit facta monasterio reuocabitur ppter inuenientia filioz? R. Pa. in. d. c. si. q non in totū. q monasteriū est loco filij. et q donatō est facta fauore anime. sed solū reuocabit quo ad legitima debitam. hoc idem sentit glo. etiaz in donato eccie. xvij. q. vl. c. fi. et alia glo. xvij. q. i. c. vt lex cōtinentie. Et hoc verū iure son. i. iuris ciuilib. h. iure poli. i. quadā naturali equitate reuocatur in totū vt sentit glo. in. d. c. si. z i. d. c. si qd irascit. z hoc rōne psumpte voluntatis donatoris.

44 **¶** Vtrū si sit iuramento firmata reuocabit ppter p̄fatas causas? R. fm. d. An. in. d. c. si. q sic. ex sub sistentia p̄ditōis q est in iuramento.

45 **¶** Quid si dictū sit per pactū q nō possit reuocari preteritū alicuius ingratiūdinis? R. q tale pactū non tenet. q equitati naturali contrariū esset. s. q aliq impune ingratiūdinis vicū cōmitteret. L. de inuti. stipu. l. ex co.

¶ Vtrum donatio p̄ditionalis reuocet? R. q p̄ 46 dente p̄ditōne nō p̄t. q ex futuro leuentu pendet facit. l. potior. S. videamus. ff. qui po. i. pig. ba. nec etiā purificata cōditōne. q est vera et mera donatio. Si vō cōditio deficiat nō reuocet. q qd nō est reuocari nō p̄t. c. ad dissoluendū. d. despo. impu. erit q̄ p̄inde ac si nō fuisset donatū.

¶ Vtrum donatio facta sub modo possit reuocari nō nō seruato? R. vt colligo ex no. per doc. in c. verū. de cōdi. appo. q aut modus fuit principalis causa: seu finalis cōtractus. z ita potest reuocari. vt dicit Bar. in. l. ij. S. fi. ff. de dona. fact. l. c. te. L. de pac. inter emp. et ven. vbi reuocā contra ctus nominatus nō impleto modo quando modus fuit causa principalis contrahendi. Et sic intellige. l. ea conditione. L. de rescin. v̄di. Aut modus nō fuit causa finalis donatiōis. et sic nō reuocatur cessante modo. facit. l. meua. ff. de manu. te sta. vbi libertas legata tribus seruis sub hac cōditōne vt alterius vicibus luminaria accenderit sit per sepulcrum eius non reuocatur. q̄uis modus nō impleatur. quia tex. nō cōsiderat vt causam finalem libertatis date modum: h. vt causam impulsuam. Et si sumus in dubio si donatio est in p̄iaz causam: fauore pie cause: videbitur p̄templata pia causa p̄ finali causa. vt videtur velle Bar. in. l. ea p̄ditōe. L. de rescin. ven. z. l. si pecuniā. in. p̄n. ff. de p̄di. ob causam. alis nō. Ex his inferit q donatō facta eccie sub mō nō reuocatur. si modus nō seruetur: nisi expressum fuerit q possit reuocari. Ratio quia donatum eccie sub modo videtur donatum pro salute anime principaliter. c. requisisti. de testa. facit. glo. in. l. si quis ticio. ff. de leg. ij. Et ideo modus appositus nō videtur cā finalis h. impulsua. et ideo cessante causa impulsua nō cessat effectus. nisi sit expresse actū. et p hoc facit. d. l. meua. facit. tex. in. l. legatū. ff. de admi. rerū ad ciuita. pu. iunctis que no. ibi Bar. et in. l. legatū. ff. de v̄sfr. leg. et Bald. in. l. i. ff. de his que pene causa reli. z in. l. cum aliena. L. de lega. **¶** In dictis. l. legatū. et l. legatū. probatur q si testator reliquit mille ad honorem suū reipublice. vt inde fierent ludī anni vel fabrica que iure impediēte fieri nō p̄t. q illa pecunia p̄uertatur ad aliū v̄sum qui cedat in honorem testatoris. nec reuocatur legatū: quia ad honorem suū est causa finalis.

¶ Pone q solus prelatus est qui nō seruatur modū nunquid reuocabitur quando dictum est q possit reuocari? R. Vnde. in. c. verum. de cōdi. appo. tenet q nō: quia delictum prelati solius nō nocet eccie. Regula delictum. l. vi. Et idem sequuntur doc. p̄muniter in. c. breui. de iur. iur. secus si p̄latus cum capitulo. Aduerte q aliud est si donatio sit sub p̄ditōne: q si solus prelatus eā nō seruatur nō v̄z donatio. rō q in acquirendis solius prelati p̄t nocere eccie: non in acquisitis vt nota. glo. z docto. rvi. q̄e. vi. S. finali. et Inno. in. c. fraternitatem. de dona.

¶ Vtrum cum dictum est q possit reuocari reuocatur sententia? R. fm. Inno. in. dicto. c. verum z Hosti. d. An. z Lar. ibidem q sic. Alij vt Bal.

in. ecceterum. de fo. compe. 7 in. c. illud. de psump. tenent contrariuz. 7 Ange. in. l. pe. ff. de pac. 7 glo. in. auten. vt decetero non fiant conuentiones. §. i. Sed verius est psumum. quia nemo sibi ius dicit xvi. q. vi. placuit. de prebe. cum qui. li. vi. l. vii. vi. l. si quis in tanta. quod si dicitur est vt propria au ctouitate. tunc poterit. vt tenet Host. in. d. c. veru. et in. c. cum dilecti. de dona. 7 coter doc. in. d. c. ve rum. Bar. in. l. creditores. in. vi. col. l. de pigno. et no. Idem Bar. in. l. si. ff. vt in. pos. le. nisi esset sa cra effecta. l. si quis curialis. l. de epi. et cle. L. i. m. to nisi esset de facto resistens. q. tunc pactu no valet vt dicit Bar. in. d. l. creditores. prestaret em mate riam veniendi ad arma. qd non licet.

50 Quid si donatu aliquid sit eccie vel alteri cu pa cto q no possit alienari? R. scdm. d. An. in. d. c. ve rum. de condi. appo. q aut ponit post contractuz donatōnis et non impedit alienationez. nec aliqd opantur circa contractu. l. donatio perfecta. l. de do na. que sub modo. Aut ante contractum perfectuz. id est ante traditōnem. tñ post obligatōem. et tunc scdm. Card. in. d. c. verum. nihil operat tale pactu per glo. i. l. vnica. §. accedit. l. de rei vro. act. Aut pactu apponitur tpe strahende obligatōis. 7 tñc aut referuat sibi aliquod ius in re qua tradit. p ob ligatione. et etiam apponit. phibitionē de alienati one. et tunc no valet alienatio. l. si creditor. §. si. ff. de di. pi. in. glo. ibidem scdm. l. fam. pisanam q habet l. fam. negatiuam. s. nullam. venditionē esse. Aut nullum ius sibi referuat. sed alteri. et tñc fm d. An. eadem est ratio. vt no valet alienatio. Aut nec sibi nec alteri referuat ius in re donata. et tunc si alienatio sequatur valet. s. ager qui pactu appo sunt ad extimationem. l. ea lege. l. de cōdit. ob cau sam. et. l. pe. et ibi Bar. ff. de pac. Aut apponit. p phibitio de alia re no alienanda. et no valet tale pa ctum. et ita loquitur. d. l. pe. nisi paciscentis inter sit de non alienando. quia ager ad interesse. ita no. in d. l. penultima. Et hoc verum in puuato. In eccia autem si alienat semp videtur interesse dantis cuz tali pacto. de no alienando. quasi sit fauorabile ani me dantis. nisi quando alienaret in causa necessita tis. Intellige quādo aliter prouideri no potest. qz sic donato: si non voluiss; turpiter intellexerit. nec valuisset. phibitio. c. sicut hi. xlvij. dist. cum ibi no ta. in glo. c. i. lxxvij. dist. vt quādo alienaret ob ma gis piam causam. scdm. do. An. vbi supra. facit. c. licet. de regula. c. peruenit. el. ij. de iure in. 7. c. auz. xij. q. ij. l. de sacro. san. ec. l. sancimus. qz ius alij te neant contrarium.

51 Sed quid si dicitur sit q non possit alienari. et si alienetur. tñc liceat ipsi et heredibus suis fundū ad se reuocare? Rñ. iuriste cōmuniter tenēt q no possit alienari. s. Bar. in. questionibus suis q. iij. tenet q de equitate canonica potest ob piam causam. quando alia non habet que comode pos sit alienare. Et idem tenet glo. in. c. imperator. leo. x. q. ij. Et nota q hec supraposita distinctio valet d omni contractu in quo ab homine alienationis. p phibitio apponitur. Si autem phibitio sit a lege 7 tunc nulla est alienatio in. l. quemadmoduz. l.

de agri. cen. 7 eo. et. c. ecclesia sancte Marie. cl. i. et ibi Panor. vt lite pen. Si autem phibitio talis ponitur ab homine in viam testamenti vel vltime voluntatis. tunc dic vt in. l. filiusfami. §. diu. ff. de le. i. dicitur quomō sine causa no potest oportet er go causa exprimatuz. vide diffuse ad ppositū nrm j. Legatum. ij. §. xi.

52 Quidum phibitū donare donatōne mera con ditōnali. vel sub modo. prohibeantur donare pro pter benemerita que dicitur remuneratiua? Rñ. q no. quia non est proprie donatō. vt colligitur ex d. l. aquilius regulus. et quod nota. i. c. si quos. xij. q. ij. 7 in. c. conuentus. de reb? ecclie. no alie. 7 Bal. in. l. iubemus. l. de sacro san. ecclie. nisi prohibeat donare. quia non habent administrationem in re bus liberam quas volunt donare. sicut sunt pmi. ij. ij. iij. v. vi. vij. viij. ix. x. xi. xij. xij. vel prohibea tur donari propter legitimā causam. sicut sunt. xij. x. xij. vel qui non possunt donare nisi in damnu aliorum. vt sunt. xij. vide etiam q dico infra Im munitas. §. liij. Aduerte hic q ista verba quando quis dicit se donare ppter bene merita. si pferant ab eo qui libere potest donare. tunc inducūt pba tionem inter easdem personas. sed si de necessitate requirentur benemerita vt valeret donatio. tunc non sufficiunt talia verba enunciatina. quia no p bant benemerita precessisse. l. si forte. ff. de castren. pecu. et ibi Bar.

53 Quidum talis donatio remuneratiua possit re uocari propter causas quibus reuocatur alia me ra. vel condicionalis. vel modalis. de quibus di ctū est s. R. q no. vt in. l. si pater. ff. de dona. tenet Pa. in. d. c. si. quia scdm. eū iura scpta loquentia de donatōne non habent locum de hac donatione re muneratiua.

54 Quidum donatuz cōsanguinitio in dubio psuma tur donatū respectu cōsanguinitatis? Rñ. q sic. et no respectu remuneratōis. ter. est in. l. tutor. §. que a tutoribus. ff. de excu. tu.

Donatio. ij. causa mortis est cuz

quis magis vult habere se qz eū cui do nat. magis qz eum cui donat. qz heredes suū dicit ter. in. l. i. ff. de dona. cā mor. et in. l. senar? §. donatio. eo. ti.

5 Tres sunt spēs donatōnis cā mortis. Quedaz 1 sit qñ imminente periculo mortis ita dat vt statim sit accipientis. Alia sit nullo metu pñtis periculi s; sola cogitatōne mortalitatis vt ab hoie sano. Ter cia spēs cum datur causa mortis no vt statim fiat accipientis sed tunc demum cum mortuus fuerit. l. ij. ff. eo. ti.

5 Conuenit donatio causa mortis cum donatio 2 ne simplici quia vtraqz donatio est. Itē quia vtra qz inter viuos pficitur 7 tradit. differt qz ista ex pe nitentia reuocatur. illa no. vt. l. qui mortis cā. ff. eo dē. Item qz in ista. v. testes. in illa duo sufficiūt. vt l. si. l. eo. ti. in dubio psumitur donatio inē viuos; nisi pbetur pstrarium. vel sit facta mentio de mor te. vt no. glo. in. d. l. si. munitas. §. ca

5 Quō dinofatur a legato? R. q si vba sunt com 3

Donatio. iij.

munia vel equiuoca. tunc per traditionē rei vel p obligationē qua se obligat legatario pgnoscit. aut qñ nullū istoz interuenit d: legatus. unde qd legatar et no. in. l. ij. et. l. marcellus. ff. eo. ti.

4 **Conuenit in multis cum legato. qz vtraqz est voluntas. Item qz vtraqz quinarū numerz testū requirit. Item qz in vtraqz substitutio locuz vendicat. vt. in. l. i. l. eo. Item qz nec infirmatōez exigat. d. l. fi. Item quia non est perfecta nisi morte secuta. vt. ff. eo. l. nō videtur. et multis alijs de quibus dic: vt. no. in. dictis. l. marcellus. et. l. fi.**

5 **Differt a legato qz legatū fit nolenti. h nō donatio causa mortis. Itz sepins donatū cā mortis traditur a donante h legatū nō. Item qz donatio in singulos annos est vna. legatū vō plura. l. senat. eo. ti. Item filiūsa. non legat h donat cā mortis d consensu patris. Item licet testū falsum sit v' nullum donatio tenet. h nō legatū. ff. de his qui. vt in dig. l. pe. §. vlt. et multis alijs de quibus vide per totum istum titulum. ff. et. l.**

6 **Quō reuocatur? R. fm glo. in. l. nō omis i pñ. ff. si cer. pe. qz tribus modis ter. ē insti. de dona. §. i. Primus si donatarius premonatur qz donator. Secundus si penitet donasse. Tercius cessante conditione sub qua donatio facta fuit.**

7 **Quid si iurauit nō reuocare? R. qz pōt reuocari in duobus casibus. Primus et noua cā. vt. j. Sepultura. §. cl. Secundus si donauit oia bona qz tunc iuramentū induceret votū captande mortis et ideo nō tenet. qz esset vinculū iniquitatis. petet tū prius absolutionē a iuramento.**

8 **Quis pōt dare cā mortis? R. qz ois qui testū facere nō pōt. nō pōt donare cā mortis. Excepto si liofani. qui licet testari nō possit etiaz iubēte patre potest tū donare cā mortis patre permitte. l. tanis. ff. eo. ti. Item qui nō potest donare inter viuos nō pōt donare cā mortis. l. filiūsa. ff. de dona. Vñ dicit Bal. in li. de consue. seu. in rubrica de probi. seu. alie. p. fede. c. i. qz qñ nomen donatōnis ponitur prohibitiue. tūc includitur etiā donatio causa mortis. puta statuto cauetur ne mlier possit donare. vñ nec etiā cā mortis. qz a quo remouetur gen? z quelibet eius spēs. d. l. filiūsa. §. pari rōe. Sz qñ nomen donatōnis ponitur permissiue. tunc non includitur donatio cā mortis. qz non est ppuē donatio. vt. l. i. §. i. ff. de dona. vñ feudatari? cui a domino permissus est donare. nō potest donare causa mortis feudum.**

9 **Utrū donatio cā mortis valeat facta ab eo qz capitale crimē comisit? R. qz nō. siue sit facta ante crimen commissum. siue post. siue añ sententiā siue p. cum z testū rīpatur et oia publicentur. vt. ff. eo. l. si aliquis. fallit in re donata vxori. vt. ff. de donat. inter vi. z vxor. l. cum hic. §. si maritus. et glo. in. l. res vxoris. l. de dona. inter vi. et vxor.**

Donatio. iij.

inter virum z vxorem constante infimonio non valet. ratio est ne mutuo amore iniucē spoliaretur. donationibus nō tēperantes: vt. tex. in. l. i. ff. eo. Intellige si alē sit ditior. et alter pauperior: vt. in. c.

donatio. de donat. inter vi. z vxor. Quod intellige verum in donatōne pura et simplici. d. qz s. Donatio. i. in prin. Secus in donatōne remuneratiua qz non prohibetur. vt. in. l. quod aut. §. si vir. ff. eo. ti. vbi patet qz si vir donat vnam rem vxori. et vxor aliam viro. fit hincinde cōpensatio. Et per hoc notabiliter dicit Bar. in. l. si diuortio. ff. de v. ob. z est gl. in. l. si in voluntate. l. de do. p. eo qz plebeius pōt pstituerē dotē nobili. cui nubere vult animo donā di h pferatur in tps infimoniij. qz ē remuneratiua et nō simplex. fecit ad hoc. l. aquilius. ff. de dona. Et sic limita iura prohibentia donatōez. nec soluz prohibetur interviriū et vxorem. h in eos qz ad eos pertinet etiam aut interpositas psonas. vt. l. si spōsus. §. generaliter. ff. eo. ti.

Quid si viro mortis causa donare volenti mandat vir qz donet vxori? R. qz donatio est nulla. qz videtur ac si vir donaret. l. idemqz. ff. eo. ti. Secus si volenti legare mibi: mādō qz leget vxori: non faeit donatōnem inter virum et vxorem. l. sed si vir. §. quod legaturus. ff. eo. ti. Ratio. quia in donatōne causa mortis etiam sine traditōne trāffertur dominiū reuocabiliter. ff. de publi. secus in legato qz cedit solum a tēpore mortis. vt. l. a ticio. c. ij. ff. de sur. ideo in pmo casu quesito dominio viro nō pōt. h in scdo sic. qz nō acquirit nisi morte secuta. h limita verū qñ iam donauerat cā mortis: h qñ solum disposuerat donare valebit: si mutato pposito ad instantiam vxori donat vxori: qz sic rō cessat diuersitatis delegato.

Utrum vniuersaliter nō valeat donatio inē virum et vxorem? R. qz non. Sed fallit in. viij. c. sibus. Primus in donatōne imperatoris facta cōiugi. vel contra est. in. l. penul. l. eo. ti. Secūsdus si edes vxoris incendio exuste sunt donatum ad earum extructionem a viro valet. in qñtam edificij extructio expositulat. l. qz si vir. ff. eo. ti. Tercius potest maritus constante matrimonio remittere vxori dotem sibi ab ea promissam. in toto vel in parte. vt est glo. singularis. z ibi Ly. et Bal. in. l. si constante. l. de dona. ante nup. Sed remissio alterius debiti nō valet. sicut nec assignatio alterius debitoris. quia hec omnia donatōnes sunt. d. l. si sponfus. §. si debitor. Quartus si ex tali donatōne non sit pauperior qui donat qñs cui donatur fiat ditior. vt si maritus institutus heres ab aliquo non adiit hereditatem vt ad vxorem substitutam perueniat. vel si repudiet legatum vt remaneat apud vxorē onerata pro legato per testatorē. vel si rogatus restituere hereditatem vxori nō detraberet qz tam causa donatōnis: vt in. l. si sponfus. §. si maritus heres. ff. eo. vbi ter. neqz etiā pauperior: fit qui non acquirit. sed qui de patrimonio suo deposuit. Idē dicas quādo donat rem alienam. l. sed z si cōstante. ff. eo. ti. Intellige in tali casu quo ipse donans nō teneatur restituere: vputa. de licentia donandi dantis sibi liberam facultatem donandi. donauit. Quintus si cui donatum est nō sit ditior: qñ is donator fiat pauperior: vt si donauit ad emenda vnguēta. d. l. quod autē. §. i. Idē si donat vxori pecuniā vt pro pgnato suo sportulas soluat qz

nis ipsa vxor pecuniam ipsam mutuo fuisset acceptura. d. l. si sponsus. §. penult. Idem dic si soluat vectigal p ea fm Hosti. Idem si dat ad oblationes faciendas vel aliam piam causam fm eundem heres autem vxoris si expederet inutiliter nō propter hoc minus teneretur. vt in. l. quod de bonis. ff. ad legem falc. quia satis est q̄ donatarius effectus est locupletior. vt no. Panor. in dicto. c. donatio. eo. tit. Sextus quando donat in tempus finiti matrimonij. vt tunc res fiat mariti vel vxoris cuius mors fuerit secuta. l. sed interim. in prin. ff. eodem. Septimus quando donat causa mortis cuiuscumq̄ speciei sit ista donatio causa mortis: vt in dicta l. sed interim. in prin. nisi ita fiat vt nullo modo reuocetur. quia non valeret scdm glo. in dicta. l. sed interim. Octauus quando vxor donat viro causa dignitatis vel honoris adipiscendi. l. quod ad ipse. ff. eo. ti.

3 Quomō confirmatur donatio inualida inē virum et vxorem? R. q̄ in duobus casibus. Primo. morte donantis et nō reuocantis tacite vel expresse vt. l. i. r. iij. l. eo. ti. et. d. c. donatio. Limita verum q̄ morte p̄firmatur in donatōne que nō est ultra cccc. solidos. quia si esset vltra. cccc. solidos et sic facta sine insinuatōne nō confirmatur morte. nisi expressse tūc approbauerit. Si approbavit expresse in morte valebit. vt legatū quod nō indiget insinuatōne als nō fm glo. et Jo. an. in. d. c. donatio. Item q̄ nō fuerit facta simplici p̄missione. q̄ si sic nō valeret. l. papinianus. ff. eo. et ibi Bar. dicit verū nisi interuenisset traditio vera vel ficta: puta q̄ cōfiteretur se habuisse. quia sic confirmaretur. Requiritur ergo traditio in vita donantis. vt donatio morte cōfirmeretur vt. j. Pactum. §. xv.

4 Sed dubitat an intelligatur iste casus de morte naturali tñ q̄ cōfirmet talem donatōnem. Rñ. q̄ nō. sed etiam de civili illa qua perditur libertas et seruus efficitur. vt. l. cum hic status. §. si donator. ff. eo. Secus si efficitur seruus pene. vt. l. eo. tit. l. res vxoris. Ratio diuersitatis scdm glo. in. d. l. res est. quia vbi efficitur seruus hominis est dominus qui potest reuocare. sed nō vbi efficitur seruus pene. Hodie tamen ex delicto nō debz quis damnari vt sit seruus scdm glo. predictam Item de illo q̄ ingreditur religionem. Licet Vin. in. d. c. donatō teneat q̄ nō intelligatur de ista religione. S; Job. an. et Lar. tenent q̄ sic. quia ingrediēs censet mortuus. l. si. l. de epil. et de. r. xvi. q. i. c. moachi. S; opinio Vin. videtur verior in matrimonio cōsumato per. d. l. res vxoris. que requirit mortem talē qua matrimonium dissoluitur. quod nō est in ingressu religionis nisi quo ad exercitium. sed in matrimonio nō consumato tene opinionem Jo. an. et Lardi. Secundo confirmatur inramento scdm Panor. in dicto. c. donatio. qui dicit q̄ hec est communis opinio Bart. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. et in. l. scus et augerius. ff. ad. l. fal. idem tenet sed in. l. ff. de dona. inter vi. et vxor. videtur tenere cōtrarium per rationem glo. in. d. c. donatio. quia videtur cōtra bonos mores. Sed dicendum cōtra bonos mores civiles. sed nō cōtra bonos mo-

res naturales contra quos non valet iuramentum et dic q̄ confirmatur.

Quid si matrimonium non tenuit? Respō. q̄ licet donatio ipso iure valuerit. quia tamen indigna persona eius fuit qui nec maritus dici potest reuocari poterit. l. si ex voluntate. l. eo. tit. Intellige si ignorabant. Si vero vterq̄ scit impedimentum et matrimonium non tenere fiscus repetit. ff. eo. tit. l. cum hic status. §. vltimo. Et si nō repetet poterit tenere bona cōscientia. licet de bono p̄silio deberet dare pauperibus.

Utrum donatio inter sponsam et sponsum de futuro teneat? R. glo. p̄fata q̄ sic. allegat. l. inter eos. ff. eo. vbi dicitur. valere etiam si eodem die matrimonium postea cōtrahatur.

Quō reuocatur donatio inē vir et vxorem. R. q̄ in. v. Primo per p̄niam. d. l. cum hic status. Secundo si alienetur res donata per donatorem. l. si maritus tuus. l. de dona. inf. vi. et vxor. et in. d. l. cum hic status. Tercio quādo pignori obligatur res donata a donatore: nisi aliud exprimat. d. l. cum hic status. Quarto si p̄mouatur qui donatio nem accepit. de do. inf. vi. et vxor. c. donatio. et si moriatur simul tenet fm glo. ibidem. Quinto cum diuortium sit ex displicētia. d. l. cum hic status. nisi expresse voluerit donatōnem valere. l. si interim. ff. eo. ti. Secus si cā religionis. si tñ matrimonium restaretur post diuortium nō reuocatur. d. l. cum hic. Et idē die de donatōne inē socerum et nurum vel generum. et inē cōsoceros qui copulatos matrimonio in potestate habent. d. l. cum hic status. §. oratio. et inē p̄fem et filium non emancipatum. vide glo. in. d. c. donatio. que hoc tenet. Indubio vō q̄ p̄sumat donare vestimenta. vide peculium. §. xvi.

Donatio. iij. ante nuptias: v

Propter olim dicebatur ante nuptias donatio. Sed hodie nō est nisi donatio propter nuptias. vt. l. de dona. ante nup. vel p̄f nuptias. in. l. si. et fit in recōpensatōnem dotis. et potest fieri a viro hec donatio sine p̄s q̄ cōtractū sit matrimonium siue post p̄tractū. vt in. d. l. si. et de antifer na ab anti q̄ est cōtra et ferna quod est dos quasi cōtra dotem.

Utrum requiratur equalitas cum dote in ista donatōne? Rñ. olim si fiebat in cōstitutōne dotis tunc nō requirebatur equalitas vt. l. de pac. cōuentis tam supra do. l. ex morte. et. d. l. si. Si vō dos p̄s erat cōstitutā oportebat aequalitas. vt. d. l. si. §. sanctissima. sed hodie qualitercūq̄ optet sit equalitas tam in donatōne p̄pter nuptias cum dote q̄ in lucro super vtroq̄. per aut. equalitas posita sup. d. l. ex morte.

Utrum soluto matrimonio donatio p̄pter nuptias reuertatur ad virum? Rñ. q̄ sic. vt dicta. l. si. si cut et dos reuertitur ad mulierem. l. d. re. vxor. ac. l. vnica. §. illo. p̄culdubio. Et hoc verum nisi pactum aliud habeat. Nam si pactū est q̄ lucet donatōne p̄pter nuptias. et vir lucrabit dotē. et cōtra quia. d. l. si. dicit q̄ pari passu vadunt sc̄ quo ad pactum. quia quale erit de lucrado donatōne

- vel dotem tale et de contrario.
- 3 **S**ed ad quid valet donatio ppter nuptias etq vroz eam no lucratur. nisi ex pacto speciali. vt. d. s. illo. nec fructus habeat dicte donatōnis: vt. l. eo. si. l. si liberis: R. q. valet vt sit securio: i dote vt di cit glo. in. d. l. si. Nam res suas vir alienat cōsenti ente vroz. z renūciare pōt iuri hypothecario qd̄ habet in alijs bonis mariti: vt. l. ad velle. l. etiaz. Sed in donatōnis ppter nuptias alienatione aut obligatōne nō potest mulier renūciare iuri hypo thecario pro iure suo qd̄ habet in hac donatōe p pter nuptias: nec valet consensus mulieris vt. l. ad velle. aut. siue auic. nisi interueniat iuramentū: vt in. c. licet. de iureiur. li. vi. aut duo alia cōcurrāt. Pamiū q vroz: consentiat post biennū scda vice. Secundū q tñ sit in facultatibus viri. vt indem nitati vroz possit consuli: nō solum tempe cōtra ctus vt quidam dixerunt: sed etiam tpe quo vroz agere pōt: vt not. in. d. aut. siue auic. vel q. p. rrr. annos tacuerit. licet scdo nō cōsenserit. vt no. Pa. in. c. nō peruenit. de emp. z ven. Item viro dissipā te bona sua pōt agere sic p donatōne ppter nupri as sicut p dote. l. de iur. dot. l. vbi. de quo dic vt no. ibidem. Item ppter adulteriū viri lucratur. vt s. Adulterium. §. ij.
- 4 **Q**uid si soluat mīmonū aliter q̄ per mortem nunquid pactū vel cōsuetudo poterit facere q̄ vir lucratur dotez. et sic mulier remaneat sine dote: R. scdm̄ Hosti. q̄ non: vt notat in. d. c. donatō. d̄ do natio. inter virum et vroz. Et ideo prefatus. §. illo. pauldubio. loquitur qm̄ mulier decessit quo casu. tunc vir lucratur ratōne pacti solum fm̄ Hosti. §. scdm̄ Lar. in. d. c. donatio etiā ratōne consuetudi nis. q̄ qd̄ pōt pactū. pōt et cōsuetudo. vt no. glo. i. c. non putamus. de consue. li. vi.
- 5 **Q**ueritur statuto cauetur q̄ si alter coniugū p̄ moriatur. alter lucret̄ dotē vel donatōez ppter nu ptias an debeat itelligi de morte naturali vlenā d̄ ingressu religionis. R. q̄ tñ de morte naturali nō de ista civili. prefertim. qz verba statuti sunt facti z in facto p̄sistūt. c. i. de p̄sti. nec recipiūt casus fictos vt. l. iij. §. hec verba. ff. de ne. gest. immo nec exp̄se posset. puidere q̄ mlere ingrediente religionē vir lucraret partē dotis cū libertas religionis graua retur p̄ diminutōez dotis qd̄ fieri nō dz. l. i. §. one rante. ff. quarū re. ac. non dat. z etiā qz disponeret statuti de rebus plone religiose qd̄ nō pōt. c. si. de re. ec. nō alie.
- 6 **Q**uid si ex pacto sit vt lucret̄ alio p̄mouēte: R. q̄ pactū manet validū. quinimo purificat p̄ inges sum religionis. vt. l. deo nobis. l. xx. epi. z de. z in aut. de sanctis. epi. §. si vō p̄stante.

DOS est quedam donatio facta a p̄e mulieri: vel ab extraneo: v̄ facta a muliere ip̄ viro p̄ oneribus mīmo nū sustinendis. ita no. canoniste Boff. z Host. i. c. Raynuius. de testa. et p̄ legistas i ru bica. ff. so. ma. Est quippe p̄mū p̄mionū mulie ris: vt. ff. de mino. l. iij. §. sed vtrū. in. fi.

1 **Q**uot sunt eius spēs: R. due. Prima d̄ p̄fecti cia. z est que a p̄e vel auo vel proauo et h̄mōi. pa

terno p̄ filia vel nepte et h̄mōi. de bonis eoz p̄fi ciat. vel que als de mandata eoz: vel noie eoz: z ip̄i ratum h̄nt cōstituitur. vt in. l. p̄fecticia. in. p̄ ci. ff. de iure do. etiam si filia esset emācipata. d. l. p̄fecticia. §. si. Secda d̄ aduenticia et est illa quā dat mulier p̄ seip̄a. vel quilibet alius que als nō descē dit a patre vel auo et h̄mōi. Item aduenticia est si pater cuz deberet filie cum voluntate eius dederit vt. d. l. p̄fecticia. in. fi. Item est alia distinctio. Ali qm̄ dat dos extimata. aliq̄ inextimata qm̄ extima ta tradit̄ piculū pertinet ad maritū. Si vō inexti mata pertinebit ad mulierē. l. plerūqz. in. p̄n. ff. de iure do. Fructus tñ et fetus rerū dotaliū lucratur marit̄. vt in. d. l. plerūqz. de quo ibi vide et p̄ glo. in. c. salubrit̄. d̄ vsuris. et canonistas ibi et p̄ Boff. in. sum. ti. de dona. in. §. aduenticia. Lūm̄ta tñ ve rū q̄ fructus lucratur si sustinet onera mīmonij. als nō. §. restituūtur mulieri. ff. d̄ vsu. videam̄. la. ij. §. pe. Item q̄ si dos esset in animalibz debz ma ritus supplere d̄ iam natis fetibus capita mortua: vt. d. l. plerūqz.

Quam dos possit esse sine mīmonio: R. q̄ nō. l. de do. ante nup. l. fi. z ideo solutum p̄ dote vbi matrimonij fuit nullum non repetetur nomi ne dotis. sed conditione sine causa. ff. de condi. sine causa. l. fina. z est priuilegiata hec actō quo ad mu lierem sicut actio de dote. vt tenent docto. in. c. de prudentia. de dote post di. resti. facit. l. ij. ff. de pri uileg. cre. et sic p̄ponetur. fm̄ q̄. j. dicam. §. i. et §. ij.

Quanta dz esse dos: R. q̄ etiā in modico pōt cōstitui. vt dicit glo. in. l. impialis. l. de nup. in. v̄ bo dotalibus qd̄ est circa mediū. l. Et qz dos succe dit loco alimentorum vt no. per Bar. in. Licio cē tum. §. ticio genero. ff. de condi. z de. p̄ Bald. in. l. i. §. naturale. ff. de iusti. et iure. Ideo scdm̄ hec etiā mabitur et fiet pensatis conditōnibus et alijs qua litantibus.

Quam pater teneatur dotare filiam que nup. 4 sit cōtra eius volūtatem: R. scdm̄ Pa. in. c. l. de despō. impub. distinguo. aut nup̄sit idigno. z tñ nō tenetur glo. est no. in. c. de raptoribus. xxxvi. q. i. Qd̄ intellige scdm̄ do. An. in. c. accedens. de pro curat. et Imol. ibidē si est indignus turpi indigni tate. secus si esset indignus. id est nō paris conditi onis. Veruntamen poterit minorem dotem dare ex conditione persone. et faciunt que habentur in l. cum post diuortium. §. gener. ff. de iure dotis. in cta glo. in. l. si voluntate. l. de dotis. pm̄is. Aut eti git dignum vel non indignum. z tunc aut promi sit dotem. et sic pater tenetur eam dotare. qz licz pa ter non consenserit in tali promissione tamen filia per hanc promissionem releuat patrem a debito dotandi. et ideo tanq̄ in rem patris vertatur ista promissio tenebitur pater de in rem verso. ita dicit Barto. in. l. obligat̄ur. §. lege. ff. de acti. et obliga ti. per text. in. simili. in. l. et ideo. §. si. et. l. filius. ff. d̄ in rem verso. Aut non promissit dotem. et sic non tenetur. quia exquo inuenit sibi maritum sine do te. et maritus teneatur eam alere sicut filiam: vt in auten. quibus mo. na. effi. le. §. pe. no. Inno. in. §.

per nostras, de dona. inter vi. et vro. et etiam si premoniat relictis filiis tenet sibi relinquere quartam partem suorum bonorum prefatus vir. **Secus** si filios non habuit. ut no. glo. in. §. pe. et ideo cessat utrumque debitum in pre. alimentorum et dotis. primum quod habet ut aliat se et ex bonis mariti. et dos succedit loco alimentorum. ut supra dictum est. et ita tenet **Bar.** i. d. §. lege. et **An.** gel. in. l. si fuer. et **Bald.** in. l. i. ff. so. ma. et. i. l. si. l. de do. p. Et sic limita glo. in. c. fi. xxxij. q. ij. que dicit quod tenetur esse dotare verum si promittit aliter non. **Non** tamen habebit locum statutum quo cauere ut filia dotata non succedat in tali muliere. ut no. **Pa.** in. d. c. accedes. nec excluditur a successione saltem legitime sicut ceteri filii. multo magis tenetur pater dotare filiam que non praxit contra eius voluntatem et contra patrem potest implorari officium iudicis regulariter. ut docet filiaz. l. qui liberos. ff. de ritu nup. nota. in dicto. §. lege. habetur in. l. fina. l. d. dotis pro.

¶ **Q**uodrum frater teneatur dotare sororem? **R**espō. **Pa.** in. c. peruenit. de arbi. cōter tenetur quod sic. no. glo. de laico. in. l. cum plures. §. penult. ff. de admul. tu. et in. l. non omni. l. eo. ti. Ratio quia secundum **Ly.** in. d. l. non omni. causa dotis est favorabilior quam causa alimentorum. propterea tenet **Bar.** in. l. si. ff. de his qui. ut indig. quod pater potest relinquere filie spurie dotem. quod dos succedit loco alimentorum. idem no. in aut. et cōpleto. l. de ince. nup. et in. l. meum. §. duobus. ff. de le. ij. Unde sicut tenetur alimentare. ut s. alimēta. sic et dotare in casu necessitatis. **I**dem dicit et fortius in clerico qui magis tenetur ad charitatem. ut in. c. i. et quod ibi no. de emp. et ven. Et si non habet alia bona potest eam dotare et aliam con sanguinea de redditibus ecclesie si est inops quod probatur per c. primū. de coha. de. et in. c. omni. con hitemur. xxxi. di. quia sicut per. d. c. potest alere con sanguineos pauperes de redditibus ecclesie ergo fortius dotare. cum sit favorabilior. ut dictum est. **Q**uod verum credo. dummodo constituat ad necessitatem sue conditionis non ad propriam fastuositatis ut c. negotiatorem. lxxviii. di. si ergo qui tenet alimentare tenetur dotare.

¶ **Q**uodrum vir possit constituere dotem uxori? **R**espō. **Pa.** in. c. et si necesse. de dona. inter vi. et vro. quod non post contractum matrimonium. secus si ante matrimonium. quia potest. ut. l. i. et quod ibi nota. l. de do. ante nup. nisi sit constituta ut tunc dominium adipiscatur cum matrimonium fuerit subssecutus. quod non valet. ut in. l. quod sponse. l. de do. ante nup. quia nec ante matrimonium dominium transiit quia non luit nec post matrimonium. quod non potuit. ut ibi glo. fallit hoc in plebeio dotante nobilem quod videtur donare in recompensatōem cum nobilitate. quia potest ut s. Donato. ij. in pan.

¶ **Q**uodrum res emphyteotica possit a prede dari in dote sine consensu domini? **R**espō. **Specu.** in. ti. d. loca. §. nisi aliq. d. etc. quod sic non transfert tamen plus iuris quam ipse habet. ut in. c. nup. de do. inter vi. et vro.

¶ **Q**uodrum feudatarius similiter possit? **R**espō. **Jo.** an. in. d. c. nup. quod non. **I**uno. tamen ibi tenet quod potest.

et eum sequitur **Pa.** ibidem. et etiam dicit in donatione propter nup. **E**go cōcordo id quod vera est opinio secunda in feudo in quo succedit filia et prima opinio in illo ibi quo non succedit. quia sic est ratio diuersa ab emphyteosi in qua succedit filia.

¶ **Q**uodrum vir possit repellere uxorem non soluta si bideote promissa? **R**espō. sic ut sentit **Hosti.** in. c. p. vestras. de do. inter vi. et vro. **N**am dos datur propter onera matrimonij sustinenda. ut in. d. c. p. vestras. et in. c. salubiter. de vsu. et in. l. si cum dorem §. sin aut. ff. so. matri. ergo potest hec onera recusare si non habet unde sumat emolumenta. boni tenet. est ibi et **Bal.** in. l. si. l. ad vellet. post **Ly.** in. l. quod i. uxorez. l. de nego. gest. et **Bar.** in tractatu de alimētis. **E**t quo conclude eum non teneri ad traditionem dote prius non soluta. secus si debito cōingali.

¶ **Q**uodrum maritus ducens uxorem sine dote teneatur ea alere de suo? **R**espō. sic secundum statum sue persone ut notant et volunt **Iuno.** **Hosti.** in. d. c. p. vestras. et glo. in dicto. §. sin aut. facit tex. in. l. quod si nulla. ff. de religio. **R**atio secundum **Iuno.** quod persona suaz dedit pro dote. ut i. aut. qui. mo. natura. effi. legi. §. pe. et. ff. ut in possess. lega. l. penult. dicit quod uxorem debet alere ut filiam.

¶ **Q**ue sunt privilegia dotis? **R**espō. multa. **P**rimū quod omnia bona viri sunt tacite hypothecata pro dote ut est tex. in. c. ex litteris. de pigno. **S**ecundum quia non perditur propter maleficium viri nec etiam patris. ut no. glo. dicto. c. ex litteris. fallit i. vxore p. nupularij qui non eo officio deliquit. ut. l. quibus modis. pig. ta. contra. l. satis notum. et. l. de pmi. pi. l. vtilitas. **T**ercium quia preponitur omnibus creditoribus etiam prioribus qui habent personales actiones vel tacitas hypothecas. ut in. l. assiduis. l. qui pot. in pigno. habe. **S**ecus habentibus expressas. ut nota. glo. in dicta. l. assiduis. et **Dy.** in regula qui prior. libro vi. **S**ed tamen dico cum **Pa.** in dicto. c. ex litteris. quod si consuetudo est aliqua illam seruabo. l. si de interpretatione. ff. de legi. cum similibus. **S**i vero non est dico quod favore mulierum debet preferri etiam habentibus expressas hypothecas. quia si mulier vicit eum qui ad refectionem rei dedit. ut in auten. quo iure. posita super dicta. l. assiduis qui tamen preferatur anterioribus habentibus expressas hypothecas. ut. l. interdum. ff. qui pot. in pigno. habeantur. ergo si vinco vincentem te multo magis vinco te. ut in. l. de accessionibus. ff. de diuersi. tempo. prescript. ad minus casus dubius et in facto dubio ponitur est conditio dotis. ut in. c. fina. de re iudi. et nota. i. c. ex litteris. de proba. cum hac opinione est **Pe.** et **Ly.** et **Jo.** an. licet cōter docet. teneant cum glo. in dicto. c. ex lris. **E**t istud privilegium ut preferatur creditoribus transit ad filios et? **S**ecundum **Alex.** de **I**mo. in. l. etia. ff. solu. matri. et ibi est glo. et alia i. l. i. l. de privileg. do. l. **Bar.** dicit cōtrariū. **S**ed potest intelligi opinio **Bar.** ut non loquatur de hereditibus suis: ut sunt filij de extraneis qui non habent hoc privilegium. ut l. vnica. l. de privileg. do. **Q**uartum quia ecclesia potest se impedire de dote. non solum i. fauorez vi-

duarum, vt in c. nuper. de dona. inter vi. et vro. h. etiam mariti petentis sibi dotem pmissam, vt in c. per vestras. co. ti. facit qd no. Inno. in c. latoz. q. filij sint le. q. uis alij contrarij teneant nisi accessorie. Quinti quia viro vergente ad inopiam iudice iubente potest dari pecunia dotalis mercatori cum pacto, vt capitale sit saluum. et de lucro percipiant vir et vro: parte honestam compensato lucro cum dāno sine usura. vt. c. per vestras. de donat. inter vi. et vro. Ita tenet Jo. an. et Lar. in d. c. per vestras et fulgo. in l. cum duobus. ff. p. socio. S. item si in ficto. et Bil. in quodā p. filio inopiente. Vt in instrumento facto inter no. Mo. in sum. de vsuris. S. an aliquo. Pan. in ca. nauiganti. de vsuris. dicit se dubitare. Sed ego credo ptractum vsurarium: nisi excusetur scdm qd. j. dico societas pmo. S. vij. Tertium quia fundus dotalis alienari non potest etiam de consensu mulieris. vt no. in l. Julian. ff. de fundo dotali. L. ad velleia. aut. sine auct. nec etiam in hypotheca dari: vt. l. vnica. S. et cū lex. L. d. rei vt. ac. Qd verū est: nisi iuramentū interueniat vt in c. cū contingat de iureiu. et. c. licz. de iureiur. li. vi. Multa sunt et alia privilegia in iure. de quibus vide si placet speculatore. co. ti. hec omitto: q. a nihil ad cōfessōrē. Tene tamē q. uis privilegij gaudeat. dūmodo mulier sit catholica. als nō. vt. L. de bere. aut item privilegium dotis.

12 **¶** Vt eadem privilegia habeat in donatōe ppter nup. que h. in dote mulier: k. Pa. post Inno. in d. c. et lris. de pigno. q. aut mulier agit ad donatōnem ppter nuptias tanq. spāliter sibi obligatā pro dote. et tunc habet privilegium dotis. q. agit potius p dote q. p donatōe ppter nup. Si vō agit vt eā lucretur. sic nō gaudet: q. cessant rationes privilegij dotis: sed bene habet tacitam hypothecā. l. vbi. L. de iur. de. Intellige cōem non privilegatam. vt preferatur alijs habentibus eam. In patrenalibus autem habes. j. Parafrenalia. S. ij.

13 **¶** Ad quem ptinebit dos soluto mrimonio. Rū. q. licet maritus de subtilitate iuris efficiatur dñs dotis sibi date. vt in l. rebus. L. de iure do. et l. do. c. ancillam. L. de rei ven. tñ ad eū non ptinet post mortem vxoris nisi in duobus casibus. Primus quando inerat pactum de lucranda dote: vel dōtione ppter nup. vt dictū ē supra in precedenti. c. Secundus qñ vxor intestata decedit deficientibus liberis et ppinquis vir succedit. et contra vxor: viro. l. vnica. L. vnde vir et vro. Sed pertinebit ad eum qui eam pstituit. si stipulatus est eam sibi restitui: siue sit extraneus. vt in l. vnica. S. accedit. L. de rei vro. ac. siue sit pater. Si autē nō sit stipulatus. tñ si est extraneus qui eam constituit reddetur vxori si superest vel heredibus eius. si autē est pater in duobus casibus erit filie. Primus si eam emancipauit. Secundus si pater pmonatur aī eam: als filia pmonente erit patris. etiam si extant liberi et filia vt dicit Vincē. per. l. dos a patre. L. solu. matri. cum qua opinione cōmuniter transeunt canoniste: vt dicit Pa. in c. si. de do. inter vi. et vro. et Bart. in l. post dotem. ff. solu. ma. et glo. in

dicta. l. dos. sed opinio p. traria que vult q. restituatur liberis preualuit in vsu. vt dicit. d. glo. h. filia supstite et p. et non emancipata. tunc patri et filie nec alteri sine p. sensu alteri? reddet. l. ij. ff. solu. ma. Si vō est mulier que sibi pstituit dotez. tñc reddetur sibi. d. l. vnica. vel heredibus suis: nisi ratione adulterij perdidit. vt infra dicam. Predicta limita vera: nisi sint statuta que aliter disponāt vt sunt communiter.

14 **¶** Sed nunq. viro vergente ad inopiam pōt vro: petere dote pstante mrimonio. k. q. sic. si mō ipsa eā nō sit psumptura. d. q. vide in c. per vras. d. do. inter vi. et vro. et in l. vbi. L. de iure do.

15 **¶** Vtrum vir ppter adulteriū vxoris lucret dote? Rū. q. sic. si per sniam sit diuortij. de dona. inter vi. et vro. c. plerūq. vel pceptōez: vt dictū est supra Adulterium. S. ij. Qd limito dūmodo ipse vxoris fidem nō fregit etiam vxore inficia: q. in p. scia quo ad lucrum dotis. credo q. illud habeat locuz paria delicta mutua cōpensatōe tolluntur. vt dicit. l. viro. ff. solu. ma. cum cōcordā. ibi positus. et ff. de dolo. n. l. si duo. cum alijs pcor. vt in c. intelleximus. de adul. cum alijs pcor. dā. Itē lucret si vxor intravit balneū cum viro alieno. fm glo. lxxii. distin. non oportet. Similiter vxor donationez ppter nup. si vir cum muliere alia allegat. l. vltima. L. d. repu. fallit in istis duobus casibus quando mulier habet filios: quia tunc filij habebunt dotez quo ad proprietatem et alia bona matris sue scdm Jo. an. in ditco. c. plerūq. facit aut. sed bodie. L. de adul.

16 **¶** Vtrum amissa dote ppter adulteriū si mulieri constat de impedimento tali q. non erat matrimonium recuperet eam? k. q. non ppter intentionez cum opere subsecuto. ar. c. nuper. et c. vlt. de big. b. tenet Mo. Hof. Lau. Ber. et Jo. Sed Lacre. tenet q. recuperet: et placet magis. ne pēa excedat eam suam.

17 **¶** Vtrum heredes per exceptōnem de adulterio possint retinere dotem. Rū. diuersa fuit opinio. h. mihi placet distinctio domini Signorolis homo deis quam recitat do. Jo. ant. de sancto Secor. in c. plerūq. vbi supra. Aut maritus viuens ignora ut adulterium. et sic possunt heredes exapere de adulterio: cum maritus non possit videri dissimulasse et remisisse. nec potuit remittere iniurias quas ignorabat. vt. l. nihil inter est. S. si cum filius. ff. de inoffici. testa. et. l. mater. S. i. eodem ti. et. l. legitima ff. de peti. heredi. et. l. vtilitatem. ff. de contr. tu. et. et idem dico si dubitatur an sciuit. quia psumitur ignorasse. l. i. S. illd. ff. de li. agno. et. l. mariti. ff. de adulteris. et. l. verius. ff. de proba. Si vō sciuit et nō est cōquest. vt potuit de iure nouissimo etiā cōstante mrimonio. aut. h. nouo iure. L. d. adulte. h. vxor: em retinuit cū fuerit leno. l. sine metu. L. de adulte. sic cū heredes tractent de lucro captādo cōtra ipsos replicabitur. de lenocinio mariti. l. cū mulier. ff. solu. matri. et sic paria delicta mutua cōpensatōe tollentur. facit quod notat Inno. in dicto. c. intelleximus. et Jac. de Bre. in. d. l. c. cum

mulier. 7 in. l. rei. §. i. ff. solu. ma. Si vero post sciaz
vxoem non rennuit. et tuc si querit de delicto pn-
cipaliter heredes non pnt coqueri. imo accusatio
debet fieri et inscriptio. cuz modificatone tñ quam
facit glo. in aut. vt lice. ma. et aue. §. q. vo. h. secun-
dario sic vt repellant petitiones dotis. vt in. l. si. §.
scia. ff. de adi. lega. 7 sic concordat opinioes fm hac
distinctionem.

18 **Utrum vidua comittens stupru et petens do-**
tem a fratre mariti vel herede eius possit repelli p
exceptionem de fornicatõe: R. dominus Jo. an.
vbi §. q. sic. de rigore iuris. 7 perdet dotem. 7 sic re-
manebit apud fratrem vel heredes mariti ex offen-
sa facta defuncto. per ter. cũ glo. et per id qd notat
Bar. in. l. penul. l. de adul. et. ff. de lin. l. si. 7. l. i. §.
et u forte. ff. de iniur. ita determinat Pau. de ca. cõsi.
q. r. Vide ibi multa p et contra.

19 **Sed nunquid pater qui dedit dotem p filia p-**
det eam p adulterio filie: R. n. q. si non est stipula-
tio cam sibi reddi perdet. et sibi imputet. vt tenet
Jo. an. in. d. c. pleniq. 7 Accur. in. l. consensu. l.
d. repu. 7 in. l. si dotem. l. d. iur. do. sed Dy. per. l.
ij. §. item si voluntate. ff. solu. matri. dicit q. si filia
est in pãte pãtis non prouidatur pãti. quin possit
agere pro dote. et ita similiter dñs Auto. i. d. c. ple-
nig. per. l. fina. l. de repu.

20 **Utrum vir qui expulit vxorem propter adulte-**
rium non notorium proptia auctoritate teneatur
soluere mutuũ quod accepit vxor p alimentis: R.
q. sic. q. adulterium non notorium non prauat ip-
so iure alimentis. nisi sententia lata sit. ff. d. dona. l.
post contractuz. cum sua materia. et ad illud qd di-
ctur q. mulieri obstat exceptio adulterij. veruz est
quo ad futura. sed non quo ad alimenta que debẽ
tur ante finiam latam. et de hoc in. l. si instituta. ff. d.
inoff. testa.

21 **Utrum frater qui viuente patre de bonis pat-**
ris dotauit filiam teneatur illam dotem conferre
mortuo patre. videtur q. sic per. l. certuz. l. fami-
heral. 7 fina. cum ibi no. Sed Bal. in. l. fina. l. d.
do. promif. dicit casum singularem. vt non compu-
tet. sed ego do tibi glo. in. l. dotem quam dedit au?
ff. de coll. bo. que dicit si tempore mortis patris cõ-
stabat matrimonium non esse communicandum
allegat. l. filium. de coll. bo. et. l. pumam. §. si. ff. de
coll. dotis.

22 **Utrum confessio qua vir confitetur se recepisse**
dotem constante matrimonio valeat: R. n. q. nõ.
nisi appareat de numeratione. Nam videtur do-
nare Bal. in. l. i. in secũda columna. l. de do. pro-
mis. 7 Ange. in. l. penl. ff. que res pi. ob. po. 7 Bar.
in. l. si diuortio. et ibi legiste. ff. de ver. ob. 7 alij in. l.
si voluntate. l. de do. pro. 7 presumitur simulata
pstitio. vt dicit Bar. in. l. i. l. de dona. añ nup.
de hoc habetur in. l. i. vbi tex. l. de dõa. cau. mor.
non in.

23 **Quando debet restitui dos: R. q. si consistit in**
rebus immobilibus debet statim restitui soluto ma-
trimonio. Si vero consistit in immobilibus rebus sic
infra annum. l. de re. vt. ac. l. vnica. §. exactõ. In
diligetamen in marito si potest. quia si dolo malo

nen est versatus non restituet nisi inq̃tum potest
et idem priuilegium habebunt filij eiusdem matri-
monij cauebunt tamẽ tam maritus q̃ filij de resti-
tuenda si ad pinguiorem fortunã veniunt. vt no.
in dicta. l. vnica. in. §. circa autem. 7 in. l. in condẽ-
natione. ff. de regu. iur. et in. l. etiam. in principio. ff.
clu. matri. non tamen transit ad heredes extrane-
os istud priuilegium. l. maritum. ff. solu. ma. de B
vide glo. in. c. mulieres. 7 ibi per canonistas dõ do-
nat. inter vi. 7 vro.

24 **Sed pone quando fuit data dos] erant res im-**
mobiles quas vendidit maritus et emit res mo-
biles ex earum precio respondeo q. non computa-
buntur immobiles sed mobiles. casus est in. l. cuz
in fundo. §. si fundus. ff. d. iure do. Et ideo limita-
dictum. §. q. sint mobiles vel immobiles tempore
mortis viri. 7 ita iudicabuntur. nec valebit q. sur-
rogatum sapiat naturam rẽ. quia non est verum
hic. et ideo non statim restituentur.

25 **Utrum maritus vel heredes expensas factas**
in dote possint defalcare: R. n. glo. in. dicto. c. mu-
lieres. q. necessarias sic ipso iure vtiles non minu-
unt dotem. sed petuntur act. mandati vel negocio-
rum gestoruz voluntarie etiam cum cõsensu vro-
ris facte solum permittantur abradi. si possunt si-
ne lesione rei. l. de rei vro. act. l. vnica. §. sed nec.
7. l. i. ff. de impen. in re. do. factis. Sed hoc nõ ha-
bet locum in expensis factis pro extractione vel de-
fensione dotis. quia maritus est dominus fructu-
um dotis. et sic tanq̃ dominus ipsam tuet. vt no.
ff. de impen. in re. do. fac. l. ij. Et ideo nõ poterit re-
petere. vt tenet Specula. ti. d. dote post di. re. §. vl-
ti. ver. illud etiam. et Jo. an.

26 **Utrum heredes teneantur alere mulierem re-**
lictam infra annum: Respon. q. sic. Quod veruz
est si nõ habet aliunde vnde alatur. non tamen fini-
quãtatem dotis. quia si fructus excederent nõ de-
nentur nisi solum ad alimenta. Et si aliquid dõ do-
te restituunt teneantur in residuo alimentorum ita
no. glo. in. d. §. exactõ. 7 ff. so. ma. l. diuortio. in pñ.
Vnde si pater prestint alimenta filie poterit eã re-
petere. ab heredibus viri. facit quod no. Bar. in
d. l. diuortio. Si vero habet vnde alatur. tuc here-
des non tenentur. ita tenet glo. in. d. §. exactõ. 7 p-
batur in. l. extraneo. ff. de ven. in pos. mit.

27 **Sed nunquid tenetur habitare cum heredibz**
mariti: R. Bar. in. d. l. diuortio. q. non. quia non
inuenitur in iure expressum. contrarium tamen vi-
detur verius. quia infra annum dicitur mulier q̃-
si esse in matrimonio. l. de bo. ma. l. si. 7 sic cõsulu-
it. d. Lar. q. non. poterit alimenta petere. si contra
eorum voluntatem alibi sit demorata. dummodo
honeste possit apud eos demorari.

28 **Utrum licite mlier possit percipere certum qd**
pro alimentis ab heredibus mariti. donec dotem
tibi restituant: Respon. q. sic. de iure cõmuni iur-
ta no. per. Bar. post Ly. l. de bo. aut. iudi. pos.
aut. et q. Et per Ang. i. l. ticia. ff. solu. mar. et Pau.
de ca. pñ. cccxxxij. et Pan. in. c. de prudentia. de
do. post di. re. recitat Johan. de ligna. in. clemẽ. ex
grau. de vsuris. et sequitur dicentẽ q. valet statu-

Dubium.

tum ut heres soluat certum quid pro centenario. Limitat tamen idem Pa. hoc in ea que non habet unde aliunde viuat. h. non mihi placet ista limitatio quia non accipit tale quid ratione lucri. h. ratione interesse lucri cessantis. vtpote q. potius vellet h. dotez vt eam implicaret in possessionibus v. alijs negotiationibus de quibus verisimiliter tantum vel plus haberet. als si liceret. Et sic intelligo Jo. de Imo. in dicta de. ex graui. post Dat. d. Dat. qui tenent non licere sine vsura. puta quia solum accipit ratione lucri.

29 **Q**uod vir licite accipiat possessiones in pignus pro dote soluenda. vide. j. vsura. i. §. xxv.

ubium scdm Jsy. li. etbi. est motus indifferentis in vtraque parte contradictiois. vel dic q. dubium est equalitas rationum peritiarum scdm phm.

1 **I**n dubijs vbi versatur periculum anime semper tutior pars est eligenda. et in ipsis quod certius est tenendum. et quod sine periculo explicari potest. ita dicit Pa. in. c. inuenis. de spon.

2 **Q**uod in dubio debeamus interpretari vt potius quis non sit irregularis? R. vt colligo ex pa. i. c. cum tu fili ppositite. de testi. et in. c. ad audientiam. de homi. Aut loquimur in foro anime. et sic debemus interpretari irregulare. et sic de alijs. vbi dubitatur de aliquo delicto. vide glo. in. c. unico. de seru. in. or. fa. Sibi dicendum in foro quasi penitentiali. vtpote q. non agitur ad penam. pprie. h. vt a ministerio absteineat. aut ab alio in quo subesset peccatum. sicut in fetu matris monij. facit. c. significasti nobis. d. homi. et d. c. inuenis. aut loquimur in foro penitioso. et sic debemus interpretari pro non matie. vbi agit de pena. puta qua celebravit q. collatio non tenuit h. moni. q. in penis melior interpretatio est fienda. vt in regla i penis. et regula octia. li. vi. et idem die i exercitacione. et silibus.

3 **Q**uod sunt interpretanda ab alijs facta dubia priorior? R. c. estote misericordes. de re. iur. q. in meliore parte. vide. j. iudicium. §. xvij.

4 **V**erba dubia sunt accipienda scdm intentionem preferentis. ff. de re. iur. in ambiguis. et vt res potius valeat quam pereat. c. abbate. de v. sig. als scdm eodem vsu. c. dist. §. morem. vide s. castitas. §. i.

5 **I**n quo differt dubium ab opinione et fide et sententia. vide. j. opinio. in pn.

6 **I**n re dubia fidei auctas est requirenda romane ecclesie. xi. di. palam.

7 **I**n rebus ambiguis absolutum non debet esse iudicium xxvij. di. c. habuisse. imo quod dubium est in persona vel in facto. vel in iure. nullo modo finia est ferenda. xxx. q. v. iudicantem.

8 **N**on debet iterari quod dubitatur factum. de presby. non bap. c. veniens.

9 **D**ubio exite in iure matrimonij tutius est statuata hominum dimittere copulatos quam dissolvere coniunctos per statuta dei. c. h. et quadam. de testi.

uellum est pugna duorum. vt dicitur in c. monomachia. i. singulare certamine. ij. q. v. et fit ad probationem alicuius rei ita vt qui vicerit probasse videatur q. est prohibiti sub pena mortalis peccati. q. contra legem

dei ibi non temptabis dominum deum tuum. Dat. iij. et dicitur in. d. c. et ideo non solum offerens sed acceptans cum dantibus auxiliu. psilium vel fauorem et valentibus prohibere et non prohibentibus peccat mortaliter. Ad ro. c. i. digni sunt morte qui presunt. et non excusant ex consuetudine vel metu acceptantes. nisi vt infra dicam q. potius debet quis quelibet mala tolerare quam malo consentire decernat. xxvij. q. v. ita ne. nec obstat q. dauid cum golia exercuit. q. aucte spissanti fecit sicut et sanfon. vt dicit glo. i. d. c. monomachiam. xxvij. q. v. si non licet.

Que pena est clericus in duello pugnantis? R. q. debet deponi. et est irregularis tunc episcopus potest dispensare. dummodo mors vel membrorum diminutio non interuenient. c. i. d. de pu. in du. nec solum efficitur irregularis si ipse pugnat sed etiam si alium pro pugna re facit. vt in. c. ij. eo. ti. et quicquid hoc mandat confulit aut defendit si modo homicidium sequatur vel mutilatio. vt in dicto. c. ij. dispesat tamen episcopus cum clericus in beneficio. etiam habendo solum pro sustentatione. vt in dicto. c. ij. cum ibi no. dummodo non habeat curam animarum.

Sed nunquid ille qui cogitur a iudice tali modo. q. suspenditur quia habet eum pro comitatu nisi duellum suscipiat. possit suscipere cum sit innocens? R. diuersa fuit opinio. vt no. in. c. i. eo. ti. sed mihi placet q. talis coactus tali coactione licite suscipiat. et etiam in causa civili quando non imminet peribile periculum mortis. q. sicut licet se defendere et res suas et alia facere que de se non sunt mala. sic pugnare quod alio modo non potest euadere. facit c. interfecisti. de homi.

Quod clericus qui reliquias afferunt pugilibus ad pugnandum sint irregulares si sequitur homicidium? R. q. si oino sine ipsis erant pugnaturi non erunt irregulares. alias sic. et sic intellige opiniones diuersas. et concolida scdm hanc distinctionem.

Quod dictum est de duello. Idem die de iudicio aque feruentis vel ferri candentis. c. si. de pur. vul.

ebrietas est privatio vsus intellectus facta ad aliquod tempus ex immoderato potu vini. vel caliscumque alterius rei potabilis.

Quod ebrietas sit peccatum mortale? R. vt colligo ex Ale. in scda secunde. et gl. xxv. di. §. als ea de mu. et doc. ibidem. q. aut raro attingit aut assidue. Si raro sic distinguo: q. aut inebrians se agnoscat vini potentiam et suam completionem disposita ad ebrietatem. et tunc magis vult ebrietatem incurrere. quam a potu abstinere. et sic est peccatum mortale. Aut inebrians se nescit vini potentiam et ignorat q. ex tali potu possit inebriari vel non aduertit et sic est nullum peccatum vel veniale scdm excessum in potu et negligentiam in aduertendo. Si vero assidue sit ebrietas sic est mortale peccatum si propter iterationem actus quia multiplicatio actuum venialium non auget in infinitum. h. q. non potest esse q. homo assidue inebrietur quin sciens et volens ebrietatem incurrat. aut saltem omittat diligentiam quam debet adhibere de necessitate ne inebrietur cum beat tempus deliberationis res